

LEVENDE ZIEL

Alleen die namen al! Steeds vaker traden ze tegenwoordig glunder op je toe, met uitgestoken hand en 'Ik ben Erik' op de lippen. Namen waren bepalend, dat was bekend en erg genoeg, maar je er zo ongegeneerd mee te vereenzelvigen... Liederlijk was het. Wat bleef je anders over dan zodra er een potentiële kennis in het beeld verscheen een portiek in te duiken?

(Pé Hawinkels, Credite experto, in De Revisor)

Ik was die levende ziel in oud Vlaanderen.

(Georges Van Henegouwen tot Zichzelf)

Subliem, zult u zeggen, subliem. Zowaar ietwat onwerkelijk: vier jonge meiden in een paralyserend harmonisch verband muziek makend ten gerieve van een vijftigkoppig ingewijd publiekje. Bezetting: een drumstel, een panfluit, een gitaar, een dwarsfluit. Toulouse-Lautrec zou zich onder de toeschouwers kunnen bevinden, af en toe genoeglijk de korte beentjes uitstrekkend, halfvol glas in de aanslag. Hij zou ook een vluchtige schets kunnen maken van het meisje dat met ontbloot bovenlijf achter het glanzende drumstel op-en-neer veert. Het luisterrijke, het visuele, het zinnelijke: een kwartet volbloed jazzy meisjes in een kleurig erotisch aureool van nonchalance (bewuste toevalligheid) en performance (podiumpotig: de act!) het beste van zichzelf gevend.

Trek je niks aan van kleren, schat. Het is de inhoud die telt.

Voorwaar: ligt de charme van esthetiek niet in het verhoopte maar even uitblijvende? In de kunst van het uitstellen en de kunde van de karigheid zit finesse verscholen.

Ooit komt het er wel uit. Maar wat?

Deze meiden zijn getooid met goedkope helse gewaden wat hun onderlijf betreft en haarbanden in de korte krullen (imitatie van de venusheuvel?). Het jazzy metrum heeft bezit genomen van hun lendenen, maar onder de quasi dure gordels bewegen zij niet als hippies. Ze vormen een aanfluiting voor nostalgische verwachtingspatronen.

Ja, Hij herinnert het Zich wel, dat meisje met de trommelstokken, links voor Hem op het podium. Acht jaar geleden was ze zichtbaar zoveel jonger. Niet vinniger. Veel jonger, met haar puntige borsten tegen Zijn vege lijf *'in zovele balzalen Zijner jeugd'*. Dat is nu voltooid verleden tijd. Het lijkt wel alsof vrouwen met het voortschrijden der jaren er interessanter gaan uitzien. Of is dat een troostgedachte die met de eigen leeftijd te maken heeft? Zij bijvoorbeeld is er nu dertig, denkt Hij, en waarachtig: ondanks de slopende invloed van een lees- en schrijfwoedend decennium voelt Hij Zich

nu grondiger dan ooit door haar lijfelijkheid en ziel aangegrepen. Hij is ontroerd, godverdomme.

Jaja, Hij mag haar nog wel. En zij ook, wederzijds. Dit is wel een aardige wetenschap: dat zij samen mits een voldoende gehalte aan intoxicatie probleemloos op de lappen zouden kunnen gaan. Zeker. Misschien ondertussen opnieuw eens tot de verwrouwen lichamelikheden overgaan. Dat ook.

'We hebben het allemaal wel al gehad,' besluit Hij plotseling hardop, niemand hoort Hem immers, en op het ogenblik dat Séverine de percussiestokken bij wijze van orgelpunt tegen elkaar ketst, barst ook een bedaard applaus los.

'Hoogstens zijn deze aardige grietjes een kleurenposter in een maandverbandmagazine waard,' besluit enkele dagen later het cultuurpauze van de lokale perskring, 'maar van jazz hebben zij vooralsnog geen brood gegeten.'

'Goed,' denkt Hij bij het samenvouwen van de krant, 'heel goed. Ik ga volmondig akkoord met deze opinie. De stand van zaken is voor dit muzikale kwartet inderdaad niet bemoedigend. Althans niet op het terrein waarop zij behoren en pretenderen te presteren. Hoewel: leve de dilettant. Wat een snertkrant. Ik zeg heden nog mijn abonnement op en koop er een kruimeldief voor in de plaats.'

Een rapid eye movement (op de achterkant van het vod) omtrent de namiddag in culturele honk *Tarantula* levert Hem vervolgens het herinneringsbeeld op aan de dichter die zich bij het samenstellen van een gedicht – zo doet het toch de ronde in den lande – bij voorkeur horizontaal uitstrekt aan de rand van een bos, een weiland, een greppel, ja desnoods een schroothoop. Vervolgens gaat hij aan het observeren en het schrijven. Met die wetenschap gewapend is het publiek een en al oor telkens de man in kwestie ergens het woord mag voeren. Overigens beschikt hij ook over een sonore leesstem waarvan de draagwijdte ettelijke vierkante meters inpalmt. Zijn stem is als kamerbreed tapijt. Voeg daarbij een dankbaar voorkomen: op zijn varkenskop zijn de hoofdharen beestachtig rechtlijnig afgekapt, in een vreemde suggestie ont-hechting, discipline, illegaliteit, erotiek en somberheid. Kleren navenant. Hij is de enige geweest die echt werd beluisterd; hij vrijwaarde gelijk de poëtische namiddag van gevoelens van overbodigheid en onbehagen. In de valavond is hij op een zware motor met zijspan richting polder verdwenen.

Kilroy was here but he didn't say anything astonished as he was by the riddles of his own face reflected in the glazing window pane.

Gejaagd stopt Hij de viltpen weg (het is een ferme sneldrogende waterbestendige xyleen- en butanolvrije inktzwarte Artline®100N High Performance Permanent Marker), vergeet bijna Zijn gulp dicht te ritsen, bevochtigt vluchtig Zijn polsen en verlaat de schemerige ruimte onder de grond.

'Dat beweren ze allemaal,' mompelt de toiletdame moedeloos en machteloos, wanneer Hij haar mededeelt dat Hij geen pasmuntjes bij Zich heeft.

En iets later. Nog zijn er geen schaduwen. Nog niet. Komen die nog wel? Gevangen in Zijn streng wanordelijke werkkamer, reizend over boekenruggen als rails, spoorzoekend naar het toeval, maar geen zin, echt geen zin. Zinsverduistering. Het achtbenige Afrikaanse opperhoofd blikst westelijke richting; spinrag verbindt been met been. Gisteravond was er een schabouwelijk slechte film op televisie, zo slecht dat hij bijna goed of minstens interessant werd. Het was een Frans-Duitse productie uit de jaren dertig van de twintigste eeuw over het redden van mijnwerkers uit een

quasi dodelijk labyrint. Zij & Hij aten aardbeien uit verveling, yoghurt met muesli uit verveling, yoghurt met banaan uit verveling. Regen ruiste neer, alle deuren open, alle lichten uit, alleen het scherm als atmosferische focus en Zij Beiden weigerend te bewegen teruggezonden in de groengeruite kussens niet denkend aan de volgende ochtend. Aardbeien bunkerend, grote dieprode aardbeien: het blozende kruim uit het warenhuis, in donkerblauwe plastic bakjes, een aardig strikje errond. En niet eens zo duur, die grote aardbeien die op hun eigenlijke seizoen vooruitlopen.

Vanochtend alles weer aangetroffen zoals gisteravond achtergelaten. De treurnis van de mensheid. De vrijheid. Traag door het ruime huis bewegen, of is het langzaam? Bus lichten, thee zetten, regen constateren: immer regen. In de werkkamer valt niet eens voldoende licht naar binnen: het is eind mei en er glijden nog altijd kunstmatige schaduwen over bleke gezichten. Vandaag opnieuw puinruimen in het innerlijke landschap. Bouwval. In een winderige omgeving hurkt een huis met veel ramen en een hoog zadel. Dit huis zou een thuis kunnen zijn. Er zijn zeventien leefbare kamers met telkens complete inboedel. Elke kamer is een getuigenis. Wanneer de wind pal op de heuvelruggen afstevent (en nog erger: hagelslag, uitzinnige stormen, driftige jachtsneeuw, en regen, regen, regen...), beperkt de Bewoner Zich tot het gebruik van de benedenverdieping. Hij heeft het zo georganiseerd dat de grootste vlakken door boeken zijn ingenomen, en op verschillende plaatsen op deze gelijkvloerse verdieping is er gelegenheid tot schrijven. De rangschikking en orde van dit alles lijken voor een outsider maniakaal. Er zijn gelijkenissen met de georganiseerde misdaad. Het huis is volledig op Zijn papieren drift afgesteld, maar Hij zou ook zo naar buiten kunnen stappen, de vilthoed even aan licht en wind aanpassen, en naar onbekende streken verdwijnen, voor onbepaalde tijd. Niets belet Hem. Denkt Hij. Niets is minder waar.

Ik bedoel maar: in Zijn huis ligt al het ultieme al jarenlang te wachten op zijn ultieme afwerking. Alles is klaar. Het is volbracht. Wat Hij nu nog presteert, behoort tot het domein van de luxe. Hij is niet langer nuttig en voelt Zich afgevlagd. Uitgeteld. Niet wanhopig, niet verslagen: uitgeteld. Op houtvrij editiepapier heeft Hij Zich reeds uitgesproken. Om vele bladzijden te kunnen schrijven, heeft Hij Zich dagelijks geïntoxiceerd. Verdoofd en belazerd heeft Hij de amechtigheid van de poëzie ondervonden. Alcohol en nicotine hebben zijn bloedsomloop beïnvloed, zonder maatschappelijke afstraffing weliswaar.

En dit, meneer? En dit hier?

Het rapport omtrent een ingewikkelde tijds- en bewustzijnsstrook van een Schrijvend Individu dat de Hem toegestane tijd in een angstreflex even als verloren beschouwde. Het enige en ultieme redmiddel om die gegronde angst te bezweren, is het neerschrijven van die chaos, gelijk de angst en het manuscript zelf. Bij zelfdoding liggen de zaken iets anders, en in plaats van personages treffen we er heroën aan. Omdat een individu noodzakelijkerwijze voortdurend zichzelf opsplijt en verandert en evolueert, dijt ook het huidige Hoofdpersonage over diverse gestalten met verschillende namen uit. Aldus wordt de verloren gewaande tijd ogenschijnlijk ingehaald en onvervreemdbaar in tekst vastgelegd, tekst waarin tussen de regels dit pijnlijke proces van regressie, angstvalligheid, bewaardrift, verbeterheid en schrijfwoede zichtbaar wordt. DIT IS EEN HOPELOOS MANUSCRIPT WANT ONVOLLEDIG.

Er zijn geen grenzen.

DIT IS EEN METAFORISCH MANUSCRIPT WANT GRENZELOOS;

Dit is het manuscript van de metaforische hopeloosheid.

Hij heeft bier en bruis in huis gesleept, de koelkast ontdooid en de overgordijnen dicht geritst. Over de vlakke bolt de wind als een bolide. Ik geloof dat Hij minutenlang voor een zijraam stond te mijmeren over de tekst op de gladde toiletmuur: KILROY WAS HERE.

‘En iedereen is maar op reis, ijdeluiten, of bereidt zich minstens daarop voor,’ denkt Hij, het huis verder hermetisch afsluitend.

‘Men reist om te leren.’

‘Men reist om het af te leren.’

‘Een studiereis naar de Vlaamse havens leert ons over zeeën van oneindigheid.’

Dat dit Zijn onverwoestbare landschap weze: langsheen een oeroude graslijn lopen tevreden knorrend (er staat een stevige bries) de zwijnen der zwijgzaamheid, het terrein heeft nog het doorwroete stadium van slijk en stank niet bereikt. Het waait dus wat. Als het dat gedaan heeft: woei. Er is ook het broeierige schrijven tot schreiens toe, dat van de bloedrode krekels in de holte van de keel gekoekt en het wanhopige wandelen langsheen bermen waarop zon (immer dezelfde zon) elke voetstap onmiddellijk bakt en schroeit. Als een bewijs van geweest zijn, even in dit landschap aanwezig geweest te zijn.

Zijn schaduw voortstuwend zoals Hij de pen van Zich afduwt: afzijdig, terloops?

Hij draagt een blauwe bloem achter het rechteroor.

‘En ook dit nog, och god: die spanning. Die heerlijke spanning.’

‘Tussendoor?’ herhaal ik.

‘Hou op over dat witte blad.’

‘O.’

En Hij weer: ‘En het net niet (willen) oplossen van die spanning. Een kwestie van overleven of verdwijnen, hoewel, hoewel: adjectiviteit ...’

Een zwarte weduwe dwarst de spoorlijn die zich glanzend naar de verte gooit. Veelbelovende jongeren strekten zich op de meest onwezenlijke uren op deze doorsnede uit. Zij konden net niet besluiten toen het gebeurde. Moest gebeuren. Elk jaar ...

‘... op amper twee kilometer van het seinhuis, op precies dezelfde plek waar vorig jaar ...’

Hij kauwt op een sprietje en zo Hij wil de poort ontzegelen dan komt nu in Zijn gezichtsveld de muil van een razende trein opdoemen, maar alles blijft roerloos onder het afmattend platte van de middagzon. Op de smalste valreep van Zijn bewustzijn snelt het potlood ongecontroleerd over het witte oppervlak en de fysieke pijn verdwijnt, laat zich door starre verdraagzaamheid belagen, wordt ten slotte door schrijfwoede overmand.

Lang geleden: in de vroege winterochtend het klaaglijke loeien van de stoomfluit van de trein in het landschap. Vriesmaan. Het blauwe schijnsel van een onbewaakte overweg in dat maanlicht: glanzend en glimmend en koud als een hinderlaag. De straat maandenlang opengegooid en het gedreun der zuigpompen want gedenk die ramp van 1953. Een zuigend en kloppend hart in de stille straat. Die schrille fluit en de bezwete trein en de bewasemde ramen en de rokende mensen door dit landschap sjokkend. Schokkend. Achter die ramen de dampkringen van te vroeg uit hun slaap gerukte gezichten. Cadans. Verdomde fabrieken. Verdomde fabrieken. Verdomde fabrieken. Administratie. Administratie. Administratie.

‘De Staat zorgt voor uw verplaatsing.’

‘Vadertje Staat.’

‘Staatsverplaatsing.’

‘Wij brengen u ver.’

‘U brengt het ver, erg ver, haha.’

En op een keer, een beduusde keer, midden dat woeste zwijgzame landschap, dan houdt de trein kreunend halt. Alle reizigers vriezen in een mum van tijd dood. De woede van de winter kent geen grenzen. De woed van de winter is metaforisch. Tijdloosheid zet zich op draden, hefbomen, seinen en palen af. Er schijnt een vale kaasmaan. Het voetlicht van de maan baadt in gestremd water, de eeuwigdurende herhaling, de eeuwigdurende repetitie.

Hoewel acteren zonder publiek of overspannen regisseur vervelend en misschien nutteloos is: de context! Je kan zo jezelf verliezen in de vele minuscule hokjes en kamertjes achter en rond de bühne, door de besmukte venstertjes regen en wind een landschap zien gijzelen, urenlang je gezicht voor de vuile spiegels schminken en er ietwat later urenlang de aangebrachte trucage weer afhalen, verweerde teksten bij oude theaterfoto's ontcijferen, hun jaartal duiden, gissen naar de bekendheid van actrices en hun mannelijke evenknieën, en of zij er ook zo lang over deden, en daardoor misschien te veel whisky dronken, zo lang dat deze reeks repetities eindeloos lijkt, ze zijn een te hechte commune aan het worden, spanningen en twisten inbegrepen, niemand is echter geneigd vlug naar de generale repetitie toe te werken, 'faalangst' wordt in de coulissen gefluisterd: de aanloop is andermaal het gezelligst, eens de eindelijke opvoering in de niet na te hollen herinnering is weggevlucht, valt onverbidlijk de bijl.

'Geloof, hoop of liefde,' mompelt Hij. Hij gooit het muntstukje op, maar het kiest zich een weg door de naden van de riolering. Hij gluurt nog eens achterom, maar het meisje stevent door.

'Ondank, stank.'

Hij snuift Fidji en pinkt ten tweeden male het rechteroog. Toch niet zo kwaad. Halfzeven op Zijn lichtgevende pols. Tijd te over. Hij stuwt een bar binnen en verschaft Zich een vingerhoed sterkedrank. De wind bolt zo heftig dat zelfs het water in de toiletten onrustig deint. Hij spoelt Zijn mond met stadswater en gorgelt met vloeibare zeep. Een paar uur geleden heeft de tandarts lelijk huisgehouden in Zijn hoofd. Hij is echter dolgelukkig met de nagelnieuwe vulling; dat afstotelijke gat is dichtgemetseld. Hij zou de wereld willen omhelzen. Iedereen is goed.

'Zo vroeg op de avond?'

'Een vernissage.'

'??'

'Vooropening. Iemand stelt kladwerk tentoon.'

Hij roert in potjes vol met diepgang, kommer ende kwel, veroorzaakt filevorming van veel woorden en strijkt (met) weidse gebaren naast zijn panelen uit (neer), op het matje van de kunst geroepen, gewapend met sigaret en glaasje apezuur richt hij zijn penseel tot kakelbonte vernissagekippen zonder kop die helaas het gregoriaans van die haan eigenlijk niet echt verstaan, ze zijn alleen de koningin te rijk, dat er een roeping is!, en diepgang!, en puurheid!, en afzien!: certainement, maar dat doek daar, helpt dat tegen bloeden? er staat godbetert een prijs op, leggen hedenavond de kippen nog wat eieren?, het is met verve, vlak voor de dronkenschap, dat hij in openbare vervoering wat lijden etaleert, daarna valt hij zoals een bandwerker ten prooi aan alcohol, in een drenkplaats waar(van) het uithangbord ook uit de kunst is, verf mengt zich met pis, het is volbracht, een nieuwe Bacon in de kiem gesmoord, de galerij heeft hem vermoord.

De welkomstdrankjes staan in slagorde op de bladen en variëren van helgeel over felgroen tot hemelsblauw. Dat kan onmogelijk gezond zijn. Uit milieuoverwegingen weigert Hij de eerste drink. Door een schepen van cultuur wordt het passieve woord gevoerd. Naar zijn zeggen is deze jonge kunstenaar reeds gerijpt tot een volwaardig schilder, en dat het tevens een van de weinige tentoonstellingen is die hij tot nu toe voor open heeft verklaard waar inhoud en vorm zo welwillend en elegant een onmiskenbare eenheid vormen. Hij verslikt Zich luidruchtig in een sapje en schuifelt hoes-tend de zaal uit. In de voorhal treft Hij Joost de kunstenaar.

‘Zo?’

‘Ben vlug gaan plassen. Hoever is-ie?’

‘Maak dat je binnen bent. Omzeggens einde van de adem.’

‘Groetjes aan Evalyne. Ik zie je straks nog.’

‘Ja.’

In Zijn binnenste: ‘Nee!!’

‘Komt in orde. Dag.’

Hij rukt een glas bruis van een blad en slikt haastig wat antibiotica door. Voor een vuile spiegel inspecteert Hij het gebit. Mooi. Hij hoort kort applaus en werkt Zich op-nieuw de zaal in. Het gezamenlijke glas wordt lichtjes geheven, hier en daar wordt wat gemorst, klassiek strijkje nederig op de achtergrond.

‘Op hoop van zegen,’ denkt Hij. Hij stelt Zich voor het dichtstbijzijnde schilderij op.

Een meisjesgezicht. Gelaat. Het meisje van elke dag. Fidji.

‘Dag,’ zegt Hij.

‘Olie op doek, Joost V., okt. 20!!’

Hij pinkt het rechteroog en glimlacht breed de tanden bloot. En dan weer thuis, plot-seling weer thuis: warm. De halfafgewerkte tekst op het nachtkastje. Hij versjouw-t de werktafel tot binnen het bereik van de laatste zonnestrallen, opent het venster en in-haleert diep.

‘Tranquilidad.’

Een hommelmak maakt heibel tegen het openstaande raam. Hommeles.

‘Het leven is een strijd.’

Met een kwikzilveren beweging mept Hij het beest neer, neemt hem bij een vlies-vleugel op en gooit hem weer de avond in.

‘Tranquilidad.’

Weinig zin om alsnog door te werken. Tijdrovend typewerk, stugge letters.

A travers la fraîcheur d'arrosage, la petite aube de plein été se levait sur Barcelone. Dans l'étroit bistrot demeuré ouvert toute la nuit devant l'immense avenue vide, Sils, dit le Négus, de la Fédération anarchiste ibérique et du syndicat des Transports, distribuait des revolvers à ses copains. Les troupes rebelles arrivaient à la périphérie. Tous parlaient.

- Qu'est-ce que vont faire les troupes d'ici?

- Nous tirer sur la gueule, tu peux en être sûr.

- Les officiers ont encore juré fidélité à Company shier.

- La radio te répond.

Le petit poste de radio, au fond de la salle étroite, répétait maintenant toutes les cinq minutes: 'Les troupes insurgées descendent vers le centre.'

- Le Gouvernement distribue des armes?

- Non.

- Hier, deux copains de la F.A.I. qui se baladaient avec des fusils ont été arrêtés. Il a fallu Durruti et Oliver pour les faire relâcher.

- *Qu'est-ce qu'ils disent, à la Tranquilidad?*

Hij legt Zich op het bed. Het venster is blijven openstaan. De bladzijden slaan zichzelf weer om; een briesje geeft ze telkens dat ene overtuigende stootje. Het wordt donker en kouder. In het raam wuiven de Canadese kandelaars hun eigen schaduw voorbij. Voorbarige stadsverlichting sorteert een onnatuurlijk effect. In de uithoek ginds is de papyrus ...

'Goeiemorgen, Heinrich.'

Een diepe stem.

Hij kijkt op. De hommelmel, in colbert. Het dier bet zich het voorhoofd met een rood lefdoekje.

'Warm, niet?'

'Niet, Heinrich. En de avond is gevallen: u vergist zich volkomen.'

'Hm.'

Hij voelt hoe een poot in Zijn rugvlees dringt. Ze stijgen op en zeilen heen, over zwarte daken en matverlichte straten. Hij heeft geen pijn, maar kan Zich ook niet verweeren. Die machteloosheid doet pijn. Als een hulpeloos ding wordt Hij door het luchtruim gevlogen. Hij kijkt omhoog, maar de hommelmel staart strak voor zich uit. Hij ronkt als een helikopter. In de verte verschijnt het zwembad.

'Alles is gesloten op dit tijdstip. U kunt onmogelijk ... '

'Kop dicht,' snauwt het beest.

Kloothommelmel. Geruisloos landen ze op het dak. De hommelmel blijkt veel groter dan Hijzelf te zijn. Er is echter geen tijd voor overwegingen: Hij wordt een smalle pijp in geduwd. Ze suizen naar omlaag, er lijkt geen einde aan te komen, het besef te zullen neersmakken is zoveel erger dan de eigenlijke val.

'Is het niet ... ' probeert Hij nog te roepen, maar met een pijnlijke plons verdwijnt Hij kopje-onder. Nog net hoort hij de akelige lach van het beest. Om aan de oppervlakte te geraken, moet hij geweldig met Zijn dunne pootjes trappelen. Telkens als Hij daar even in slaagt, is de hommelmel daar om Hem opnieuw onder de waterspiegel te dwingen.

'Help!' schreeuwt Hij vertwijfeld. 'Helbrrrrmmmmmpfmm ... '

Hij voelt Zijn longen barsten, de lucht ... Hij ... water ... later ... hhhmmmpff ... aarde ... blub.

Dat iets voor iets anders kan staan, daar heeft Hij allang aandacht voor. Voor verwijskracht. Zijn metaforisch bevattingvermogen stamt uit onheuglijke tijden, toen Zijn leesobsessie volgens outsiders gevaarlijke vormen aannam.

'Kilroy was here but he didn't leave a message, he didn't say anything, astonished as he was by the riddles of his own face refl ... '

Dit heeft Hij, hoewel het Zijn taak niet is, ter aanvulling neergeschreven op een zoveelste toiletmuur, maar de viltpen weigerde plotseling dienst. Weer thuis noteert Hij de zin onmiddellijk in een werkschrift dat Hem bij later hersenhozen goede diensten zal bewijzen. Een zin als een haalbaar programma. Op apocriefe wijze de wereld wijsgemaakt.

'De weerspiegelingstheorie ontbreekt, jammer,' zegt Hij hardop voor Zich uit in de grote kamer.

Een professor Literatuurwetenschap, kampioen in de versprekingen, promoveert een eerstejaars apothekersdochter tot de specialiste bij uitstek in de literatuursociologie omdat ze onder zijn impuls een bijzonder geslaagde mondelinge beurt Weerspiegelingstheorie ten beste heeft gegeven. Ze is mooi en beschikt over een adembene-

mend lichaam. Ze komt uit het centrum van de stad en durft dingen. Bij warm weer schuiven ze de vensters van het seminarielokaal open, slepen tafels en stoelen naar buiten en studeren Weerspiegelingstheorie: zij en Hij. Geregeld mag het lukken dat ze samen zo'n zonnebad nemen, tijdens de snipperuren aan de unief. Als Hij nu denkt 'Weerspiegelingstheorie', of neerschrijft: 'Literatuursociologie', dan ziet Hij haar gezicht voor Zich verschijnen. Later komen daar nog wat ingrediënten bij die haar aureool nog meer doen glanzen: de roddel over een liaison met een jong profje, een afgewezen want ultralinkse eindverhandeling (Weerspiegelingstheorie), een affaire met een doortastende positivist, een vreemde op de achtergrond opererende vaderfiguur. Ze verdwijnt naar een andere uithoek van dit druilerige land, gooit alles overboord, krijgt betrekkelijk vroeg een kind en het laatst opgevangen bericht omtrent haar luidt: 'E. stelt het niet te goed.' Zo komt het dat Hij in een plotse flash haar gezicht voor Hem ziet oplichten. De schuld van dat woord. Hij is een woordenaar geworden. Een seriewoordenaar.

Het huis is half verduisterd nu (en haar huis?), buiten zwiepen de takken en twijgen van een vreemde zomer en de lucht leunt zwaar op schedels en daken. Er kunnen slachtoffers vallen. Hittegolven worden niet voorspeld noch gemeld. Vandaag heeft Hij extra snel gereden, nu staat Hij immobiel voor de spiegel. Hij staat. Weerspiegeld. Het is bijna onmogelijk dat Hij Zich zo snel heeft voortbewogen. Toch heeft inderdaad snelheid plaatsgegrepen. Tijd wijst dat uit. Dat overkomt Hem, dat weet Hij: speed. Speed na misverstanden, aanhoudende katers, hortende schrijfkrampen, onvoorziene ejaculaties, nederlagen of herinneringen die weigeren te dimmen.

En hoe was het vroeger, voor die lichte waanzin toesloeg?

Schaamte om te dikke dijen die over een stoel uitdijden, luidruchtig wateren en appelen eten. Ook bedplassen. Angstig in elke ochtend en de dreiging van een dorp. Kersenplukken, één keer ziek zijn na dat kersenplukken, nooit meer kersenplukken. Staldeuren houden de geuren binnen. Tongval en tongriem. En hoe broeiend heet het in kleine dorpen kan zijn. En stil. Clan. Behoren of niet behoren tot de clan, de ban der achterklappers. Onder het raam door passeert een formatie van de landelijke jeugdbeweging. De leiders kunnen zo naar binnen gluren. Het koppel dat naakt op de sofa wordt verrast, hoort niet bij elkaar, helemaal niet. 'Getver!!' horen ze, ondanks het raam. Iets vliegt hun richting uit, ze sperren de ogen, het raam zindert, kraakt, er is gerinkel en zij verschijnt frontaal in hun gezichtsveld, de kleuterjuf, grote moedervlek op de bil en tepels als kastanjes. Rillend van opwinding vluchten ze weg, een namiddag het bos in. Het onrustige bos met de onzichtbare vogels.

Een jaarlijkse groepsfoto van wie erbij hoorde, en god, schrap ze maar: met huilende motoren tegen muren en palen opgereden, verhakkeld in greppels teruggevonden, gezwollen aangespoeld in een badplaatsje met welluidende naam, een geheimzinnig verzwegen ziekte (geen bezoek, of toch, een allerlaatste: het gezicht afgedekt.) En iets later, godnogantoe, niets blijft overeind. Hij sluit aan bij groepen en groepjes, op een schoolplein wordt *We Shall Overcome* gefloten. Het Rode Boekje en de literaire taboeromans onder de banken en tussen de knieën. De banvloek van al wie ze opvoedde. Voedde. Strafregister ongeëvenaard. Buurjongens stinkend naar natte dromen. Oerangst in straten en op pleinen. Béjart op woensdagavond. Toegestaan. Film op woensdag. Toegestaan. Toneel op woensdag. Toegestaan. Toegestaan, toegestaan, toegestaan!!

'Wie wegens medische redenen de verplichte sportbeurt niet meemaakt, blijft in de studiezaal.' (Priester)

'Je haar verkleurt.' (Haarkapper-'raadgever')

De maffia der professoren. Broodje kaas met mosterd, jazz en rosé, vier uur in de ochtend. Tussendoor schrijft Hij aan een amechtige roman, dikbuikig en eindeloos. Midden in de nacht verlaat Hij daarvoor soms Zijn morsige sponde. Wallen onder de ogen en zo jong, nog zo bitter jong. Meisjes op bezoek en tegenbezoek, maar ach. En nog iets. De esprit van rokerige praatkroegen.

‘Er is zoveel.’

Wereldhervormers hangen met punaises aan de muur gekruisigd. Ze praten en drinken, de deuren wijd open, warm, warm, stokbroden met sla en tomaat en ’s ochtends met vijftien Duvels en nog wat in de bloedbanen huiswaarts. Alwaar nog eens utopische thee gezet, want er blijken er nog meegekomen te zijn. Het concert der ochtendvogels, pijnlijk schreeuwend onder de hersenpan, rochelend opent Hij de deur weer voor haar en ze verdwijnt schimmig, in de warme mist van een ochtend. Nipte iemand van de thee? Zal mist ooit nog zo warm aanvoelen? En tussendoor altijd maar meer bijeenschrijven. Vijf manuscripten reeds, waarvan zes verscheurd. Hij heeft erg veel manuscripten vernietigd. Maar nooit heeft Hij de onbeschaamdheid gehad ze te verliezen.

En dan, late zomer, campus, faculteit Letteren, inkomhal: meisje met nylons gooit lege fles naar professorenkop. Geen schade. Een week later wordt ze neergeblijksend, onder de enige boom die de campus rijk is. Niemand durft die middag naar huis te stappen.

De lelijke goedkope Ierse keukenklok meldt vier uur. De klok heeft gelijk. Het is koel in huis. Heel lang geleden aten ze op middagen als deze aardbeien uit een witte kom, de witte rolluiken neergelaten, maar onderaan nog kierend. Zelfs de strepen van de zon waren oogverblindend. Door dat ene kleine spiedvenstertje kan Hij de tuin in kijken, Zijn blik reikt tot ver achterin (‘tenden’), waar de lange rijen aardbeienstruikjes staan. Soms ontwaart Hij de onwerkelijke gestalte van Leonard, bejaard luxetuiner en weleer rijkswachter. Er wordt gefluisterd dat hij weerloze mensen heeft doodgeranseld. Vooral onder kinderen doet het verhaal de ronde. Leonard torst een streuveliaanse snor en houdt zijn onwelriekende lijf met bretellen op. Feit is dat hij gek aan het worden is en op een grote zwarte fiets de landerijen buiten het dorp afrijdt. Tijdens een internering voor een bloedonderzoek in het ziekenhuis (een zomeravond, milde zon, schimmen op de bakstenen muren) bonkt hij zijn oude kop net zolang tegen een element van de centrale verwarming tot hij onherroepelijk op de gele tegels blijft liggen.

Tientallen keren hoorde Hij hem in de valavond en zelfs overdag al nachtelijke donder en bliksem voorspellen. ‘Kilroy was there’. Zijn vader verzweeg zijn vrijdood op zo’n stuntelige manier dat hij onmiddellijk de waarheid rook. Na de teraardebestelling stierf zijn kleine familie vliegensvlug uit, alsof ze met z’n allen alleen op hem hadden geteerd, hij die een schroeiplek op aarde had nagelaten, er was alleen nog wat hommeles betreffende een grote lap grond, achter hun tuin gelegen.

Veldvuren. De zomertijd is al drie maanden van kracht en Hij herinnert Zich plotseling de meesterlijke veldvuren van Leonard. Overal heeft de voorbije winter lelijk huisgehouden en de overwinterende bloembollen werden dodelijk bevroren. Onder het oogluiken van de zomeravondzon stookt Hij Zijn eerste onafhankelijke veldvuur met afgestorven wildgewassen, jaargangen van magazines en een afgewezen manuscript. Reclamebladen vormen de moeilijkste prooi voor de vlammen. ‘Prooi voor de vlammen’. Vreemd hoe Hij ‘veldvuur’ en ‘zomertijd’ (gezegd: ‘zomeruur’) met elkaar blijft verbinden. De dag daarna graaft Hij een kuil met het oog op toekomstige veilige veldvuren (ooit kon iemand zijn vuurtjestook niet meer de baas): aardappelloof, over-

tollige vertakkingen, magazines, omhulsels van aan huis geleverde boekenrekken, presentemplaren, drukwerk, reclamegeloei. Bij het graven stuit Hij op de verkoolde resten die de vorige huurder daar onder de aarde verborgen moet hebben. Er is veel papier bij, zelfs complete boekuitgaven waarvan alleen de schutbladen geblakerd zijn. De inhoud is nog leesbaar. Hij vraagt Zich af wat de man (vrouw?) bezielde mag hebben met deze ondergrondstopping: hoe dieper Hij gaat, hoe meer tekst tevoorschijn komt. Plotseling blijkt zelfs dat het vuur zijn verwoestende werk hoogstens aan de periferie heeft verricht en niet in de diepten van de aardporiën, want wat Hij nu blootlegt, is omzeggens intact gebleven: de harde schutbladen hebben de slopende invloed van vochtigheid en allerlei ander underground onheil tot een minimum beperkt. Uit de put ontsnapt een vage stank, de stank van oude vuren en zure lucht. Is dit misschien de reuk die het gisten der lichamen in de aarde prijsgeeft vele jaren later? Nee, het moet erger zijn. Papier is gewillig. Tegen de avond heeft Hij een aanzienlijke hoeveelheid rechtsliteratuur opgedolven, net niet schoon genoeg om mee het huis in te slepen. Dus: de hele handel het knutselhok binnengekiept. Hij zal dit geleidelijk vergeten.

Om halfacht in de avond wordt het drukkend warm. Hij heeft de glazen koepel van de binnentuin dichtgeklopt en alle deuren en deurtjes en luikjes open gezet. Boven de tuinstal geurt het hout bijna ondraaglijk. Misschien heeft het zin om in brand te vliegen. Een identieke geur dringt Zijn herinneringsveld binnen: veertig graden Celsius in de schaduw langs de spoorlijn stadje – provinciehoofdplaats. Opeengestapelde balken in de berm. Stenen ter grootte van een volwassen hand liggen roerloos heet te zijn. De zwarte balken verspreiden een onmogelijk in te ademen wasem waar Hij Zich van op een afstand graag aan beroest. Er vliegt een langzame vlinder op. Wanneer Hij naar de verte tuurt, en dat kan pijnlijk en hard aankomen, wordt dit landschapje irreëel.

Flash forward. Handige betogers mikken haarfijne vogelpikpijltjes in de paardenbuiken. Je kunt niet missen. De rijkswachters blijven amper overeind. Vuur knettert uit de straat. Paarden met de kolder in de kop worden op slag staatsgevaarlijk; ze wippen hun handhavers uit het zadel. In de hoofdstraat rijdt een waaghals (Hij? In Zijn dromen?) een achttonner tot op vijftig meter van het cordon, gooit in derde versnelling en hupt de cabine uit. De rijkswachters stuiven uiteen en iemand vuurt in de lucht. ('De ezel! De driedubbele ezel!' wordt later gezegd en geschreven). Een geur van teer en kruid. (Een spoorwegberm; dwarsbalken en de drukkende zomer hurkt loodzwaar op het landschap neer. Romeinse dwarsbalken. Bloed. Spijkers). Staalarbeiders vormen een harde kern midden de grootste landelijke betoging uit de vaderlandse geschiedenis. De in water geprepareerde knuppels uit krantenpapier (een studententactiek) zijn door zware ernstige lijk-aan-lijfwapens vervangen en iedereen die het meent draagt minstens de integraalhelm. Een horde ongeordende motorduivels laveren hun monsterachtige machines tussen de mensenmassa, Mozes en de Rode Zee, ze houden zich met gelaarsde voeten op de begane grond in evenwicht, maar elk ogenblik kunnen ze na één krachtige beangstigende groepsbrul in een krampachtige ejaculatie in beweging komen en de duizendjarige wet van de orde en orde door de wet verpletteren. Op de verdiepingen hangen huisvrouwen op z'n Italiaans als vraagtekens uit hun vensters. Sommigen bekogelen alles en iedereen met colaflessen en intiem afval. Een legerambulance zoekt haar weg tussen brandende combi's, maar wordt in korte tijdspanne omgekniept; er is afgrijselijk gekraak van splinterend glas en de verpleger die ontzet het voertuig uit hupt, wuift woedend met de

Kaart van Genève en gebaart naar zijn rodekruisband om zijn arm. Op staande voet wordt hij een bloedneus geslagen.

'Het loopt uit de hand. 15:55: HET LOOPT COMPLEET UIT DE HAND.'

Dit schrijft Hij neer, gezeten achter het veilige (nou) raam van café St.-Georges, op ditzelfde historische ogenblik. Dat raam wordt plotseling toch aan diggelen geslagen, maar de bende stormt voorbij. De radio meldt dat troepen oprukken richting centrum. 'GODVERDOMME!!'

De patron van het café: 'Heb ik ze godverdegodver daarom al die jaren drank en onderdak verschaft, dat stelletje anarchisten! Jarenlang hun gelul aanhoord! Godverdegodver!! Godnogantoe, mijn mooie panoramische raam! Betalen zullen ze, die dokterszootjes!'

Vertwijfeld vraagt Hij Zich af of Hij niet reeds eerder een dergelijke situatie heeft beleefd. En in zenuwachtig schrift rapporteert Hij haastig verder:

'Maar al hun vernielde materieel wordt gerecycleerd, bekostigd met onze belasting-gelden. En alle gewonde ordehandhavers gaan minstens een week in herstelverlof naar het militair hospitaal aan de kust. En wij zijn de sigaar. Wij!'

'De vakbondsmilities hebben de inboedel van het gouvernementsgebouw op straat ggooid en in brand gestoken.'

'Het hoofdcommissariaat aan de Zuid wordt permanent door privé-milities belegerd. Een nieuwe combinatie van projectiel-springtuig wordt door de belegeraars gebruikt.'

'De hondenclub Kynoo liet een meute goedgetrainde beesten in het centrum uit. Overal kwijl.'

'Gevangenen sloegen aan het muiten en hebben tientallen personeelsleden gegijzeld.'

'Wat voor de donderse duivel heeft dat ermee te maken?'

'Men zegt zoveel.'

'De Zwarte Jekkers hebben een waterkanon op de oproerbrigade Liliane buitgemaakt.'

'Waarom de loyale troepen er toch niet ... '

Acht uur in de ochtend. Hij knippert de slaapschaduw van Zich af, bet de ogen met rozenwater en stalt de ontbijtbenodigdheden uit. Even meent Hij een flard milde Portugese wind uit een sardineblikje te horen ruisen, maar bij de eerste hap knapt dat af. Er is geen venster in de keuken dat op de buitenwereld uitgeeft, maar boven het matglazen koepeldak vermoedt Hij het betere weertype van april.

'De bomen hebben een ander jasje aan.'

Is het een rare gewoonte 's ochtends sardines te eten? Hij kan Zichzelf geen hartiger ochtendhap toewensen. Eva-Lynn is in een warmgeurende halfslaap verzeild geraakt, vanuit die quasitoestand hoort ze Hem vaag vertrekken, na het ritueel van de ochtendzoen en het keukengestommel.

'De laatste, de langste dag.'

Terwijl ze zich opnieuw overgeeft aan die kiplekkere inwaartse beweging die slaap heet, laat Hij de motor enkele minuten warmlopen en selecteert Hij ondertussen achtergrondmuziek, zijnde ontspannende behangjazz. Op de weg die naar de grote provinciale slagader leidt, keilt Hij de krant van gisteren plus de asbakinhoud door het raam. Het is de grootste zonde uit Zijn leven. Er zijn geen getuigen. Na ruim een uur verkeersverdoving – tien maanden na elkaar ditzelfde traject, drie seizoenen lang de trage telgang van het dagelijkse voorbyschuiven als een leger langzame peulenschillen, het afschilferen van uur na uur – stalt Hij het voertuig in de lange rij. Hij is de allerlaatste, vandaag mag het: 'onbepaald verlof' heet het officieel en administratief. In

de volksmond: de afzwaai. Voor de laatste keer voltrekt zich aan Hem de dagelijkse ceremonie: naamtekening in het wachthok, afgifte van de vergunningskaart, twee verdiepingen hoger de metamorfose van burger in militair. Battledress, want er worden plechtige papieren getekend. In de lavabo drijft braaksel, maar dat is niks om over naar huis te schrijven.

Het einde van de maand. De meesten zijn al voor de deur van Sectie Personeel verzameld, de vogels van vannacht nog pijnlijk onder hun hersenpan fluitend. Ze nemen het Hem zichtbaar kwalijk dat Hij er bij de viering niet bij is geweest. Ze kunnen ze kussen. Het geeft niet, want straks zijn ze toch definitief uit elkaar. Er zal gewerkt worden, samengehokt, getrouwd, gestorven. Op andere plaatsen. Ze zullen elkaar nooit meer zien, tenzij misschien in de krant. Ze beleefden wel gezellige tijden, maar op den duur raakten ze dodelijk verveeld door de sleur en slenter van alledag. Toekijken op andermans alcoholisme is ook niet meer leuk na de derde keer.

‘Er dienen nog twee in mekaar geslagen panelen uit de troepenkamers betaald te worden, mijne heren. Vrijwilligers? Of duid ik zelf een Chinese vrijwilliger aan?’

Ze vormen een halve cirkel om de tafel waarop nooit iets ligt, muts in de hand. Leve de gezondheidsdienst, leve de afspraken van Genève.

‘Telkens dezelfde problemen wanneer mannen van de klasse gaan: ruitenbrekerij, deuren spoorloos, ondergekotste wasbakken, vermist beddengoed. Ik zal maar geen verdere uitleg vragen. Wie een glas opheeft, moet er de kater bijnemen. Allez, vooruit: we gaan tot een algemene kostendeling over. Jullie worden op de dienst Materiaal verwacht, meteen. Ingerukt.’

Uitstel van de lieve vrijheid. Ze incasseren de laatste soldij en vereffenen gelijk de schade. Tegen de middag zijn de afzwaaiers erin geslaagd in de kantine stomdronken te worden, maar Hijzelf blijft koppig nuchter. Hij wil de werkelijkheid geen geweld aandoen. Zijn zwijgen kent geen smeltpunt. Wanneer Hij in de toiletten het water hoort ruisen, heeft Hij er plotseling genoeg van. Hij verfrist Zijn gezicht, krabbelt haastig iets op de binnenkant van de deur, laat de kantine rechts liggen en vat de terugtocht aan met een hoger alcoholpercentage in Zijn bloed dan toegelaten is door de heersers van dit land.

Anderhalf uur horizontaal op het tapijt uitgestrekt gelegen met in Zijn vizier de microkosmos van een zelfgekweekte cactus. Het was de epoëque van de cactussen. Ergens in de kamer jazz van een net voldoende verdovend gehalte. Hij is de tijd vergeten. Hij is een verteltijd aan het uitproberen. Overall boeken. Boeken die later weg zal doen. ‘Gooien’, zeggen ze dan. De fles whisky kan open geschroefd worden, als Hij maar rechtop gaat staan. Maar de charme ligt in de voorlopige weigering dit te doen. Hij smaakt net zo intens. Het is zelfs een nieuwe fles. Er ligt een aanslepend manuscript op de schrijftafel. Langzaam woekerend als een kanker groeit het aan tot niets. Hij betrapt er Zich vaak op dit manuscript met de werkelijkheid te verwarren. Hij schrijft niet graag. Enkele volumineuze geschriften liggen nochtans op voltooiing te wachten. Er is echter vooralsnog geen bestemming voor.

‘Dat onbestemde gevoel, godverdomme.’

En: ‘Overall boeken.’ Pretentie.

Hoogmoedige uitspraak. Een leven tussen de boeken heeft ook met hoogmoed te maken. De ziekte titels toe te willen voegen bijvoorbeeld.

‘Hij heeft de boeken.’ (Leuk, in de tijd dat het bezitten van boeken als gevaarlijk werd beschouwd).

Als een persbaron is het Hem te moede: ijle en onwerkelijke ingrepen op de realiteit uitvoerend. Kunstgrepen. De dagelijkse voetreis in brede instapschoenen doorheen

een aantal katernen vol leugens en onvolkomen mededelingen. De kromtaal van wijd en zijd bereisde journalisten aanhorend.

Alles ligt hier afgewerkt op zijn ultieme afwerking te wachten. Orde in de chaos. Chaotische orde. Een ultiem geschrift waarvan de spelregels al jaren zijn gedoodverfd hoopt zich onder stervensbegeleiding langzaam op – kankergewijs – tot het van op zijn eindelijk bereikte hoogte omkiept. Hij heerst over deze dominions, maar lijdt onder het beheer. Elke avond loopt Hij kans gedurende de schemering in Zijn ruime villa te worden neergekogeld door filistijnen die er geen literatuur op nahouden. Hij is bang. Vrouwen kunnen Hem overweldigen, usurperen, de beste jaren van Zijn leven opsloppen en Hem mettertijd zachtjes zoet houden, Hem in een berustende maar dodelijke louteringsfase dwingen.

'Forgive me, I was young at the time.'

Bijvoorbeeld: er is een nephaard in de kamer, op de te verwachten plek. Geen mogelijkheid tot aristocratisch stoken. Onder het venster is een element van de centrale verwarming opgehangen, net daar waar warmteverlies zich voordoet. In de halve boog van de haard zijn schappen geïnstalleerd, met het oog op het stouwen van boeken. Zijn leeswoede is ook in het Instituut bekend. De schappen zijn met een onbetrouwbare foeilelijke grasgroene stof bespijkerd en de punaises vertonen roest. Dit alles op hurkhoogte. Wel wat moeilijk voor een grijsaard. Voor Zichzelf heeft Hij onmiddellijk besloten: hier komt een slagorde flessen te staan, naast Wilde, Cocteau en Gide. De verpleegster (Juliette Binoche, Julianne Moore) ritst de grieksblauwe overgordijnen open en de straat komt in al haar schaamgrijs bloot te liggen. Hij bevindt zich net op trottoirhoogte en registreert de eerste benen en pijpen. Tien meter van dit venster verwijderd is een bushalte waar om het kwartier een dreunende bus in een stinkende walm toekomt en weer aanzet. Geen bezwaar: dit is de stad. Elan vital. Vital flux. The flow of the city. Stadsinfarct. Rommelige chaotische stad.

'Het is natuurlijk wel een stadskamer. Lawaai en zo. U kon ook de andere kant van het Instituut gekozen hebben. U mag ...'

'Dat zoek Ik net,' onderbreekt Hij bruusk.

'Er is wat bergruimte zoals U ziet. Veel is het niet, maar wij hebben er geen bezwaar tegen dat U creatieve oplossingen zoekt. Hinder van andere bewoners van het Instituut zult U niet hebben. (*'Dat vertelt ze iedere kandidaat-huurder'*). Ikzelf zie ze ook zelden. Heel zelden.'

'Juist. Ja. Goed: Ik neem de kamer.'

'Kom morgen dan langs voor de papieren indien het U schikt.'

'Komt in orde. Goedendag.' (*Getwijfeld tussen dit of 'Komt voor de bakker'*).

Met dat *Goedendag* laat Hij het gesprek stokken en ze verdwijnt inderdaad. Bij benadering moet ze wel Zijn onvriendelijkheid hebben gevoeld: dit is al Zijn zoveelste kamer in de stad. Wat voor belang heeft het allemaal? Hij laat de wasem van haar aanwezigheid even naast Zich neerdalen, bevochtigt beide polsen en legt Zich voor de eerste keer op het bed. Uiteindelijk schat Hij haar veertig. Mooi. Door het venster kantelen de geluiden en geruchten van het piekuur in gedempte vorm naar binnen, bijna ononderbroken gedrenkt in het geronk van de stadsbussen (roet, olie). Hij is te moe om op te staan, de overgordijnen weer dicht te ritsen, een eind te maken aan de *walking shadows* en *life on stage*, het rolluik neer te laten, de deur af te sluiten, de lamp te dimmen. Moe. Te moe.

Geen bezwaar: hier vindt niemand Hem. Hij mag dan nog met bevende wijsvinger in de eigen wasem op de spiegel *Old Kilroy Was Here* schrijven: niemand. Hier treft niemand Hem aan. Hij wordt niet gezocht. Hij wordt niet gevonden. Hij wordt niet bevonden. Hij wordt niet in een villawijk door de politieke politie achtervolgd. Hij glijdt

niet door de mazen van een net. Hij verkent de symmetrische vlakken op het plafond en probeert te klimatiseren in zijn nieuwe krachtveld. Verdomde symmetrie. Domme symmetrie. Veilige symmetrie. Hij probeert Zich te verzoenen met het panorama dat Hij de komende maanden voor Zich zal zien.

‘De oude Kilroy heeft Zich te W. teruggetrokken om Zijn levensroman in alle rust te componeren.’

‘Na ettelijke heen- en terugreizen (Hongarije, Tunesië, Cornwall, Zwitserland, Turkije, weer Hongarije) en een leven vol verrassingen en verplaatsingen lijkt Kilroy tot rust gekomen te zijn.’

‘Kilroy heeft zoveel geabsorbeerd dat daar wel iets moet van komen.’

‘Wat voor de duivel ... ‘

En dan, daarna, nu: hoe Hij Zijn bewustzijn voelt vernauwen. De nachtmerrie van een trapezium dat er geen is. Hoe Hij op een duimbreedte van besef, begrip en bevatingsvermogen opzij kantelt in een volstrekt lege kamer waarvan de te beschrijven wanden nieuw en kaal zijn en misschien hun blanco oren te luisteren leggen aan Zijn hartslag, Zijn ademhaling.

‘Ik word gevolgd.’

Het waakvlammetje slaat naar Zijn hersenen over. Hij beveelt Zijn nu geobserveerde lijf een aangepaste koers te volgen. Hij wijzigt Zijn stappatroon en voelt ook de plotse aanpassing in de sappen van Zijn gestel. Hij laveert tussen slagordes autoflanken, ongewild een aantal zijspiegels wegdukkend. Ook De Regenjas penetreert nu de parkeerruimte, dat merkt Hij steeds, maar Hij heeft een voorsprong opgebouwd. De zon ketst metalliek op gezinswagens af. Aan een grote zwarte auto wapperen witte linten. Nog eens omkijken om te constateren: Hij wordt werkelijk en nog altijd gevolgd.

‘Ik word gevolgd. Wordt vervolgd.’

Zijn wandelen wordt stappen en Zijn stappen wordt snellen. Hij snelt heen. En opnieuw kijkt Hij even om, net bij het verlaten van de lineaire grimmigheid van kleine wagens en grote wagens en auto's en autootjes: de Regenjas zit vlak achter Hem aan verdomd en spreidt plotseling de armen in een herkendend gebaar. Hij staat. Hij staat een seconde te kijk, aarzelend. De figuur ritst nu bruusk de regenjas open en in een mengeling van verbijstering en voldoening registreert Hij een koppel zwaar doorhangende borsten en de donkere gevarendriehoek tussen de benen. Hij valt, Hij valt, Hij valt heel vlug en diep in de overheersende kleur blauw. De abrupte schok van het echte vallen (wat is vallen?) is kwadraten pijnlijker dan de snelheid van het suizende vallen; bovenal onduelbaar is het besef binnen driekwart seconde bruusk op de 'begane' grond uiteen te spatten. En 'wordt vervolgd' zegt ze, drukt met de duimen haar tepels als zachte kastanjes inwaarts, buigt zich naar Zijn blote aangelaat toe, maar verdwijnt op een bevelend belsein.

Het is donker wanneer Hij de ogen opent en het herkeningsproces van referenties en houvasten neemt lange seconden in beslag. Het straatlawaaï duurt onverminderd voort. De vorige bewoner liet een poster achter waarop .... Godver, de hele straat ziet Hem hier liggen suffen, dat licht uit, damned. Hij laat het rolluik ratelend neer en daarop reageert de wandlamp met een fletse wijziging in intensiteit. De hoofdverlichting doet het ook, halleluja. subliem. Test. Test. Met Zijn rechtervoet schuift Hij Zijn tas onder het bed. Hij zet een stoel voor de deur. Hij schakelt de wandverlichting uit. Hij sluit nu de deur.

De lavabo is te klein voor de fluitketel, maar dat vormt net geen probleem. Hij dompelt de spiraal doorheen de opening in het water, schuift de stekker in het stopcontact en gluoert ondertussen steeds in de spiegel. William bekijkt het ritueel met enig leedvermaak. Plotseling gaat Hij inderdaad beseffen dat deze werkwijze voor een freak als hij bedroevend banaal en studentikoos moet overkomen.

‘Ik drink eigenlijk alleen maar oploskoffie,’ zegt Hij stil, verontschuldigend, ‘meer kan ik niet hebben op dit uur.’ Hij voelt zich onbehaaglijk ontmanteld.

William antwoordt met een matte glimlach.

‘Laten we iets op Mijn kamer drinken.’

De stad ligt er verlaten bij: bladerdeeg, geritsel. Velen zijn naar huis. Overal trekken elfnovemberstoeten rond. Bladeren verlaten hun bomen. Iets op Zijn kamer drinken. Ze hebben er wat doelloos bijgelopen, want zelfs de vertrouwde gezichten zijn spoorloos. Wat doen ze in hun stille huizen? Waar is iedereen? Everybody? Elcerlyc? Eltsenien?

‘Voor Mij geen bloemen die geuren, voor Mij Mijn eenzaamheid, en wat stil treuren.’ Ze slurpen de koffie te heet. Ze stappen door de straten, het klinkt hol als nachtelijke samenzweerders op stap door een holle televisiestad, iemand vraagt de weg in het Duits.

Eef zit op de sofa in De Lotus voor zich uit te staren. William tikt in het voorbijgaan op het venster, ze horen een sleutel knarsen. Gedrieën stommelen ze trappen op. Op de tussenverdieping is de toiletdeur uit haar hengsels gelicht en tegen de muur gezet. Hij moet even plassen. Er liggen Spaanse grammatica’s en Franse klassiekers in goedkope dundruk. Hij heeft niks bij Zich om te schrijven.

‘Arme stiftenridder.’

Hij haast Zich nu, want er is geen deur en er hokken acht mensen in dit gebouw, acht erg vriendelijke mensen in De Lotus.

‘Ik leg een plaat op.’

Vluchtig verkent Hij voor de zoveelste keer de boekenruggen in Williams kamer.

‘Allemaal gelezen?’ (Wat een snertvraag).

‘Twee keer. De rest staat in de zijkamer. Maar stoor Alain niet: hij is erg toegetakeld.’ Het ritueel van het echte koffiezetten. Thee kan ook. Hij schaamt Zich weer even en hoopt dat William een slecht geheugen heeft. Een bladert in een Franse strip. Aan het balkonvenster fluit de wind.

‘Dit is de Dag van de Fluitende Wind.’

Elf november en ouwe mannen komen met rode oren en neuzen thuis.

‘Vanavond is De Lotus niet open?’

‘Nee, er is geen volk in de stad. Iedereen is gevlucht.’

‘Dan wordt het een dooie dag. Ik vertik het op straat te komen, want ik word ziek van zo’n leegte.’

Ze scharen zich rond de lage koffietafel. In de traagheid van de late namiddag verrichten ze de gebaren waarvan ze denken dat het ceremonieën zijn. In dit cenakel ligt een grote witte kat. In de typemachine steekt een vel. William vertelt nog maar eens hoe moeilijk het is, en hoe lastig, deze verslaving. De grote witte kat blijft onbeweeglijk.

‘En hij stond met zijn neus platgedrukt tegen het venster naar buiten te staren toen plotseling als evenveel vreemde voortekens vier straatvogels zijn gezichtsveld binnenvlogen. Er vormde zich een kleine dampkring die hem geleidelijk het zicht belette, hij bewoog de rechterarm in een plotse wilde greep naar de overkant, maar vooraleer hij met splinterend gekraak en uitzinnig rondspattende bloeddruppels neer smakte, waren de vogels al opgevlogen. Hij lag op straat met zijn armen naar achteren gesla-

gen, een gebroken ledenpop, en dit nieuwste circuit der bloedbanen in zijn kapotte lichaam zou hem niet lang meer in dit leven kunnen houden.'

'Ik heb meer verscheurd dan in een papiermagazijn op één ogenblik aan beschrijfbaars aanwezig kan zijn. Het is waanloos. Eh ... waanzinnig, bedoel ik.'

Eef: 'Publicitis'.

Ze zit in hurkhouding op de moth-eaten sofa met de rug tegen de muur. Straks scheurt haar voorhangsel en komt de inboedel bloot te liggen. Hij weet dat Hij hier vanavond niet moet blijven. Eef en William en het is elf november godverongelukt. Kon Hij maar even zonder opwarming één seconde met volle klauw haar gillende oester ...

'Het stuwen der grote en oneindige gevoelens, denk ik. Wesp zorgt er wel voor dat dit verhaal in het tijdschrift komt. Hij heeft het al twee keer beloofd, maar ik krijg er verdomd geen passend slot aangenaaid. Dat is de ellende: telkens weer uitstel. Zit ik verdomd al maanden bij te hikken en te kakken. Eef?'

Hij steekt haar een lege kop toe.

'Zo leeg als haar hoofd. Dat hoofd van haar.'

Het is duister geworden en omdat Hij op de hoogte is, voelt Hij Zich unheimlich, meer dan ooit.

'Straks pompt hij zich in haar leeg, en ik, hoe moet het verder, vandaag, vanavond, elf november, in deze of een andere loopgraaf: wie??'

Hij staat plotseling op. Hij staat te kijk.

'Ik loop nog even bij Mott aan. Veel plezier.'

'Kijk uit.'

'Doe ik.'

Wat een zinloze dag. Broodjes gehakt met een cola in het studentenrestaurant. Kunstlicht palmt de onnozele stad in. Deze stad zou ergens anders moeten liggen. Op straat. Traag stappen om vooral niet te vroeg in de leegte van een kamer te belanden. Hij passeert nog eens De Lotus en ergert zich aan de grote D van De. Door de overgordijnen op de tweede verdieping kiert licht. Vier huizen verder is een kelderbar waar buitenlandse studenten en andere exotische inheemse studenten elkaar treffen. Hij daalt af en ruikt kip met curry. Eender wat.

'Merde aux examens. I was here.'

Op de deur, met de vluchtige schets van een pik in opstand. Ook goed. Bruinhuiden aan de bar, vriendelijke bruinhuiden, ugh ugh, men grijnst voortreffelijk. Ze kennen Hem wel.

'Vanavond geen Lotus?'

'Nee, de stad is mensloos. Alleen dooievisjesvreter. Iedereen is gevlucht. Geen politieke bijbedoelingen.'

'??'

'Politieke vluchtelingen. Gevlucht, naar huis.'

'Huis. Ja. Ach.'

'Een dooie dag. Ik vertik het op straat te komen, want ik word ziek van zo'n leegte.'

Hij mengt Zich onder deze samenzwerenden uit verre buiten- en binnenlanden. Er hangt een bundel gedroogde varens aan het plafond. Uit de mengkroes van rassen, talen, filosofieën en religies stijgt een Hem onbekende geur op. Hij inhaleert diep en keurt goed. Misschien is het toch doodgewoon curry.

Het ongelofelijke Oost-Indische meisje aan Zijn rechterzij kijkt Hem verbaasd aan, legt een hand op Zijn dij, klautert via nog een handoplegging van het barkrukje af en sloft op platte instapschoenen naar de toiletten, gezegd: catacomben. Met tegenzin

rookt Hij verder en roffelt op ergerlijke wijze een tegenritme op de wansmakelijke muziek, terwijl een oergebed door Hem heen golft:

'Nu ze met gespreide bruine dijen op het ongewisse wacht, o Heer, nu ze met gespreide dijen wacht: geef respijt, help, gedoog. Gun ons ook de nacht. Nu de avond valt: de glans en de praal en de pracht. Nu ze met glanzende ...'

Ze neemt haar plaats weer in en in Hem knapt het woordenstroompje af. Ze is te mooi voor woorden. Zoals de geur der buitenaardse dampen en wasems eigen aan haar krachtveld Hem langzaam maar zeker in een starre verdoving brengt, zo inhaalde hij weleer de geheime en onvermoede nevels en neerslagen uit een stille kracht op een verre keerkring om naderhand op oncontroleerbare wijze in de eigen fascinatie verdoold te raken. Verdoold te raken. Hier zijn geen krekels, knetterende takjes, onzichtbare vogels, hier roert geen bries op onheilspellende manier. Hij neemt nog een banale belga. Op het ogenblik dat Hij besluit haar om vuur te vragen, opent zij een levendig maar cryptisch gesprek met een driedubbel gelooid muzelman.

'Dat is de ellende.'

'De grote stilisten: Jdoernioso, Mi-ma Yarp, Flahertie. Er daalt een spin van de zoldering, John.'

'Laat af. Geen nood. Wat zei je ook weer: stilisten?'

'New York 1977. New Subjectivity. Een wolvenschraper. Honderden verdiepingen, één verkrachting per drie seconden per tien vensters, of zoveel procent bij benadering. Boven op het platform kan slechts de schoonmaakploeg, onder speciaal toezicht dan nog wel. Op zo'n hoogte rukt de wind heel fel en plukt de lijven zo weg: de hoogte of de dieperik in. Stel je voor: zeven mensen, zingend en mild dansend, eerder wiegend, er is geen vuiltje aan de lucht: vier mannen, drie vrouwen. Prachtig. De solozanger beschikt over een meisjesstem. Wanneer hij in beeld komt, houdt het publiek het hart vast, want achter hem grijnst de diepte, de verpletterende dood.

Pardoes.

De leden van de band hebben dure ringen aan hun vingers, de leadsinger een verblindende oorring door de linkerlel. Allen zijn latino. De meisjes geven driekwart begeerlijkheid bloot en laten nog weinig te wensen over. Op alle polls prijken zij boven aan de lijst Beste Vocalisten 1977.

Een venijnige en net iets te lang aanhoudende rukwind veegt plotseling en totaal onverwacht camera, cameraman, apparatuur, geluidstechnici, zevenkoppige groep en veiligheidsinspecteur uit het beeld. Even is het publiek de ontzette getuige. Op de plaats waar hun lichamen te pletter stortten, verrees later een platenwinkel: Fallen Angel. Specialiteit: gesofisticeerde gestileerde samenzang. Close harmony van het bijna religieuze gehalte. Erg jammer van de band: er zat muziek in.'

Hij wordt radeloos bij dit krankzinnige verhaal en registreert de stemmen ver weg nu. Zo kantelde Hij vroeger bij plechtige feesten op grote stoelen weg en bonkte Zijn hoofd hard op de koude vloer. (Eén: de longen van het orgel, walmende wierook, te grote tegels in de kerk, de reuk van kattenpis en natte honden. Twee: massale en langdurige immobiliteit in verticale stand ter ere van een spreker. Drie: urine te lang opgehouden bij studiebezoeken aan immense fabrieken, complexen, buildings. Vier: dronken als een zwitser en tevens ziek ...) Dat begon minuten voor Hij neerkwam: stemmen verloren hun bekende en getrouwe klank, geluiden leken Zijn uitwegen te verstoppem, Hij liep rood aan, knalrood. Werd naar een dodelijke diepte gelokt. Telkens kwam Hij bij in de armen van behoeders, uitgestrekt op de grond. 'Ben Je alleen, joch?'

'Ja.'

'Is Je broertje er niet?'

‘Nee.’

‘Zusje?’

‘_’

Hij streelt Hem over het korte haar. Hijzelf heeft er geen, hij is cirkelvormig kaal aan het worden. De vrouw (vouw tussen de benen) zit glimlachend in de fauteuil. Om tegen Hem te spreken, heeft hij zich op de knieën laten vallen. Dat ziet Hij nu.

‘Zag Je niemand in de tuin?’

‘Nee.’

‘Dan is het goed.’

Hij zet een ganzenpas achteruit.

‘Kijk.’

Hij glipt met beide handen onder de rok van de immer glimlachende vrouw – ze is werkelijk mooi, vooral als ze lacht – en langzaam komen de melkwitte dijen tevoorschijn. Hij spert Zijn ogen, want dit is een ongewoon zicht.

‘Niemand zag Je in de tuin?’

Hij besluit samen te zweren, dit is nieuw voor Hem: ‘Niemand!’

‘Hihi.’

De dijen spreiden zich, Tigris en Eufraat, land van melk en honing. De man trekt een hand terug: ‘Kom.’

Hij nadert.

‘Dichter.’

De man neemt Zijn hand in een stevige greep en brengt die onder het rokje. Hij voelt het zachte vlees, maar durft Zijn vingers niet uit te strekken.

‘Bang?’

Hij aarzelt: ‘Nee.’

‘Dat is goed dan.’

Zijn hand ontspant zich. Hij voelt iets onbestemds, grijpt, het wordt warm in Zijn onderbuik en om Zijn oren, de vrouw spreidt haar dijen nu verder uiteen.

‘Vooruit.’

‘Ik ...’

Hij grijpt en trekt de hand terug, gelijktijdig, en voor en achter Hem barst een schaterlach los, Hij schrikt, en tussen de voeten van de vrouw valt een harig kermisaapje met het prijsticket nog tussen de ogen vastgemaakt.

Vijf uur in de ochtend. Arthur en Hij schaken. Ze hebben al het leeggoed van hun kamers gesleurd en ingeruild voor een fles sterkedrank van het malttype. De zon heeft zich warempel al een weg geboord. Over een halfuur ongeveer is de winnaar gekend. Over een halfuur gaat Mira met een van ze tussen de lakens tot de middag. Ze rookt zwaar geurende sigaretten en neemt af en toe een kijkje aan het venster.

‘Ik wil dat laatste middagcollege niet missen.’

‘Je wil is wet, Mira.’

Ze zijn onduidelijk dronken. Kwart voor zes: Hij heeft Arthur verslagen. Mira drukt haar sigaret uit en geeft Arthur een klapzoen. Hij zet een venster op een kier.

‘Kom, we hebben nog een halve dag voor ons. Ik wist dat Je zou winnen.’

‘Een hele halve dag, ja.’

‘Sluit de deur.’

Ze drukt Hem zo hard tegen zich aan dat het al te laat is. Hij valt leeg gelepeld op het bed neer en droomt dat zij zich over Hem bukt. Een parkamers verder zet Arthur de fles aan de mond en ledigt die in één grote coup de cloche. Het wordt een fatale hik-

stap-sprong: morsdood stuikt hij tegen de grond, maar eerst moet zijn hoofd nog loodzwaar op de tafelrand bonken, zoals in een slechte film.

Hopeloos rijdt Mira in Zijn heupen te paard, maar Hij is afgevlagd, Hij wil nooit meer wakker worden, zuchtend laat ze zich vallen en om vijf voor zeven in de ochtend zijn ze gedrieën schaakmat. Uitgeteld. Nooit meer schaken?

Dit is een van Zijn laatste dagen in deze stad: centrale bibliotheek met tochtige wandelgang, televisietoren, Mira, kamers met hoge zolderingen en veel warmteverlies, schaakavonden en kwetterende vogels in de ochtend en onder de hersenpan.

Droomt Hij?

Dat Hij fietst bijvoorbeeld: Hij fietst langs de landerijen en tevreden knorrend aan het touw loopt het zwijn van de zwijgplicht met Hem mee. De knotten op de lage stammen lijken evenveel geheven bevrijdingvuisten in het landschap. Groen gehandschoende vuisten. Hij fietst door de stille zomer en door een bevrijd land. Hij houdt de adem in. De fiets loopt niet zo lekker. Na elke serieuze oneffenheid moet Hij eraf om iets in zijn oorspronkelijke staat te brengen. Twintig minuten neemt het tochtje in beslag.

‘Goeiemorgen Maarten.’

‘Morgen meneer. Zal ik de deur achter U opnieuw maar sluiten?’

‘Zeker. Tot straks.’

Langzaam wennen Zijn ogen aan het duister. Hij hoort de sleutel knarsen en het wordt stil. Hij tast links achter Zich omhoog en een stel zwakke wandlampen beginnen tegen hun zin licht te geven. Ze zijn uit hun zwarte slaap gerukt en tonen hun ongenoegen daarover. Onbestemde geluiden tussen slagordes vastgespijkerde stoelen, gemor van afwezig publiek, gekraak van gebinte, en ook de houten vloer kreunt op dezelfde wijze als gisteren en eergisteren en alle dagen ervoor. Nu is Hij volledig van de buitenwereld afgesneden. Het geluid bij het naar voren stappen klinkt hard en hol. Telkens weer denkt Hij ‘morgen op kousenvoeten’, maar keer op keer vergeet Hij dat weer. Hij kan zowel links als rechts de bühne op. Hij raadpleegt Zijn pols: het is een oneven dag. Het trapje kraakt gezellig. Hij schuift een gordijn opzij, knipt een peertje aan en beklimt de ijzeren stellage, bedachtzaam als een boeddhist. Voor Hem, op enkele meters hoogte boven de bühne (die zelf nog anderhalve meter boven de eigenlijke zaal uitsteekt), bevinden zich 17 handgrepen en 8 grote handles. Hij wringt handles 2, 3, 7 en handgrepen 4 en 14 in de gewenste stand: een zee van licht gulpt over de helft van het podium. Aan de zoldering in de zaal ejaculeren op datzelfde ogenblik eveneens een twintigtal sterke lichtbronnen. Aan de rechtse congruente vleugel verricht Hij vervolgens een identiek ceremonieel. Men zou zweren dat hier n de zon schijnt. Het geruis van het uiteenschuiven van de grote gordijnen heeft de intensiteit van een orgasme. Bij deze act vernauwt Zich Zijn bewustzijn op Zijn smalst. Hij onderwerpt vervolgens het grote achterpaneel aan een vlotte controle. Het bestaat uit één immens onhandelbaar stuk en hangt met amper één luttele knop tussen de rails. Achter de bühne kan opnieuw afgedaald worden naar verscheidene vertrekjes die in de loop der tijden wisselende functies hadden. Die maakten zelf ooit deel uit van een Duits lazaret tijdens de Groote Oorlog. Vanuit het kostumeringskamertje is het hele ondergrondse circuit van de plankenvloer te zien, met centraal het souffleurshokje. Daar is eveneens een zijvertakking van de elektrische verlichtingsomloop aangebracht, maar die is al jaren naar de knoppen. Hij strijkt met de zwakke stralenbundel van een zaklamp over deze stoffige ingewanden van dit theater. Alles is zoals gisteren en eergisteren en alle dagen ervoor.

Hij klautert weer op een van de houten trapjes. Het uiterst linkse voetlicht begeeft het plotseling. Hij schrikt, herstelt. Tussen het eerste en het tweede gordijn: de stoel. In

de zaal wordt het publiek rumoeriger. Hij geeft het signaal. Het laatste gordijn schuift statig uiteen. Geleidelijke stilte. Geluiden ebben weg. Hij ademt diep in door de neus en onmerkbaar geopende mond. Hij stapt op de stoel toe en legt Zijn linkerhand op de leuning.

Zegt: 'Kulisotimo.'

Bulderend gelach.

'Kyorykerwhzoxtryhn.'

Een dwaze knal. Iemand uit de zaal: 'De wereldreus!'

En: 'Als toneelspeler!'

De stoel gaat in blauwe vlammen op. Nochtans heeft Hij niets gezegd, bevolen.

'Onderuit! Weg, onderuit!!' wordt geschreeuwd. De voetlichten daveren. Snel deinst Hij achteruit en valt als een dronken ledenpop achterover in het grimeerhok. Alles in de prak.

Hoe is dit zo vlug kunnen gebeuren!? En ontwaakt Hij nog ooit?

Pas in de valavond verlaat Hij Mira's sponde. Hij koopt twee loempia's aan een stal-letje, zoekt Zijn kamer op en sluimert tot de volgende middag in. Een film, een film. Dit hotel is de wereld afgewend. De roze afbladderende gevel is geen gezicht, eerder een achterwerk. (Aandacht: Zwitserland is het hotel van Europa!). De ingewanden van dit hotel vertakken als een nieuwsgierige vrolijke ziekte. Wij begeleiden u naar kleffe kamers, de blauwe kamer met bubbelbad, kale kamers met vellen papier op tafels, langs hiërarchisch opgehangen bijgetekende foto's, aanrechten met Deens tin en Roemeens mondgeblazen glas. Wij slaan geen acht op de keuken waar de do-dendrank wordt bereid. Wij gaan voorbij. In de verste uithoek van een lege zaal zit M.M. uitvoerig te snikken. Een klankband registreert. Gevraagd naar de reden van haar verdriet antwoordt zij met verstikte stem: 'Kilroy, Kilroy.' Men brengt ketchup aan. Iemand roept 'ketsjap!'. Wij horen nu ondergronds gemurmel en voetstappen boven ons hoofd, maar we doen alsof. Een brede trap met bovenaan een kat, geen poes, leidt onze tocht de hoogte in, het beest sluipt, de staart geheven, naar beneden en oogt ons argwanend na, het is een witte kat. Wij belanden op de eerste verdieping. De muren zijn in galaxy silver en jamaica blue geverfd. Boven de deurstijlen komt kalk los. Leeg. Leeg. Zinloze gedachten rennen als wilde paarden door Zijn uitzinnige landschap: er staat een huifkar op de maan – een schrijfmachinesoldaat ondergaat een metamorfose en wordt stoom, louter stoom - : een huifkar op het stoom-principe over het maanoppervlak voortdokkerend richting Griekse tempel, op de bok bevindt zich (Zich?) een palfrenier, Hij? – blauwe sneeuw siert (ontsiert?) dit geheel. Niets, niets: geen teken, geen sleutel, geen tip. Het had hoogstens een onduidelijke droom kunnen zijn.

'Sores en nog es sores.'

Na al die jaren (meiden, verdiepingen, oploskoffie, een schuimbad, meiden, verdiepingen, oploskoffie, een schuimbad): 'Mamy blue, o mamy blue.'

De eerste verdieping is voor de rokers van de jaren zeventig voorbehouden. Het talmende tappen van de machine in een afgesloten ruimte met geloken vensters. De gestolde eiwitten van sneeuw met het geel uit de dop van de zon brekend. Op die wijze worden de geluiden van binnen en buiten getemperd. Er staat een domper op de machine. Een deur is een knaldemper. Een venster is een dimmer. En het blijft maar winter in hotel Chelsea. Terwijl de machine haar gewrichten beweegt, haar knieën heft onder de slopende hamer van ongehoord lage temperaturen blijft het maar winter. Bij nacht wordt zij blijvend tewerkgesteld en om de anderhalve dag (onregelmatige tijdstippen, onregelmatige tijdstippen) injecteert een sloffende ingewijde

bochelmens wat input in haar holte. Er staat werkelijk geen maat op de winter. De winter huilt in al Zijn spieren. De machine geeft niet prijs. Zij huldigt de zwijgplicht en behoudt haar geheimen met de halsstarrigheid van het varken. Zij is het pendulum des geloofs van een oude generatie ingenieurs die des winters in dure bontkragen zware sigaren inhaleren. Terwijl plotseling, eensklaps, de vroegste dieren in het landschap van een late lente verschijnen. Achtergrond: klaaglijke popmuziek. Er is een grote blote breed uitgesmeerde voorgevel met honderd ogen. Hij botst er zo met Zijn blikken tegenop. Achter elk venster is wat gebeurd: ondertekening van een bestand, moord, sonates op een vleugel, afstand van royalty's, een gentleman's agreement, een jonkheer met zichzelf betrapt, een travestie, een tragedie, een klaagzang, een natte droom, een huwelijksnacht, een handgemeen. Huppend danst een tweeling over het gazon: bronzen Sarah en nikkelen Hanneke.

Er zijn van die dagen dat Hij niks uitvreet. Niks. Weggekanteld. Geen rapid eye movement, geen minimal brain damage. Geen perfectie. Geen afronding. Geen onvolkomenheidje. Doelloze dagen en dadeloze dingen, redeloze rituelen en recepties zonder reden. Soms zou Hij een brief willen schrijven: 'Waarde, met de meeste hoogachting.'

En kan dit hier??

'Westenwind. Vandaag is de westenwind bepalend. Er hangt een loodzware bewolking (gedachten aan zwangerschap) met vlug wisselende lichtinval boven het plein. De zijvertakkingen van breed uitdijende boomkruinen strelen drie van Zijn vier bovenvensters. Hij heeft een panorama op dit plein (of biedt dit plein Hem een panorama?): een haarkapper-raadgever, een muziekwinkel van de keten Fallen Angel, een boetiek met paars en purper in de etalage. Parkeermeters, de brutale schonk van een oude kerk, iemand haalde het in haar hoofd de geklede dummy's in de etalage ook aan wind onderhevig te laten zijn, een warmeluchtstroom doet de gesplittede slodderrokken onwerkelijk rond plastic kuiten en knieën bewegen. Aerodynamica van de mode. Hij kijkt opnieuw de ruime werkkamer in, moet even aan de verse lichtintensiteit wennen: paranormale Rita hurkt zacht voor zich uit fluitend voor het vloerkleed en hoewel buiten de woeste westenwind joelend in de straten en stegen spookt en immer heviger gaat fluiten, jaagt zij het vuur in een wierookstaafje, is zij op zeer blote voeten. En het wordt herfst. Heer Herfst is in het land. Hij volgt de contouren van haar bovenlijf doorheen de dunne synthese van dure stoffen. Er is werkelijk geen houden aan de wind. De wind wordt doller naarmate het donkerder wordt. Er staat geen maat op de wind.'

Ze drinken de lange prijslijst van de Faculty Bar af. Er is immers een detailoverwinning te vieren. Hij drinkt, drinkt koppig en aarzelt even tussen achterover vallen en blijven liggen of de straat op gaan en de stad geweld aandoen. Het laatste. Hoewel de neiging misdaden te plegen sterk wordt getemperd door een soort van hardnekkige censuur. Arthur, de brave inborst Arthur, plast midscheeps een brede winkelpassage. Op dit uur betreft dit echter geen heldendaad. Ze drinken te dure long drinks bij de Limburger. Het zit er nog stampvol. Het lijkt erop alsof ze weigeren dronken te worden. Vrienden komen en gaan, ze schelden en delen schouderklopjes uit, ze pesten mensen weg. Een aspirant-dokter heeft een exemplaar uit zijn collectie foetussen bij zich en koppelt er een sterk verhaal over nachtjes-uit en the dansants aan vast. Hij stroopt zijn mouwen op en laat zien dat hij rijkelijk getatoeëerd is. Fladderende vogels op zijn arm. Arthur en Hijzelf besluiten zich deze week ook nog te laten toetaken. Hij meent dat Hij iets heeft gezegd over ongeboren mensen, maar dat weet Hij niet zeker, want Hij hoort Zijn eigen zwakke stem niet opstijgen uit het lawaai van al

de welgeborenen. Om halfvijf bestelt Arthur een koffie. De toekomstige dokter is verdwenen. Het wordt licht: de gordijnen worden dicht geritst om de illusie 'dag' te bannen. Van de ochtendmelk die in het oosten gemorst wordt, wil niemand proeven. Hij gelooft dat ze een spel met dobbelstenen aan het doen zijn, er zit een meisje bij, ze heeft vier amandelen. Er wordt nu met open toiletdeuren geplast, opendeurdag, hahaha, wat een panorama. Iemand klopt Hem op de schouder, maar Hij doet niet de moeite om te kijken.

'U ken ik niet.'

'Sitting Bull.'

'Scram.'

Arthur: 'Ego flos. Een laatste nog. Dan gaan we zien of de Griek er nog heeft. Wist je dat ik eens met een krat absint op straat aan het zeulen was terwijl een politiecombi langzaam passeerde gevolgd door een betoging ten voordele van de ongeborenen? En morgen flessen inwisselen. Schaak?'

'Neen Arthur, dat wist ik niet. Ja. Nee. Of ja. Misschien.'

'Morgen. Beloofd. Morgen.'

Zijn ogen zijn knickers; Hij moet nu wel aartslelijk zijn voor de medemensen.

'Morgen,' zegt Hij, nog iets harder.

'Het bord staat al gereed op mijn kamer. Het staat altijd klaar, voor het grote schaakmat. Maar ik heb niks te drinken. Om acht uur al opent Het Hoekje. Eens kwam Kukoe een boek lenen, op weg naar de post: hij bleef anderhalve dag schaakwoedend pleisteren.'

Mira duikt plotseling op. Dit is niet mogelijk.

'Dag doodsengel.'

'Dag engel des doods.'

Ze krijgen er ieder één: Hij een kus, Arthur een zoen.

Daarna, in de dagen die komende zijn, splitst zich hun Drievuldigheid. Ze beseffen niet dat een en ander onherroepelijk aan het gebeuren is. But Kilroy was always there, didn't say much though. Astonished. Apocrief. Eclatant. Somptueus. Maffieus.

Zijn memoires nu al neer te schrijven houdt een steekspel met het nabije verleden in en een uitdagend negeren van de scherprechters tijd en afstandelijkheid. Des te menselijker wordt daardoor Zijn subjectiviteit, want Hij heeft de gekleurde leugens der ouwe mannen en vrouwen niet nodig. Er is veel gebeurd en er is niets gebeurd. Edelmannenproza noch schuttingtaal zijn in staat dit onder woorden neer te slaan: dat Hij het einde van een millennium meemaakt, dat feiten zich aan Hem voordoen, en hoe of Hij een en ander wel zo noodzakelijkerwijs dient te verwoorden? Hoe voor- al: liederlijk? Libertijns? Gequetst?

Hij werd geboren omstreeks de grote waterramp waarvan Hij later op foto's en tentoonstellingen zag dat het menens was geweest. De draagwijdte van die rampzalige gebeurtenis reikte verder en hoger dan de poten van dure meubelen en vierentwintigkaraatstapijten. Zijn heimwee (nieuwsgierigheid?) naar dergelijke facetten van de historie en haar tijdperken (de achterkant, de pechstrook, de keerzijde) is des mensen: achterhoedes van ten strijde trekkende legers, keukens van religieuze bouwwerken, geplogenheden bij rituelen, op onverklaarbare wijze verdwenen zaken, spellingen van de natuur ten nadele van de menselijke soort. Hoe de laatste echte aap zich gedroeg. Blauwe sneeuw op de maan van een van de ons omringende planeten. Het oudste beroep ter wereld. Het schrift en zijn geheimen. alchemie. Ketterij. Hagenscholen. Beeldenstorm. Gaskamers. Neon. Neutron. Absorberen met de kop-pigheid van de vidioot. Hij is overal bij of omtrent.

Hij heft het geweer volgens het bekende ritueel, ontketent een korte serie grimmige knalletjes en drie dieren worden uit de zwaarbewolkte lucht weggecijferd. In de naad tussen weide en bos ziet Hij plotseling wat ondefinieerbare beweging. Enkele seconden later slaat Hij een andere richting in. Drie. Drie dus. Hartaanvallend is deze dag niet geweest. Zijn rechterlaars knelt.

‘Als ik plat op Mijn rug lig, Mijn benen rustend op een neergebliksemde boomstam, dan stroomt de vermoeidheid zo Mijn lichaam uit, dat het resultaat is van een hele stamboom.’

Hij beweegt Zich nu langsheen de rand van het bos. Het is september. Nooit voorheen leken struiken en gewassen zo intens en ondoordringbaar. Dit, tegen beter weten in, maar met een ontstellende tegenwoordigheid van geest: bij zwaar neerhangende en drukkende bewolking de naad tussen bos en weiland te volgen. Daardoor grondig mens te worden, oppermachtig & in alle nederigheid. Overgeleverd aan het, nee: de toevallen. Een donder vermomd als bliksem kan als een harige vuurkei langsheen de afrastering hollen, over de greppel galopperen en Hem als een uitzinnig Hemeldier neersabelen, de kleren in het lijf branden, Hem vurig op de bodem drukken tot Hij hoogstens nog silhouet/schroeiplek is. Het rommelt in de verte. Daardoor komt de verte naderbij. Hij voert de veiligheidsmaatregelen uit en gooit het geweer op de schouder. Het is warm.

‘Drukkend warm. Een samenzwering tegen de misvatting september.’

Er kon midden in het bos op manshoogte een bord aan een boom gespijkerd zijn: TERUG NAAR SCHOOL. Of: HEROPENING DER SCHOLEN.

‘Halt!!!’

Hij stokt. Onduidelijk gedreun boven het lover der kruinen, die zelf schuimende geluiden veroorzaken. Onderzoekend kijkt Hij om Zich heen. Op Zijn netvlies split Hij de Hem omgevende boomstammen uiteen: niemand, niets. Is Zijn netvlies argwanend? Heeft Hij gedroomd? Beval iemand HALT!!! ? Hij beweegt een arm. Een van de beide. Activeert de benen. De Zijne. Niets. Nergens een reactie. Instinctmatig (zoals in de jongensboeken van weleer) BESCHRIJFT HIJ EEN OMTREKKENDE BEWEGING om de tra waar een van de vele hofdames-op-jacht van heur paard kukelde en dodelijk gequêtst op de bosbodem neerkwakte. Iemand heeft daar voor een houten bank met inscriptie gezorgd, maar bij nader onderzoek blijkt de tekst niet naar dit be-treurenswaardige voorval te verwijzen.

Hij dwarst het bos op diagonale wijze verder. Tussen de stammen hangt een bedwelmende geur. Is dit de geur van de boomstammen of de stambomen? Hij inha-leert en hoest droog. En plots, eensklaps: bij de schrilste kreet in een woud ooit ge-hoord staat Hij voor de tweede keer pijnlijk pal en komt slechts uit deze immobiliteit los wanneer na een halve minuut niets meer wordt gehoord tenzij het zijge geruis net onder de boomkruinen. Hij weet dat Hij de kreet duidelijk heeft geregistreerd en stapt omzichtig door in de gewenste richting. De bewolking drukt nu loodzwaar op het dak van het woud en plet op de kale open plekken de geluiden (plat). Ook de geluiden van Zijn stappen worden gesmoord (: het verliezen van een bewustzijn of het dreigende kwadrateren van de eigen stem). Niets gebeurt. Niets doet zich voor. Het bos stulpt Zijn gestalte uit. Opnieuw heeft Hij de graslijn voor Zich die zich naar de verte strekt, asymptotisch met de menselijke verdeling, nou: verkaveling, van de stukken weiland op Moeder Aarde. In dit landschap voelt Hij zich plotseling betrappt, alsof honderd ogen op Zijn wezen (bestaan? figuur? contour? aanwezigheid? soortelijk gewicht?) rusten ...

‘Honderden ogen. Honderden ogen. In de rug. Of frontaal: rustend. D.w.z.: wachtend op een antwoord.’

Opschrikkend van de eigen stem. Iemand niest nadrukkelijk achter Hem. Hij draait Zich bliksemsnel om.

‘Hihi.’

Jonkheer Ronald van Henegouwen. De eenhoorn onder de mensen. Steunend op één kruk, de andere in Zijn richting geheven:

‘Geschrokken, Kilroy?’

‘Nou, je zou voor minder.’

Jonkheer Ronald fluit, laat de kruk weer zakken, en een enorme hond breekt als een oeros door de struiken en gaat naast zijn meester liggen.

‘Dit wordt misschien het laatste authentieke onweer van dit seizoen.’

‘Misschien, ja.’

‘Nou, ajuus dan maar.’

‘Dag.’

Hij huft het bos in. Zijn ellenlange haren bewegen op de cadans mee. Hij oogt hem na tot hij tussen de stammen is verdwenen.

‘Het lijk werd diezelfde nacht nog ontdekt.’

‘Hij had een van de krukken vlijmscherp aangepunt en zo de buikholte doorboord.’

‘De jonkheer is manu militari van het landgoed weggeleid.’

De monden spreken theatraal. Iemand heeft de hik. De doodshik.

‘Krek-uh.’

Hij glimlacht hoewel Hij dood is. Hij neemt deel aan de gesprekken hoewel Hij tegen de bosbodem gespietst is door een waanzinnige jonker. Een soldaat met een everzwijn aan de leiband komt het marktplein op. Alle geluiden verstommen. Hij legt de vinger op de lippen (zoals de Dood door het leven sluipt: sstt!!), buigt zich over het everzwijn, fluistert enkele bevelen. Allen zien hoe hij de leiband loswrikt, en plots: het nu wilde dier razend op Hem afstormend, terwijl Hij met kloppend bloed en een lijf dol van angst weg ijlt:

‘Moordenaar!! Moordenaar!! Woordenaar!! Seriewoordenaar!!’

Hij bouwt een voldoende voorsprong op, draait Zich vlug om, heft het geweer, maar constateert tot Zijn ontzetting dat Hij de punt van een vlijmscherp geslepen kruk met naargeestig gekraak tussen de ogen van het aanstormende beest drijft, terwijl Hijzelf hopeloos tegen de grond wordt gekwakt.

‘Dit neem Ik aan,’ flitst het door Hem. ‘Dit wil Ik nog aannemen: Mijn verdiende loon.’

‘J’adoubé’.

Hij gaat voor de spiegel staan, grabbelt de kam uit het bakje en harkt minutenlang doorheen de golvingen van Zijn lange haren.

‘Ik, krullenjongen met de varkensharen.’

‘Schaamhaar’. (Een vondst van Marc, op een wijnavond onder gelijkgestemden. Ook nog ‘schapenwol’ (Frieda). En Filip: ‘ragebol’. Van afrolook geen sprake, zoals Hij hoopt omschreven te worden. Een avenuewoord, te geurig voor Hem. Doodgewone krullende haren. De Hollandse Jongen. Weliswaar: vroegtijdig met zilverlintjes doorspekt.

Grijs haar blijft, beweren ze. Daarom knipt Hij de linten niet weg.

‘J’adoubé’.

Even overweegt Hij Zijn handen te wassen, maar de hoeveelste keer zou dit dan al zijn vandaag? Laat Hij even de vingernagels knippen, die hebben het hard nodig.

Mocht het niet zo heftig regenen (verticale stralen als speren keihard naar beneden suizend, een pijnlijk watermerk op deze aarde geselend) dan verrichtte Hij dit knipwerk buiten, wegens de in het rond springende schilfers. Daarom zit Hij iets later in-

tens geconcentreerd (gebogen rechterschouder, hoofd gebukt, x aantal oogknippen per minuut méér) op de stoel onder het portret van Dorian Gray.

‘J’adoube’.

Nee, Hij hoeft niet uit. Er is geen bijeenkomst en Hij voelt geen drang naar intoxicatie. Nu niet. Niet tussen vermoeide meiden en mieën. Geen kunstenaars aan toegen, schenkbanken, in etalages van kaffaten. Geen jeans, geen tentoonstelling in de nok van het geklasseerde stadhuis waar je via een houten trap naartoe klautert. Nog een geluk, bij Zijn eerste bezoek aan zo’n kunst-ge-beuren: de dijnen van een oranje stadshostess onwezenlijk bloot in Zijn vizier vlekken boven aan de trap. Kunst. Ze wachtte tot Hij boven was, een keer bijna gestruikeld en haar daarna nog frontaal in de zwaar met blauw bewerkte ogen getaxeerd. Lef).

‘J’adoube’.

Niet vergeten de polaramine door te slikken, om morgenochtend bij het eerste priemen van het licht geen verse hooikoortsaanval te moeten afslaan. De kat Poes krabt opdringerig aan het gaaswerk van het klapdeurtje tussen keuken en veranda. Hij negeert. Neusklanken op de radio: het tijdstip negen uur wordt aangekondigd. De krant vertelt dat Victor Hugo ooit een brand hielp blussen in Vianden, poeh, wat zou het, het zou wat, zelfs toeristisch.

Moe. Hij is moe. Het werd gisteravond te laat en te hevig. De middag bestaat uit lappen plakwerk van de opgelopen schade. Eén keer jammert de deurbel, vergeefs.

‘Ik kalefater, ik tuig op, ik sla tot ridder, ik zet rechtop, ik promoveer. O wat ben ik ziek.’

Geluidloos tuimelt Hij in de bodemloze kuil van een natuurlijk aangewakkerde toestand die als ‘slaap’ bekendstaat. Een droom. Hij noteert wel eens flarden uit nachtelijke dromen (niet de domme van overdag) en hoopt daardoor geen schade te berokkenen aan Zijn onder- en onbewuste. Zwaar op de maag liggend avondeten bevordert het menselijke droomvermogen. Soms eet Hij ’s avonds laat nog quasi opzette-lijk een dubbele portie friet met pilipili aan de keet. Hij vreest echter ook dat dit een nieuwe verslaving aan het worden is.

‘I feel jazzy,’ fluistert ze. Ze drinken een grappa of zoiets, hoe noem je die knullige dingen, in café Mannekino in Amsterdam. Simultaan voelt Hij Zich buiten aan de overkant naar de verlichte neongevel staren en binnen in het kaffaat naast een ongeveer dertigjarige zwartharige vrouw het woord voeren. Er komt een bebloemde jongeling Zijn richting uit.

Die zegt: ‘Veel bewolking op komst. Men lette op. Zorg voor een sluitend alibi. Waag Je niet te ver of ze komen Je terughalen. Je kent ze. Je weet over wie ik het heb.’

Hij knikt nauwelijks en haalt Zijn schouders op. In al haar naaktheid nadert nu het gezicht van de vrouw Hem en de warmte tussen Zijn benen barst los. Even later holt Hij door een tunnel waarvan de verre opening een luciferkop groot is. Liep Hij niet reeds door een identieke duisternis? Op een ver geprojecteerd trapezium waarvan de zijden groen fluoresceren, beweegt zich nu een dreigend rood punt dat angstwekkend telkens opnieuw aanstalten maakt Hem definitief te benaderen. Hij zweet en maakt afwerende gebaren.

‘Heerlijke verwikkeling, maar erg wreed.’

Zij lacht hardop en zegt, bijna fluisterend, zich naar Hem toe buigend:

‘Mijn naam is Eric.’

Erotiek. In de korte tijdspanne van amper een voormiddag ondergaat Hij drie erotische ervaringen. Op het grote parkeerplein schuift Hij behoedzaam uit de rij Volks-

wagens, Mercedessen, Citroëns, Datsuns, Renaults en Volvo's. Het zijn goede crisisjaren. Gewoontegetrouw beide kanten uit kijkend registreert Hij aan Zijn rechterzijde de witte vlek van een hangende borst. Wanneer Hij dit detail onmiddellijk daarop zijn referentiewaarde toekent, slaagt Hij erin het totaalbeeld op Zijn netvlies geprikt te krijgen: een gehurkte vrouw (mens met vouw) die door de aard van haar kleding driekwart van beide borsten, de glanzende onderkant van een duo dijen en het voor-aanzicht op de onderbenen in verwarrende harmonie te kijk stelt, ongewild, onbewust. Zelfs die onderbenen. Diep in de dijen weet Hij de nucleus van een miniem niemendalbroekje. De vrouw friemelt aan de schoenveter van een jongetje. Naast haar houdt een man rechtop de wacht. Vanuit zijn vogelperspectief moet hij ook zeker de borsten zien. Hij is de echt- en honkgenoot: kijkt onrustig om zich heen, doet inspanningen om het bloot te beschutten. Het duurt lang, langer dan een garçonne in een stripcafé het dienblad op tafel heeft neergepoot. Met een gesperde blik in de achteruitkijkspiegel geeft Hij gas. Nu zit ze werkelijk wijd gespreid in kikkerstand: de krant in haar breedste leesstand. De man siepoogt argwanend Zijn uitlaat na.

Tien minuten later stopt Hij in een stille straat. Hij krabbelt haastig nog een opdracht op het binnenschutblad van het boek en belt aan. P. opent in levenden lijve. Ze slenteren door de duistere hoofdtoegang tot het grote huis om in een abnormaal ruime living met overdadige lichtinval te belanden. Licht overspoelt alles. Hij overhandigt P. het beloofde boek en knikt de aanwezigen even toe, veiligheids- en volledigheidshalve. Daarna observeert Hij deze aanwezigen, zo ze er al zijn (dat licht!): vier meisjes zitten rond een van de tafels geschaard en spelen in de diepste stilte een partijtje kaart. Tijdens het korte gesprek tussen P. en Hijzelf houdt Hij vanuit een ooghoek zijkijkend het rechtse meisje in de gaten, omdat die een opvallend fluwelen en wondermooi pokergezichtje tentoonspreidt onder een portie hemels haar dat voor de meeste toeschouwers wellicht kunstmatig overkomt. Ze draagt de verplichte jeans van de vroege jaren zeventig en kijkt af en toe Zijn richting uit omdat ze Hem kent van in de club en van het boek. Haar zijprofiel vlekt nog urenlang daarna in Zijn gezichtsveld.

Kort voor de middag komt Hij in aanraking met het buurmeisje dat wat verdroogd loof bijeenharkt en in vlammen op laat gaan. Haar gebronsde huid glimt van de inspanning. Het dunne truitje laat niets te vermoeden over: zij beschikt over het nodige om zelfs een warm ingeduffelde rabbijn van op ruime afstand van zijn spreekgestoelte te vrijen. Zij moet wel vermoeden dat Hij haar bestudeert en even ontkleedt, maar omdat zij de aanleiding is, schikt zij zich. Geen haar op Zijn hoofd denkt er overigens aan haar naaktheid woedend te bestendigen. De tijden hebben de mensen tot makke millenniummers getransformeerd. Hij maakt een praatje met haar. Zij gaat op de scheidingsdraad van de afrastering leunen; hun armen raken elkaar in eenzelfde moeheid. Zij beperkt zich tot de dagelijkse small talk hoewel zij telkenjare een dijk van een reis onderneemt naar eindes van werelden. Bij het knetteren van het vuurtje vertelt ze Hem over Zweden en Lapland, waar ze naartoe trok met man plus eenjarig kind. Inwendig geeft Hij haar grote kansen op welslagen in het Zweedse stadslandschap. Na verloop van tijd raken ze uitgepraat, ze reageert onvoldoende op Zijn te duidelijk in elkaar hakend gepraat en wijdt haar aandacht opnieuw aan het vuur. Ze heeft witgrijze haartjes op haar kuiten.

Het wordt high noon en Hij heeft drie volbloed ervaringen achter de rug. Primair, platonisch en esthetisch. Hij twijfelt niet meer aan erotiek als katalysator in een mensenleven. Het heeft iets van volleybal: een spel boordevol flitsende afwisseling dat zijn charme onder andere dankt aan de rotatie tussen (schijn)aanval en (schijn)verdediging. Finale beslissingen liggen bij het individu, deze afsplitsing van

individue. Schijnbewegingen worden geapprecieerd en frequent gebruikt. 'J'adoube': ik speel, maar speel niet. Ik zou kunnen. Ik kon. Het smeltpunt/knalpunt van een lang voorbereide en opgebouwde actie is vluchtig. Uitgestelde actie behoort ook tot de mogelijkheden. Een fotofinish kan nog veel fixeren en bewijzen, hoewel: meesterlijker mechanisme dan Zijn geheugen is ondenkbaar, sedert mensenheugenis. Men is gewaarschuwd.

Zo beschikt Hij over een grote voorraad naargeestigheid als brandstof voor Zijn achterwaartse acceleratie in de tijd. De tijd van Eric Daalman, klasnummer tussen zes en veertien schommelend. 6, 8, 9, 13, 14. Geen onwezenlijker geluid (gerucht?) dan het bedeesde uitspreken van Zijn eigen naam in een uitgebreid gezelschap of als individu. Zijn verste herinnering reikt terug tot het ogenblik waarop juffrouw Hem doelbewust negeert bij een beurtzang kerstliederen in de klas. Zij is van Zijn beschaamdheid op de hoogte en heeft zich daar na vier maanden bij neergelegd. Dat is gelijk de tijd van het blauwe schooltasje in de vorm van een huisje waarvan plotseling het handvat loslaat na een opstootje tussen generatiegenoten. Hij laat Zich speciaal door familieleden (oma's als kathedraaltjes van ouderdom, Vrouwtjes Miserie) naar school vergezellen om dat vermaledijde tasje te dragen. De hele kosmos beschuldigt Hem voor de afwezigheid of het niet-functioneren van dat handvatje. Wekenlang sleept de ramp aan.

Daarna is er de grote bruine blafmachine uit Zijn doodlopende straat. De grimmige achtervolgingen door een inktzwartharige jongen uit een gemeen café met elvismuziek. De overstromingen in de stad. Het kolenhok op school. De bliksem als een vlammenbol langsheen de afrastering tollend. Het hysterische meisje uit de kleuterklas. Op de voorpagina's van de kranten negers met afgehakte handen. Het onvermogen om een treffelijke tekening of schilderij af te leveren. De elkaar onder het rokje afkietelende meisjes in het verste hoekje van het saaie schoolplein. Het bedplassen. De macaronikameel. Iets later de bewuste wandaden in de jeugdbeweging en de gevolgen ervan. Hij begint Zijn verschijning in vraag te stellen en oefent permanente kritiek op Zijn gezicht uit. Ze richten een gevaarlijke bende op en ruilen plaatjes van filmsterren met roodgestifte lippen en nauwe ponnen. Roodharigen, slechtgeklede en gebrilden uit de omgeving krijgen het zwaar te verduren. Al bij al presteert Hij verre van slecht op school. Hij is verliefd op de boeken. Elke avond slaat Hij aan het lezen, lectuur allerhande, ontcijfering der letters, aanvankelijk door nieuwsgierigheid gedreven, later als ontsnappingspogingen uit de gevangenis van het domme heden. Uit de drie bibliotheken die Zijn provinciestad op politiek-cultureel vlak verzuilen, ontleent Hij het beste en het dikste, altijd enkele quoteringen boven zijn leeftijd. Nu nog kan Hij moeilijk een onderscheid maken tussen het beleefde en het gelezene. En toch, zelf een verhaal neer te pennen lijkt Hem een eindeloosheid: Hij heeft het nare gevoel dat alles al is geschreven. En dat verleden, daar zit Hij toch maar mooi mee opgescheept. Een goudmijntje? Een verdomde doodlopende straat met een bloed-dorstige hond die naar kindervlees smachtte, ja.

Er is zoveel en er is zo weinig. Een wirwar van foto's, rapporten, knikkers, vensters, plaatsen, trappen, benen, dijen, treinen, boeken, doden. Graag stootte Hij op iemand die eindelijk es orde in de potpourri bracht.

Ooit een film gezien waarin bij Fahrenheit zoveel boeken in vlammen opgaan. Met dit schrikbeeld voor ogen zoemt Hij huiswaarts. Eva-Lynn prepareert bolognese en op voorhand gaat Zijn bewustzijn Zich versmallen tot die ene fractie van culinair genot. Misschien pikken ze achteraf nog een ontspannend filmpje in de bioscoop, maar het

loopt anders af dan ze gepland hebben. Klokslag negentien uur des avonds valt een uitzinnig gezelschap toevallige vrienden bij ze binnen. Ze borrelen zwaar. Wazig dronken besluiten ze tot een avondje-uit in de stad. Wanneer de kasstand het toelaat: desgewenst een snack. In de veilige cocon van een zes koppig genootschap belanden ze in een wereldkeet met wandverlichting en diep uitgesneden bestellingen. Hij niest knoerthard bij het eerste glas en een jukebox uit de oude muziekjaren knalt er plotseling op los. Het is eindelijk weer eens cognac geblazen, terwijl het zwieplicht van een voorbijglijdende politiewagen geregeld op een matglimmende avond inspeelt. Onder het laaghangende kunstlicht vertonen de gezichten van de biljartspelers een wrede glans van onverschillige behaaglijkheid, zoals bij pokerspelende maffiosi en feuilletonhelden. Vreemde logica dat hier dit volkse vermaak plaatsgrijpt. Het strakke knooppunt der vakkunde. In verkleinde proporties congrueert de schuine lichtinval van de wandlamp met het metronomische spelverloop op het laken. Ze ademen hoorbaar en pendelen geruisloos tussen tafel en telraam. Hoogmis van tikkende stilte. Minuscule Bermuda driehoek. In de oneindigheid van een steedse wisseling zit voorspelbare onzekerheid verscholen. Zij stoten wat schaduw van zich af, wikken en beschikken met de trage vastberadenheid van een pendulum. Achter de schenkbank is Mimy verzeild geraakt in een lichte sluimer. De wijzers naderen elkaar. Narcotics voor deze sluimer: het tikken van de ballen, het embargo op de jukebox, die echter elk ogenblik weer geactiveerd kan worden. Zij verzet zich tegen de arglist van de totale slaap. Het wordt later en ze kunnen opvallend veel hebben vanavond. Reeds bereiken ze het punt waarop hiaten in de gesprekken zijn toegelaten. Jimmy is er zeker niet meer normaal of gewoon aan toe, maar wie voor de duivel is dat ooit? Plotseling slaat ook de verbeelding van Eric Daalman op hol. Hij hoort Zichzelf een scenario verwoorden, zich afspelend op deze welbepaalde plek. Of de anderen wel luisteren, kan Hij niet geloofwaardig controleren. In de straat valt een eenzame auto uit zijn oorverdoving stil. Op het signaal van dit vertrouwde geluid schrikt Mimy recht en knoopt haastig haar bloes wat hoger dicht. Sinds hun recente samenkomsten is de bokser nog nooit zo vroeg thuisgekomen. Op het matverlichte toetsenbord van de meesmuilende jukebox selecteert een biljartspeler nu zijn lievelingsplaat. Men vreest het ergste. Wanneer de bokser in de deuropening verschijnt, een pop in een sjabloon, slaat de vonk onmiddellijk op hem over: welgezend danst hij zijn eigen bar binnen. Onderdanig glimlachend schuift Mimy hem zijn voorkeurdrankje toe. Hier heeft het feminisme nog niet toegeslagen. Gedurende de volgende uren benevelen de stille Hopper-spelers zich op kosten van de bokser. Op de goede afloop van de zaak. Welke zaak? Wij hebben er het raden naar, maar hij knipoogt in Mimy's richting en laat verder niks los: zijn mond is de eindstreep waar alle woorden halt houden. Sinds zijn blijde intrede is de toestand op de biljarttafel ietwat gestagneerd. Rond halftwee in de nacht verdwijnt Mimy ergens achteraan, op een vaag, misschien subtiel signaal van haar beschermheer. Ze poetst haar tanden, spiegelt haar gezicht en legt zich volledig gekleed op het bed. Weg van haar en haar lijf registreert zij de koortskromme van de gesprekken. Ook wij zijn nog aanwezig. Wij: de accolade naast individuo's. Ze blijft net zo lang naar het foeilelijke stilleven aan de muur staren tot ze op een onbewaakt ogenblik van onbewustzijn in een diepe slaap verzeilt. Misschien wordt ze straks door een droom bezocht, waarin lijkjes op de golven dobberen. De wandlamp in de slaapkamer blijft branden, wachtend op het uur waarop de bokser zijn murw geslagen lijf te rusten zal leggen. Kwart over twee bij nacht en ontij: een koppel militairen strompelt in afzwaaijende bar binnen. Ze worden dreigend de deur gewezen. Het ritselende geluid van dichtschuivende gordijnen en het knarsen van het yaleslot bezegelen dit ritueel. Alleen de

ingewijden beschikken over de correcte code om in de pechstrook van de avond nog toegelaten te worden in de Madison. De doordrinkers zoals wij en de nachtuilen. De vertrouwden. De cinefielen van de nachtvertoningen. De bokser selecteert zijn publiek. Geen gehannes in zijn bar, of hij klopt erop.

Nu verplaatsen we ons tijdelijk en ruimtelijk.

De steen moet uit volle kracht zijn gegooid, want het raam ligt omzeggens compleet aan diggelen. In zijn suizende stuiterende vaart heeft hij zelfs nog het laken van de biljarttafel geschonden. De dader moet in razende drift gehandeld hebben, aangevuurd door alcohol. De bokser had nog wat zitten dommelen toen het gebeurde. De biljarters en de zes jongelui waren al minstens een halfuur weg. Met zijn hand op de hoorn van de telefoon staart hij minutenlang naar het projectiel, weifelend, uiteindelijk besluitend: hij laat dan maar het rolluik neer. Halfvier. Hij krabbelt nerveus een vellekje papier vol en duwt het met een punaise in het harde hout van de keukenkast:

Mimy's eerste punt van aandacht bij het wakker worden. Vreemd dat niemand in de omgeving heeft gereageerd. Boven blijft het ook al stil.

Ten tweeden male wordt hij verrast door het briefje tussen zijn ruitenwisser. Vluchtig leest hij het door. Hij weet plotseling genoeg, nu, volle zekerheid. Hij laat de auto staan, opent de garagepoort en rommelt wat in een wandkast. Het gigantische van zijn zware motor staat niet in verhouding tot het verrassend gedempte geluid dat dit beest produceert. Hij verwijdert de nummerplaat, vervangt die door een andere en glijdt even later de verlaten straat door. In de verte verwatert de egaal grijze nacht nu al in een lichte glimp van roze. Dertig minuten later houdt de bokser halt. De zekerheid van de volle maan en het geruisloze van de nacht geven de schim een gevoel van prettige veiligheid. Hij maakt handig van deze omstandigheden gebruik: hij benut alleen de schaduwkanten en baat de stilte uit door het registreren van alle geluiden die hem in zijn opzet kunnen dwarsbomen. Zijn selectievermogen betreffende die nachtelijke geluiden lijkt geoefend: slechts naar de maat en verhouding van wat in natuurlijke toestand zijn oor bereikt, regelt hij zijn tred. De helderheid van deze nanacht laat hem toch een opvallende snelheid van bewegen toe. De kleine handvlegel in de linkermouw hindert hem nauwelijks. Hij heeft het ding tot zijn kleinst mogelijke proporties herleid. Hij heeft er ook rekening mee gehouden dat zijn linkerarm hem op eender welk ogenblik van dienst moet kunnen zijn. Hij hoopt echter dat hij zich niet van de nunchaka moet bedienen.

In de muur zijn drie haken bevestigd waar sproeislangen aan hangen. De chauffeurs gebruiken die om hun materieel te onderhouden. Op de kleine werf vindt de schim een laddertje. Hij laat dit aan de overzijde van de muur neer en daalt naar omlaag. Hij ontdoet zich van zijn schoenen, knoopt die losjes bijeen, bestijgt het laddertje opnieuw en hangt ze aan de bovenste haak te bungelen. Boven op het muurtje gezeten, onderwerpt hij de haken nog eens aan een stevigheidstest. Even later sluipt hij behoedzaam door de tuin. Er is een vuur gemaakt waar eens een aardappelveldje was. De prei staat in rechte lijnen en is rijkelijk van water voorzien. In de uithoek van de tuin vlekt een donkergroene partij peterselie. Tegen het woonhuis aangeleund onderscheidt de schim de contouren van een rommelhok. Weinig problemen. Hij bukt zich voor een onverwachte draad, doet twee gehurkte stappen en hupt op het iets hoger gelegen dak van de garage waar de hele buurt auto's stalt. Hier is het oppassen geblazen. De dakpannen liggen los. Hier en daar bestaat de enige bedekking uit glas. Ruim vijf minuten besteedt de schim aan tien meter. De goot is vrij schoon. Er liggen slechts enkele stukken gedroogd mos, door zwerfkatten als speelgoed behandeld. Hij landt nu zacht op het binnenplaatsje en selecteert een handig projectiel met voldoende omvang. Keuze te over hier. De afgewezen minnaar woont vrij klein. De

bokser bereidt zich voor op de perfecte worp en stippelt gelijk in zijn hoofd de vlugge terugtocht uit. Einde scenario. Even blijven de woorden hangen in hun damp. Dan: 'Waar haal je het allemaal vandaan, Eric?'

Daalman, Eric. Oud eenentwintig. Taalstudies zonder precieze ambities. Journalist? Schrijver? Angelsaksische voorkeur op veel terreinen, maar enkele tientallen Franse pockets op de rekken. Vader of moeder: tot wie voel je je het meest aangetrokken? Even nadenken. In zijn vizier de professor Taalkunde met de vreemde reputatie. Uitzien met de antwoorden bij deze psychologische steekproef: zijn besluitvorming heet definitief te zijn. De oen. De hufter. De kloothommel. Vandaar: op het affectieve vlak de moeder, meen ik wel te mogen stellen. 'De' moeder. Voor de zakelijke kant van enkele problemen lijkt een vaderfiguur soms wenselijk. uitstekend. Goed. En hoe zit het met de meisjes? Je weet wel: die vrouwtjes met een vouwtje tussen hun benen. Niet pasklaar, professor. Ik hoop in de nabije toekomst wat meer vleugelslag te hebben. Water. Water om de opkomende narigheid en aanzwellende dikte uit de keel weg te spoelen. De septemberzon valt laag binnen. De koffer naast Hem op de grond. Hij komt rechtstreeks van het station. Na een comateuze week van lectuur, sigaretten, cola en sardines begint het ovenwarme academische jaar. De laatste zaterdag van de zomervakantie scoort Hij dé prestatie van Zijn ontspanningsleven door Zich zestien uur aan één stuk in de kroegenwereld onder te dompelen. Zijn hersenen drijven in de alcohol. Na een bad voelt Hij Zich herboren worden, bevrijd van de euforie en het gekwinkeleer van de zomer.

Als een oude vertrouwde gast stapt Hij de zoete winden van de herfst in. Kruidigheid alom. Hij vult Zijn boekenkast nog wat aan. De intrede van Heer Wind in deze contreien stimuleert Hem meer dan ooit. Nachtenlang leest Hij Zijn bloedeigen hoofd op hol. Niet-opgelegde teksten genieten Zijn voorkeur.

'A nude woman, a native of the Society Islands, is lying on the ground beside a brook. Behind is a tropical landscape with palm-trees, bananas, etc ...'

Uit deze rustige kamermaanden is de wens om ooit een authentieke Gauguin te kopen Hem blijvend bijgebleven. Gauguin, gigant. December is er plotseling als een hogesnelheidstrein en er worden examens met het statuut van 'steekproef' aangekondigd. Hij studeert de syllabi van achteren naar voren tot Hij er ziek van wordt. Enkele verontrustende fysiologische verschijnselen doen zich aan Hem voor; een dokter schrijft Hem twee weken complete rust voor. Ook goed. Later, op het examen Wijsbegeerte (Inleiding tot, natuurlijk), beschuldigt Hij de ondervrager ervan onvoldoende op de hoogte te zijn van de filosofie. Vreemd: Hij slaagt. Hij krijgt geleidelijk opnieuw toegang tot Zichzelf. Hij belandt in een stroomversnelling van letterkunde, liefde, nicotine en politiek. Hij werkt Zich vrijwel probleemloos doorheen alle academische jaren. Van de dag waarop het diploma wordt uitgereikt, herinnert Hij Zich volgend tafereel: Hij wandelt door een eenrichtingsstraat met Zijn latere vrouw aan Zijn hand. Achtergrond: schakeringen van grijs, wit en blauw. Een zomerse bewolkte dag met krek op het middaguur het voorspel tot een groots onweer dat er uiteindelijk dan toch niet komt. De deur van de kroeg staat open. De decibels zijn herleid tot milde hoorbaarheid. Ze vierden kort het definitieve afscheid, maar feitelijk zijn ze al een tijdlang van elkaar vervreemd. Iedereen beschikt al over een toekomstig koninkrijkje met een bijhorend evangelie. De wederzijdse belangstelling is vals. Er huilt een meisje dat een te sterke en te lange moederbinding nu als hevig tegenwicht ervaart; dit is het einde voor haar. Wie troost het kind met de zwarte krullen als een doornenkroon en de borsten als verborgen broden? Ze drinken bedachtzaam het zware bier. Enkele 'verloofdes' gedragen zich stuntelig. Die vormen duidelijk de katalysators die de ver-

dere levensloop van de hier aanwezige Men of Letters zullen bepalen en misschien inperken.

Hef de rechterhand op wie een roman op de markt zal gooien. Sta op singer-songwriters en muzikhelden. Alle toekomstige topjournalisten worden verzocht een rondje te geven. Communicatiefanaten verdringen elkaar aan de toog. Vijf jaar geleden werd de barkeeper in dezelfde branche gestraald. Het gaat nu wel goed met deze zoopjesman.

Drie maanden later schuift drie vierde van hun gezelschap in de lange stempelrijen aan. Geen nood: hun schuld niet. Er komt wel iets uit de bus. Of in de bus. Dag. Dag. Jaja, ik zal je schrijven. Hou je me op de hoogte? Zeker. De laagte ook goed? Hihi. Tot ziens. Doek.

Augustus zes jaar later. De wereld blijft vierkant in het rond draaien. Hij slentert door een stad. Op het dak van de kerk woekert mos; op de markt hangt een geur van apen. De jaarlijkse 'foor' heeft zich in de straten genesteld; mannen met dikke armen en mouwloze truitjes slaan geroutineerd de tenten op. Hij schaft Zich een doosje sigaartjes aan met het oog op langdurig cafébezoek, want toevallig te ontmoeten vrienden lopen hier nog immer dik gezaaid. Hij scharrelt doelloos in een boekhandel rond, levert twee depotexemplaren van Zijn dichtbundel af en koopt als tegenprestatie een Engelse pocket die Hij veel te duur betaalt. Met iets van een Aha-erlebnis wordt Hij daarna in een van zijn vroegere stamkroegen ontvangen, maar Hij censu-reert op voorhand vormen van verbale communicatie met de tapheer door de pocket open te slaan. Rubens geeft hier zijn naam aan bier, wijn, lucifers en glazen. Zelfs aan het café, tiens, dat ziet Hij nu in spiegelschrift, de naam is godverdomme veranderd. In de naam van Rubens. Amen.

Vroeger waren er de nachtbrakers met in de ochtend de kwetterende vogels en op high noon de roerloze zon waaronder ze ontwaakten. De trage klepel van de plastic lerse keukenklok in de middagzon op het flatje. Elke avond opnieuw de plons in de horeca. Het is werkelijk mogelijk geweest. Vanavond merken Wij, Eric Daalman, hoe de overblijvers hier langzaam bergaf devalueren. 's Avonds komen ze tevoorschijn, de ouwerds en de leukerds van weleer. Hij ontzegt Zich vanaf 19:00 elke vorm van geestrijke drank omdat Hij nog een afstand af te leggen heeft. Daarom zijn Zijn diagnoses kristalhelder. Het valt Hem op hoe vlug de dronk der vriendschap en herkenning zijn verwoestende werk verricht. Plotseling bevindt Hij zich in een groepje kunstminnende vroegoude jongelingen. Een meisje, weleer het wandtapijtje van dit stadje, is in haar onbekende dus onbemande schoonheid bijna volledig weggedeemsterd en raakt vanavond aan vijf sigaartjes verslaafd. Zijn vroegere boezemvriend staat dik en kaal dronken te wezen, hij verwacht Hem met Zijn broer. Wordt er van-nacht nog wat gegeten? Misschien, dat weten ze nog niet. Ze zien wel. Ze ploffen ergens anders in de kussens neer. De spotlichten op het gazon vangen de zijgevel van een kerk in een grijsgroene waas. Hij vertelt wat over Zijn huidige bestaan op deze aarde, maar de aandacht is moeilijk te fixeren. Leven en werken van een schrij-ver die nog niks betekent. De vaandelvluchtige. De afvallige. Zijn belang wordt nog even opgerakeld bij de komst van een ander uitgeblust idool van gelijke leeftijd. De dichtkunst komt ter sprake, maar Hij heeft de ironie nog niet afgeleerd en zet alle in-terpellaties voor schut. Neen: er wordt niet gerijmd. Ook niet ongerijmd. Niets houdt nog steek op deze avond. De alcohol draait zijn rad verder voor hun ogen, de maan galoppeert richting welke Beer? Kan dat? Het moet maar. Wordt de lokale studen-tenclub te gronde gericht door het sloperswerk van de steeds groter wordende mo-torbende? Dat laten zij in het midden. De kerk in het midden laten, juist. En o jee,

halleluja: hier wordt broodje kaas geserveerd. Met van die heerlijke inlandse mosterd waar het stadje zo prat op gaat. Op de markt huilen de foorsirenes en overal huizen verborgen familieleden. Hij voelt Zich plotseling heel duidelijk de afgeknapte zijvertakking van een geslachtsboom en wenst Zichzelf geluk. Er zijn er erger aan toe. Hij leeft ver weg van hier, bij een liefhebbende vrouw en tussen ettelijke jaargangen letterkunde en een dilettantische collectie zestigermuziek. Dag. Dag. De nacht is gevallen. ('Wie hoorde de bons?' Haha!) Een poes vlucht onder een auto. Groepjes durfnieten zwerven nog rond, de onvermijdelijke teksten op de uniforme jeans geborduurd.

Wat Hij ook waagt: tequila. Hij sleept wel eens enkele flessen zozegd bronwater met laag zoutgehalte mee, onder de argusogen van de eeuwige politiewagen in de kroegenstraten. Tequila was nog verboden op café. Zout, citroen, het stomme ritueelje. Een fikse prijs voor een scheut van amper een halve mensenduum hoog, maar het houdt aan de ribben. Veel hoeft Hij niet te hebben. Wanneer het goedje ongemerkt in de koffie wordt gelepeld, komt er heibel van. Later reggae, ganja. Daalman, Eric: vervolg van de inventarisering, het kan als een gedicht klinken: rooie libanon, alcohol, liefdesbrieven, een voertuig in jamaica blue, king size, neon, cola, rozenwater, fondant, fidji, sardines. In het smalste straatje van de studentenstad klokt iemand gulp na gulp een fles whisky leeg in zijn keelgat om daarna morsdood en steil achterover te vallen. Aan het Noordzeestrand worden iets later twee gelijkaardige lichamen ontdekt. Ook de wetsdokter drinkt wel eens iets. Die rookt zelfs te veel om niet van een verslaving te kunnen spreken. Als kind leest Hij over het verre en vreemde 'teveel'. Hij ziet thrillers waarvan Zijn naastbestaanden verkeerdelijk denken: 'Dit heeft Het Kind niet geregistreerd.' Wrong. Dit Kind zal een paar jaar later reeds *Under the Volcano* kapotgelezen hebben. Interview met de kleuter E.D. Spelen concrete ervaringen een rol in Uw poëzie, en zo ja: in welke mate? Concrete ervaringen worden in Mijn poëzie erg intellectualistisch aan- en ingepakt zodat die de nog in leven verkerende getuigen geen trauma berokkenen. De herkenning stel Ik tot later uit. Later, zegt U: bedoelt U hiermee het latere leven, een hiernamaals of het voortbestaan in Uw gedichten? Ik bedoel hiermee de schok der herkenning die slechts tot stand kan komen door jarenlange oefeningen in lectuur en ervaringen allerhande. Die fase heb Ik nu al achter de rug, maar zoiets kan Ik van Mijn lezerspubliek onmogelijk eisen daar zij tot de technische wereld van tefal, toaster en tele behoren zodat zij hoogstens op tachtigjarige leeftijd tot complete ontplooiing komen annex bevattingvermogen. Vandaar Uw voorkeur voor bejaarden en wonderkinderen? Inderdaad: een voorkeur voor de categorieën met de hoogste percentielen. Mijnheer Daalman, wij leggen U twee teksten voor. Welke is onder invloed van een middel geschreven en waarom? Stilte. Hij buigt Zich over de teksten. Nog is Hij niet aangetast door een vierjarige taalkundige en letterkundige opleiding. Die zal pas vijftien jaar later plaatsgrijpen. Antwoord na enkele seconden: beide. Verstomming bij de interviewers. Naderere verklaring van de kleuter: beide teksten werden gisteren door u (Hij wijst iemand aan) opgesteld om Mij te strikken. Toon Mij uw handen. Juist: nicotine. U kiest voor de maatschappelijk aanvaarde vorm van verslaving. Niets dodelijker, langzamer en gevaarlijker. U hebt voor de jarenlange aftakeling gekozen. Overigens zijn uw beide teksten op literair gebied een catastrofe omdat uw rookgewoonte tot een onbewust frequent proces is herleid. Ik dank u voor het gesprek. Vermijd zetduivels. À propos: heeft u ook soms van die neurologische verschijnselen die zich aan de schrijfhand voltrekken? Het gebeurt dat Zijn hand niet wil en tegensputtert. Dat manifesteert zich in trillingen: net zenuwen die zich koppig verzetten tegen de neer te schrijven tekst. Of het is het bloed dat uit het circuit wil vertrekken omdat het aanstoot neemt aan de

rangschikking van de letters en woorden. Dan voelt Hij duidelijk een antimagnetisch krachtveld dat zich in de muis van Zijn hand lijkt te nestelen. Muizen regeren de wereld. Muizen zullen de wereld regeren. Psychisch gaat dit met neerslachtigheid gepaard, gaandeweg ontaardend in een hevige irritatie ten opzichte van die verschijnselen. Hij weet niet of die neerslachtigheid oorzaak of gevolg is. Of mag Hij dit fenomeen gelijkstellen met een natuurlijk censurerende instantie? Is Zijn schrijfhand de eerste lezer? De smaakmaker bij uitstek? En, by the way, tweede kwelling: slechts in tijden van hyperactiviteit op alle fronten slaagt Hij erin leesbare tekens op papier te prikken. Schrijfperiodes vallen samen met examens, nachtrust, treinreizen, overbelaste agenda's. Het is Zijn wens dat de teksten leesbaar en lezenswaardig overkomen. Te lang is Hij met verwrongen beeldspraak opgevoed. Hij zoekt de verklaringen, mijne heren, de verklaringen achter de gelaagde ecologie van de ijdele woorden. Daarom wordt Zijn woord wel eens vlees, en er is geen democratischer materie dan rood vlees.

Vaak heeft Hij het er al met Evalyne over gehad. Hij vreest dat het mettertijd een manie wordt: na tien jaar Praagse Lente is Hij nog altijd en nog meer dan vroeger als de dood voor brand. In de loop der jaren heeft Hij tonnen waardevols verzameld en bijeengeschreven. Voor Hij het huis betreft, waarschuwt de voorganger-huurder Hem ervan dat er geregeld geknetter tussen de muren te horen is. Hij besluit tot een maand proefwonen, maar er blijkt niks aan de hand te zijn. Er is geen reden om naar Stornoway te verhuizen. Blijkt ook dat er een dameskapper had gewoond, met een stevig en betrouwbaar elektriciteitscircuit te zijner beschikking. Buiten het feit dat de vorige huurder Hem nog een onbeheersbare dag-en-nachtkachel voor drieduizend oude Belgische franken verkoopt (het ding staat er nu toch eenmaal), ziet Hij de kerel niet meer terug. Hij vermoedt dat het alleen maar knettert in diens hoofd en wenst hem een fikse vuurpoel in eigen haard en huis toe, want Hij heeft wroeging over het verpatste geld.

Anyway: Hij schakelt op een veiliger gasomloop over, uit angst voor brand. Een ontploffing vernietigt totaal en compleet, een brand grijpt totalitair en tergend om zich heen. In gedachten ziet Hij de vlammen 'gretig' aan boeken en manuscripten likken, de flappen van dichtbundels pijnlijk opkrullen en verkolen. Hij acht Zich niet in staat ooit van nul te herbeginnen. Vanwaar dan toch die vreemde voorkeur voor veldvuren, bosbranden, open haarden en experimenten in de asbak in het atelier? De fascinatie met lucifers toen roken nog volstrekt verboden was? Hij herinnert Zich in geuren en kleuren de grootse brand in de fabriek, achttien jaar geleden. Terug van de kapper die Hem naar de maat en verwachtingen der laatvijftiger jaren heeft geknipt, komt Hij terecht midden een zee paniekerige mensen, glimmende spuitgasten en zwarte verschrikkelijk stinkende walm. In Zijn eigen straat dan nog wel. Van toen dateert ook Zijn jarenlange droom brandweerman om den brode te worden, droom die Hij pas opgaf toen te veel brandweerlui ook pyromanen bleken te zijn. Ach, elke spuit vraagt om een brand, en bij andermans vlammen gaat soms Zijn hart open bloeien (... en soms Zijn vlees dichtschroeien). Later imiteert Hij vaak deze Grootse Brand uit de Middeleeuwen Zijner Jeugd in mineur, in kerksteegjes en openstaande garages. Wanneer Hij gaandeweg evolueert van het primaire genot een destructieve brand in gedachten aan te wakkeren naar de meer platonische voldoening de langzame opbouw van een eigen tekst mee te maken, groeit in Hem het spookbeeld van de totalitaire brand waarin al het kostbaars in een oogwenk verdwijnt. Daarom opteert Hij voor metaal in de boekenkamer. Hij wantrouwt het moderne hout, de Scandinavische witbouw en de Tsjechische zachtheid van up-to-datehuismeubelen. Voor een anti-

esthetiek in de opbergtechnieken, wij bidden u. Voor een eeuwigdurende vergunning in de bergingstechnieken, wij bidden u.

Die latente brandverontrusting spoort niet alleen met Zijn beheptheid met de materie 'papier'. Zij heeft wortels in Zijn huiver omtrent het destructieve syndroom dat velen onder hen in hun wilde jeugd jaren overkomt. Het is een antiactie of een reactie tegen de sluipmoord op alles wat in ze woekert. Van dit vage vlakke landschap van Zijn jeugd klonteren nog wazige reminiscenties in het geheugen van de schrijver Eric Daalman, zesentwintig. Nillens willens, want sinds jaar en dag probeert Hij de minneste herinnering van dubieus gehalte voorgoed te bannen, uit te wissen, weg te vlakken. Dat wil zeggen: dat verziekte haperen van de jaren waar Hij nog niet voluit tot bewustzijn is gekomen. Hoe is bijvoorbeeld die zwartharige vrouw te verklaren die steevast maar onbeschrijfelijk in Zijn gezichtsveld opflitst: een straat. Een oude straat die in Zijn geheugen tientallen keren wordt gekalefaterd en waarvan Hij Zich ook nog vager dan vaag de overstroming herinnert, misschien wel nog voor Hij wordt geboren.

Die vrouw dus: ze woont in dezelfde straat als de zijne. Heeft ze wel echt bestaan? Geleefd? Gewoond? Veertig? Nee, iets minder. Blozend, charmant, gekapt naar een modeplaatje van de vroege jaren zestig. Ze glimlacht. Op mysterieuze wijze laat Hij Zich nog telkens door haar ervaren en geurige verleidingsmanoeuvres inpalmen. Is Hij een deel van haar leefwereld? Te vaag. Die andere vrouw dan, ook zwartharig, maar reeds grijzend. En bovenal: Chinese haardracht op zijn westers. Hij denkt dat Hij er bang voor is. Haar gezicht is zo oosters als wat. Misschien is ze ontsnapt uit het leesprentenboek *De twaalf wonderlijke sprookjes van koningin Fabiola*. Waarom stormt zij de trap op wanneer Hij vruchteloos de slaap probeert te vinden, het volle daglicht in al zijn vreemde vervormingen op Zijn koortsige gelaat gloeiend? Waarom is Hij daar nu nog altijd zeker van, ook al vergelijkt Hij de juistheid van die ervaring nooit met de werkelijkheid, ook al spreken de feiten voor Hem en tegen Hem? Dat Hij te veel boeken heeft gelezen, staat vast. Boeken zijnde romans. Er rest Hem echter ook nog wat tijd die Hij al te graag ombrengt in een plaatselijke afdeling van een nationale 'jeugdbeweging'. Ze dragen een uniform en veroorloven zich bijgevolg alle en nog meer baldadigheden dan de andere generatiegenoten uit de provinciestad is toegelaten. Te jong om te snappen dat zij – zeer verkeerdelijk, duivel, hel en god vergeve het ze – op het militaristische fundamentalistische oerkatholieke zijspoor van de mainstream worden geloodst, vormen zij op eigen houtje een nog hardere kern en gevaarlijke militie binnenin dat legertje van God: een cohorte van snotjongens die met hechte banden aaneen hangt. Des te gevaarlijker voor hun omgeving zijn zij. Bij voorkeur opereren ze na de officiële 'activiteit' op zondagmiddag, tussen schemer en duister en donker. Sommige van hun daden zouden buiten het verband van de hoog aangeschreven jeugdbeweging ronduit als jeugdcriminaliteit worden geboekt, mocht het woord toen al bestaan hebben. Gelukkig voor ze zijn er de milde aalmoezeniers, de met pedagogische stencils overspoelde dus gepaarde pilaarbijzende vaders, de slaperige kindjeskopende zondagmoeders, en vooral de 'leiders' die zelf broekies van achttien zijn en van de gelegenheid gebruik maken de drugs alcohol en nicotine intens op zichzelf toe te passen. Sweet eighteen. Zij bevinden zich in volle puberteitscrisis. Hun lappenmand is de ontluikende bruine kroeg van toenmalig politiek verdacht allooi. In die kroeg ligt later de eindstreep van alles en nog wat; hij betekent o.a. het roemloze einde van de onvolprezen jeugdwerking. Zoals gezegd en geschreven: zij hebben omzeggens het statuut van boefjes verkregen. Zij schuimen het bos af, besluipen alleenstaande huizen, leggen fietsen en mobiele middelen lam, slaan (zelfs hun eigen) ruiten stuk, terroriseren de horecabedrijfjes, warenhuisjes en

snoepwinkels. Des avonds schrapen zij een handvol sneeuw van het lage kerkhofmuurtje en eten dat op om hun alcohol- en nicotineadem te camoufleren. (Een overbodige profylactische maatregel: alle vaders thuis waren zelf verstokte rokers en/of stevige drinkers). Een keer botsen zij in bezwarende omstandigheden de pastoor van de concurrerende jeugdbeweging op het lijf. Het wordt een schikking in der minne, naderhand. De zomerjaarkampen vormen echter een integer hoogtepunt. Dan houden zij zich betrekkelijk kalm. Wie de daders van de wekelijkse baldadigheden in en rond het clubhuis zijn, kan door hun georganiseerde mobiliteit moeilijk achterhaald worden, maar op kamp vormen ze een te kleine gemeenschap. De roedel jakhalzen neemt weinig risico en beperkt zich tot legale staaltjes van moed en durf. *Ruimt nu de baan alwaar wij gaan/Omdat wij zingend door het leven gaan/De vijand kijkt en ziet ons grimmig aan/Omdat wij fier door 't leven gaan/*

Ze lijken zelfs eerder versuft door de walmen van veld- en houtvuren en de padvindersdamp van boskoffie. Wee echter zwervende kippen en katten. Wat nu in Zijn geheugen als kwajongensleed geboekstaafd staat, lijkt indertijd volbloed misdaad waar de zwaarste straffen aan verbonden zijn. De verhoudingen zijn ondertussen gewijzigd. Ook de opeenvolgende schoolpleinen of speelplaatsen waar Hij tussen de lessen moedertaal en metriek stelsel in Zijn kwade geesten vrij spel laat, lijken nu zoveel kleiner. Van Zijn handlangers is een en ander geworden, of net helemaal niet. Niet meer. D. en G. zijn er al heel vlug niet meer: een overdosis en een fatale zwempartij na wellicht ook een overdosis. Er hangt een schaduw boven hun verleden. Zijzelf noch hun omgeving gaan vrijuit. Zij hebben geprobeerd. Jammer van de afloop. Een decennium vroeger is R. ze al voorgegaan, een dodelijke kiem in het lijf, jong en oud amper twaalf. Hij is te bang om R. nog een laatste keer mee te maken – Zijn vader had het Hem voorgesteld –, god (God?) vergeve het Hem, later hoort Hij alles vertellen van naaldje tot draadje, van horen zeggen dus, maar zelfs de geur in de sterfkamer krijgt commentaar.

D. dan. Ondanks zijn rotkarakter had D. het aan boord kunnen leggen. Helaas, met de jaren (maanden, voor wie hem af en toe ontmoet) verstarren zijn ogen in volstrekte unheimlichkeit, vlucht, aftakeling, afgrijzen. Een definitief soort wazigheid maakt zich van D. meester. Wanneer Hij hem voor het laatst ziet, maar dat weet Hij natuurlijk niet, hij stapt de trein op, wankelt hij reeds duidelijk op het randje. Hij beseft dat Hij hem nooit meer terug zal zien. Dat is ook niet nodig. Het is zelfs overbodig. Na die semiwilde jaren slaagt niemand van ze er nog in op de toenmalige onderlinge golfte af te stemmen. Slechts een krantenbericht dat toevallig onder Zijn ogen komt, bevestigt zijn dood. Too bad.

Another stage was bare at that time: G. spoelt in een eenzame badplaats met welluidende naam aan. Na een kort maar hels verleden met ups en downs: kindje Jezus in de Credostoet, voorlaatste notarisklerkzoontje in een rij van zeven, opstandige puber met knalrood spijkerjasje en de muggenpootbenen in blauwe jeanspijpen verpakt. Hij beschrijft een grote omtrekkende beweging om diens begrafenisplechtigheid, zeg maar: ondergrondstopping. Hij heeft er een grote afstand voor afgelegd, maar er is te veel bekend volk op de been. Op dat spectaculaire verscheiden van Zijn vroegere lotgenoot drinkt Hij een glas met een cafékennis. Er is sfeer. Iedereen denkt hetzelfde: langer dan nog enkele maanden zou G. het in zijn huidige lichaam niet meer hebben uitgehouden, het is goed zo. Bestemming bereikt. De wens die hij in zijn gezicht had gegrift, waardoor het gelaat werd, is vervuld. Zijn agressiviteit is naar een absoluut rustpunt verzonken.

Ach, die klassenfoto van de schoolreis naar de nationale luchthaven Zaventem! Die ouwe godverdomse foto! Remember, Kilroy?! Jaja. Yes. Igen.

Met de anderen is het ietwat levendiger verlopen, niet in rekening gebracht de langzame dood en sluipmoord door tabak, alcohol, vet, drukinkt, wroeging, haast. Datzelfde fatale gevoel overvalt Hem telkens weer als een overjaarse roofridder bij het bekijken van hun herinneringsfoto. Het woei op de foto. Iedereen helt naar links met het hoofd. Drank, werkloosheid, meiden, politiek ... Iedereen kreeg van alles en nog wat zijn deel. Soms lijkt het alsof al het leed van de hele kleine wereld net over die ene godverdomse klassenfoto is uitgesmeerd. J. woont nu werkelijk in levenden lijve in het beruchte historische bos even buiten de stad. Zoals zijn vroegere sadisme het laat vermoeden en zoals het elke boswachter betaamt, is hij stroper-bij-nacht-en-ontij. Huisdieren legt hij ook neer. In een bui van overmoed koopt hij zich een hupse jeep die hij de maand daarop aan flarden rijdt, maar hij ontsnapt andermaal aan de gestrengheid van de wereld waarin hij niet wenst te leven. Laatste contact: woensdagmarkt in de heimatstad, twee jaar geleden of zo. Gehuld in mouwloos hemd uit goedkope kunststof. (Drie decennia later zal Hij hem terugzien: oud, ouder, dik, dikker, baard, nog steeds in jeep, met 'maar' twee huwelijken achter de rug, de huffer.) Je rook zo de gevaarlijke natuur. Hij koopt zich een spitkippetje en informeert al te nadrukkelijk naar stropersromans bij Hem. Of Hij die hem wil laten geworden mocht Hij er alsnog op stoten. Volledig aangetast dus.

'Nog geen slecht punt gescoord bij mijn vrouw,' vertrouwt hij Hem toe, maar wat kan het Hem godverongelukt schelen? De duivel mag weten waarom hij Hem dat vertelt. Ruimt alvast de baan alwaar hij gaat: alles wat in zijn vizier komt, maait hij neer. Autobanden, huiskatten, gelaarsde vrouwtjes, zwervende honden. Moorddadig.

E. en B. vergaat het ook niet zo goed. Lelijk in de vingers gesneden met de kroeg waarvan zij de uiteindelijke schuldenlast beurtelings op mekaar afschuiven. Het verderf start bij hun leiderschap. Ze zijn deze iets ouderen toevertrouwd. Aanvankelijk betekent dat twee werelden. Het inhaalmanoeuvre is vlug gebeurd. ze hebben ze achterhaald. Ze staan op gelijke voet. Minstens drie ervan worden later de bak in gedraaid wegens pedofilie.

Het idee een eigen kroeg te beginnen is zo jaren zestig als de ziekte. Het knettert overal ter wereld. De eigenlijke jeugdbeweging verliest haar glans en wordt in vraag gesteld. Uniformpjes worden niet meer gewassen en gestreken. Iedereen wordt ouder en wijzer. Op een gegeven ogenblik trekt W. eruit en vestigt zich miskend en gequetst vanbinnen in de kelderverdieping van een huis in de hoofdstad. Hij haalt zich een ziekte uit de jaren dertig op de hals en is nu op weg naar de top ondanks zijn verzwakte gestel. M. selecteert, moedige witkiel als hij is, de boeken voor de kroegbibliotheek in links en rechts. Ook hij verdwijnt mettertijd en metterdaad via het ruoerige achterpoortje van het studentenleven in een randpolitieke beweging. J. houdt het gezapig, omwille van een schuldenlast die hem van rechtswege toekomt. Als regelmatig student vervaagt ook zijn contour op de achtergrond van de velden van vergetelheid. Plotseling veert dan de plaatselijke burgerij op (op voeten van vilt: streng, efficiënt, onverwacht, georganiseerd, dof-ellendig) en van de ene op de andere dag zakt de kroeg in elkaar. Later zorgen zestigerepigonen nog voor een korte heropflakking, zonder noemenswaardige betekenis. Een revival gaat ten onder aan de eigen nostalgie. Het vaandel kan nu worden doorgegeven, maar zij hebben voldoende geleerd en gezien. Zij ruimen de baan, voorlopig of definitief. Bedaard is ieder zijn weg gegaan. Een persoonlijke belle époque tegemoet, buiten groepsverband. Er heerst nu doodse stilte in de heimatstad, na het woeden van die jaren. Minstens zeven generatiegenoten liggen dan al op het stedelijke kerkhof. In de jaren zeventig doet zich nog een onbeduidende renaissance van protest voor. Het kruim is vertrokken: verguisd, veranderd, vergeten. Fatalisme van het zuiverste gehalte over-

schaduw zijn heimwee naar die vervlogen tijden. De angst voor het thuiskomen, het klappende luik in de duisternis, een zwenkend fietslicht, de mondvul sneeuw na de verboden sigaretten, de kapotte deurbel, een flard zondagmuziek over een schoolplein aanwaaierend, een afgeplakte filmaffiche. Later de katers en de blauwe duivels, de meiden en de mieën. Er lijkt een (zelf)vernietigingsdrang in ze gevaren. Met huisvering en nieuwsgierigheid neemt Hij recente ontwikkelingen in Zijn geheugen op – ze blijven verankerd. Ignoreren helpt niet. De zestigerromance is aan het tanen, soms gewelddadig. uitwissen is er vooralsnog niet bij, daarvoor wortelt nog te veel van Hemzelf in dit ten dode opgeschreven herinneringsveld.

Een volgende serie reminiscenties hapert evenzeer onder zijn schedelpan, iets recentier, iets duidelijker: de wreedaardige overgangsklas naar de hogere studiën. Annex de latere gebeurtenissen tijdens de eerste jaren waar ze verspreid raken. Het dagelijkse gedoe van poets en wederpoets. De armzaligheid van hun grappen. De verboden lectuur. Meer gelezen dan de leraar, dat wel. De gedwongen studie zonder uitweg. Ambities die afbrokkelen na eindeloze reeksen testen en beurten. De loomheid der besluiten, ten slotte. Er leek opake mist te hangen over dat laatste collegejaar. De wervelwind van goedbedoelde pedagogische vernieuwingen, de provinciale moeheid: hondsmoe wordt Hij ervan.

Hij, Daalman Eric. Kilroy joined it. Interesses: geschiedenis, letterkunde, scheikunde, uitheemse talen. Hoe ziet het vliegtuig van Saint-Exupéry er uit, wat voert Baudelaire in Brussel uit, het geheim van Henri-Floris Jaspers, valt het fatale schot of is er discussie mogelijk? Koudvuur, sharks, codoom, de moeder en mijn vadertje, het vaderhuis, liefdesverdriet, junkieverdriet, olifantenkerkhof, mayday. Ach. Moe gehoord van andermans plannen, uitgeput door de bekende gezichten van elke dag. Het afscheid is verre van vrolijk. Sarcasten ondereen gedijen niet. De beste vriend hapert op de laatste test en bedrinkt zich dapper. In het holst van de nacht jakkert hij op zijn motor de vele trappen van het schoolgebouw af en is niet meer om aan te zien. Twee zombies teisteren het ingedommelde stadje. Zelden een helser nacht beleefd. Tegen het krieken van de ochtend is Hij de verdwazing nabij. Dagen van ondervraging en verbijstering. Daarna. Stroomversnelling. Kamers. Trappen. Verdiepingen. Nummers. Boekenruggen. Rake meppen. Meevallers. Alarmfases. Eric Daalman leeft nu zorgvuldig: herstellend.

Co-existentie. Lekkerbekkend woord voor filosofen en maatschappelijk denkers in grote huizen met verwaarloosde voortuinen. Niet empirisch, erg breekbaar. Behandeld met zachtheid. Ontzie. Pre-existentie. Grondgebied vooralsnog wetenschappelijk verder uit te kienen, grenzend wellicht aan het onderzoeksterrein waanzin, idem dito nog verder uit te pluizen, maar desalniettemin al dermate onthuld dat niet-waanzinnigen er zich niet langer op blindstaren. We gebruiken inmiddels al 23 % van onze hersencapaciteit. Soms dient hulp ingeroepen te worden van de ommuurde geesten.

Eric Daalman, zeventien. Krullenjongen en doodverver bij Leonardo. Handschriften in kostbare kasten aan de ketting. Hij heeft de toelating die te consulteren, want Hij koestert de ambitie om hogerop te geraken. Hij is de boodschapper tussen model en kunstenaar. Hij strijkt de achtergronden uit. Hij brengt de wijn aan. Hij controleert de voorraad kaarsen. Hij houdt het weer en de lichtinval in de gaten. Hij stookt vuren. Wanneer de meester op reis is, is Hij de heerser in de ateliers. Hij schetst mogelijke decors voor schouwspelen en probeert zo goed en zo kwaad als het gaat de aanbidding der herders te voltooien. De ziekte van de onvolmaaktheid heeft zich echter ook in Hem genesteld en in de verwarring van veelzijdigheid gaat veel teloor. Bijna gaat

Hij zelf ten onder. Hem wordt daarom de taak opgedragen alle handgeschreven bevindingen tot één immens corpus te bundelen. Dit is een noodzaak om te overleven, want veel plannen die werkelijk uitvoerbaar zijn, vallen door omstandigheden in het water. Liever gebruikt men brons om kanonnen te gieten dan om er standbeelden mee op te trekken. Tekst en schrift blijken de middelen bij uitstek te zijn om niets verloren te laten gaan. Soms verdenkt Hij Zichzelf en gelijk de meester ervan aan een dodelijke ziekte te lijden. In het maatschappelijke jargon bedient men zich van het werkwoord 'schrijven' om hun manie tot overleven aan te duiden. Zij ontwerpen zelfs een schrift waardoor ze zoveel vlugger gedachten en bevindingen aan het papier kunnen toevertrouwen. Zij moeten wel voor gek worden verklaard: dat dagen- en nachtenlange geparalyseerde schrijven en schrappen veroorzaakt vergeldingswoorden als tovenaars, duivelskunstenaars, alchemisten. Toch kunnen ze niet aan de koortsachtige verslaving weerstaan. Er is te veel theorie om in de praktijk om te zetten. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de hoofdstukken over de kleuren in de schilderijen. Nooit heeft de meester zijn denkbeelden over kleuren en hun toepassing in een concreet werk gestalte gegeven. Onder invloed van de vroegere Florentijnse schildersschool nemen ze aanvankelijk deel aan de opvatting dat de schoonheid van het schilderij in de diepgang is gelegen. Gaandeweg ontwikkelen ze echter een eigen praxis van licht en schaduw. Van daaruit komen ze tot de constatering dat de waarheid van de kleuren in de lichtinval zit. De oude alchemistenmengsels hebben afgedaan. Hoogstens symboliseren die nog afwezigheid van kleuren in onedele legeringen. En hoewel Hij, krullenjongen en doodverver bij Leonardo, door middel van proeven en vergelijkingen tot het besluit is gekomen dat Hij aan een duistere kleurenafwijking lijdt, toch pent Hij over, tong uit de mond, uit de doolhof van kladnotities: *'Wat gezichten betreft: vergeet niet dat, op een afstand, een aantal eigenschappen van schaduwen verloren gaan en dat alleen de belangrijkste plekken overblijven, zoals de oogkassen en dergelijke. Ook blijft het gelaat dan donkerder, omdat de lichte punten, waarvan er in verhouding tot de halfschaduwen maar weinig zijn, door de duisternis worden verzwolgen. Daarom gaan, van een afstand gezien, licht en donkere schaduw verloren en gaat alles op in een halfschaduw. Daarom lijken bomen en alle voorwerpen op een afstand donkerder dan als zij dichterbij zouden staan. Tengevolge van deze donkerte geeft de lucht tussen oog en voorwerp dit laatste een blauwige toon, die in de schaduwen sterker is dan in de lichte partijen, waar de werkelijke kleuren beter zichtbaar blijven.'*

Tevergeefs probeert Hij in de loop der jaren voor Zijn kleurenafwijking een remediëring te bedenken. Zelfs een diagnose lukt niet echt. Wat ziet Hij niet? Wel? En hoe? Waar zit de oorzaak? Waarom geven alleen vrouwen het door? Gesteld dat de waarheid van de kleuren zichtbaar tot stand komt alleen door de onthullende functie van licht, schort er dan iets aan Zijn perceptie van licht? Kan Hij het daglicht niet velen? Moet Hij nog meer van de nacht gaan houden? Hij besluit bij Zijn verscheiden Zijn lijk aan meesterchirurgijn Castellutto te schenken, in de hoop dat die de oorzaak eruitsnijden zal. En dat hij lang genoeg zal leven daarvoor. Schildershulpjes sterven toch een vroege dood, door hun meesters meegesleept in achterhoedes van oorlogen, in duels aan koningshoven, en ze zijn vaak onderhevig aan de uitwasemingen van mengsels en verven. Toch belooft Hij Zichzelf een roemrijke loopbaan. Het principe van het door de meester veroordeelde perpetuum mobile spookt door Zijn hoofd. Ooit hoopt Hij Zijn bevindingen toe te kunnen passen op horloges, vervoermiddelen, energiebronnen, alarmmechanismen, marteltuigen. Hij zal de tijdelijke schakel 'mens' letterlijk uitschakelen. Hij, oud drieëntwintig ondertussen, eerste in rang der doodver-

vers bij Leonardo, door een gebrekkig functionerend netvlies tot de zuiver theoretische wetenschap als kunst veroordeeld.

‘De volgende.’

Hij staat op en sjoert het onderbroekje wat hoger. Kaart invullen. Naam? Daalman, Eric. Klas? 4MA. Geslacht: m/v. Schrap v. Ga even onder de lat staan. Hoofd recht-op. Ja. Goed zo. Weegschaal. De naald balanceert tussen oosten en westen. Tien keer door de knieën buigen en rechtop blijven staan. Polsslag. Hij reikhalst naar de resultaten op het blad, maar het lijkt op spijkerschrift. Kleurencijferboek. Blader langzaam om en benoem de getallen. Eerste blad. Hm. Niks. Niks? Probeer nog eens, jongen. Werkelijk niks? En het volgende cijfer? Ook niks? Je kent de getallen toch hé? Ze schrijft iets op en ‘de volgende’. Neem daar plaats en wacht op de dokter. Later in de tekenklas. Jongens, we knopen even aan met de actualiteit en maken gebruik van het principe warm en koud in de kleurschakeringen om het carnavalspektakel in de stad weer te geven. Daalman, quoterig in de maand april, plastische opvoeding: twee op de twintig. Nog erger: 2 op de 20. Betere inspanning gevraagd. Ach meneer, wat staat Hij toch rillerig en onbehouden tegenover een schilderij van de grote Vlaamse meesters! Rubensjaar in Vlaanderen. De schrijver E.D. gooit Zich verbeteren op tekst. Dit rest Hem nog. Vier categorieën mengt Hij op alchemistische wijze in Zijn teksten, baat die uit, kneedt ze tot zichtbare zaken, snappe voor wie snappe wil: de afwezigheid van de onkleur wit, de afwezigheid van de alkleur zwart, het symbool goud en de menselijke dimensie rood. De witte lotus, de zwarte tulp, de gouden lelie, de rode roos. Vlucht uit het vaderland, nostalgie naar het mysterieuze, glans van de beeldspraak en eindafrekening van dat lange proces. Verlaten van de landingsplaats lichaam, historie, symboliek, vuur. Roes. Verdwazing. Die signalen breidt Hij uit tot betekenisvelden. In elk paradigma door de eeuwen heen is Hij aanwezig. Hij zendt seinen uit. Hij is archetype en prototype, en zie: uit het gebrek wordt de schrijver geboren. Daalman, E., toeschouwer en verslaggever. Hardnekkig reporter van wat zich in modderbaden, amfitheaters, bordelen, achtertuinen, machinekamers, topconferenties, musea en burgerhuizen afspeelt. Hij stapt behoedzaam in Zijn nakie het lauwe badwater in.

Het lauwe badwater in!!

Een dozijn dames en heren uit de betere standen van Florence afkomstig bevinden zich reeds poedelnaakt in de grote kuip. Topless renaissance-meisjes (navels als parels, eetbare lippen) komen de dienbladen aandragen en zetten die vol beladen tussen ze in. Heerlijke vruchten- en vleeschotels drijven nu op het wateroppervlak, en hier en daar dobbert ook een schaakspel. Hij onderhoudt Zich even met de mooie vrouw naast Hem en hapt dan toe. Uit het uitheemse Noorden: witlof, lagelandenradijzen als appels zo groot, waarmoes, kwartels. Uit de landen aan de rand van de wereld: gepofte aardappelen, bananenkandelaars, exotische appels in een vluchtige portosaus met hoog alcoholisch gehalte. Uit de Zuiderse keuken van meesterkok de Moor El-Ahrim: walnotensla, Milanese tuinbonen op z'n Magrebs, tajine van lentalam in sinaasappelmelk in een kraagje van balkanmosterd, Elzasser slierasperges. Na de copieuze maaltijd, die niet zonder kwinkslagen op elkaars naaktheid verloopt, krijgen ze de delicioze Toscaanse, Brugse en Hongaarse wijnen opgediend in rondzwalpende kruikjes. Er wordt het meest naar de Tokay en het stierenbloed uit Eger gegrepen. Om het gevaar van bloedaandrag te elimineren, wordt onmiddellijk daarna afgediend. Het gezelschap geeft zich nu aan andere vleselijke lusten over. Langzaam wordt het bad nu ook leeggepompt en de chocoladebruine danseressen komen in actie. Ze maken zich los van de door hen uitverkoren en beminde dames,

drogen de glanzende lichamen en leggen hun oor te luisteren naar gezangen en liederen. In de latere namiddag worden hun gewaden rond hun voldane lijven gedrapeerd. Iedereen kiest met zijn dame of heer een kamer waar verder over de hedendaagse kunsten en wetenschappen wordt gediscussieerd. Tegen d avond laat men het bad opnieuw vollopen voor een volgende serie voorname gasten. Voor de komende nacht kan naar willekeur een inlandse dienstster of een uitheemse danseres worden gehuurd. Zij worden echter weer op hun dienst verwacht uiterlijk de volgende voormiddag bij de eerste gang. Hij merkt dat meester Menzini drie chocokleurige meisjes en een man naar zijn grote huis buiten de stad geleidt. Nou, die zit er ook warmpjes in: overal te lande veilt hij de wereldbekende Vlaamse meesters uit het verre Noorden. Hij beschikt over een net van kunstvrienden en tipgevers in de Lage Landen.

De stad. Vanmorgen is Hij alleen op pad in de stad. Hij heeft de auto voor een onderhoudsbeurt binnengeloodst en wacht nu op de rekening en het verdict. Het is vrijdag en dus koopt Hij een Eurocratisch weekblad aan het tochtige boekenstalletje en wandelt diepademend verder in de richting van het hoekcafé St.-Georges. Onlangs heeft Hij met een zevenjarige onrustwekkende nicotineverslaving gebroken. Hij voelt zich elke ochtend wat meer bevrijd. Het lichaam past zich wonderwel aan. Alleen de koppijn hapert zo nu en dan bij vlagen onder Zijn schedel. Drie weken houdt Hij het al uit. Hij is vastbesloten door te zetten. Het wordt vermoedelijk een zegezeker succes, zoals Hij de recente verleidelijke avonden met hoog alcoholisch gehalte nicotine-loos doorworstelde zonder spijt of onbehaaglijkheid. Hij heeft Zich het proces pijnlijker voorgesteld.

Hij bestelt een koffie verkeerd en krijgt een chocolaatje toe. Het weekblad ontgoochelt Hem en Hij vraagt de gewone landelijke vrijdagkrant. Even later stapt het meisje Zilf Zijn gezichtsveld binnen, maar Hij wil haar niet achterna. Ze verdwijnt in de winkelstraat, en misschien, denkt Hij, misschien zoek Ik haar vanmiddag nog wel es op. Ze kunnen koffiedrinken in het steegkroegje, ze kunnen op de flat blijven, er zijn Slavische platen en boeken, er is het graffitiarchief, ze kunnen in het Esperanto praten. Zilf zal wel ... misschien ga Ik toch niet, denkt Hij. Het regent nog nauwelijks merkbaar. De plasjes zijn al aan het opdrogen. De zon breekt door. Hij betaalt, vergeet opzettelijk Zijn weekblad en dwaalt de rest van de voormiddag rond in boekhandels, warenhuizen en een winkel van messen en kookbenodigdheden. In de warenhuizen monstert Hij alleen de verkoopsters in hun brandbare jakjes. Met leedvermaak registreert Hij ook de sigarettenrokende meerderheid van de bevolking en hun rituele verslavingsgebaren. Dag na dag groeit de actieradius van Zijn adem opnieuw aan en Zijn longen bereiken stilaan weer het gewenste peil. Er moet worden volgehouden. Meer niet. Meer is het niet. Het is gewoon: iets niet doen. Iets niet meer doen. Gedenk die verontrustende knellende klem in de borststreek, zegt Hij hardop, gedenk en vergeef, o Heer. Het actuele seizoenfruit ligt op de trottoirs uitgesteld. Hij snuift de gezonde geuren op en schaft Zich een minitrosje bananen aan dat Hij wandelend opeet.

Er is plotseling een aanrijding op het stadsbrugje boven de Yserleie, de bereden politie is zelf slachtoffer en betrokken partij. Ik moet oppassen voor spinneneieren, denkt Hij, eigenlijk moet Ik de uiteindjes van de bananen afknippen en weggoaien. De carrosserie is beschadigd. Wie slipt heeft, ongelijk: is de politie in de fout gegaan? Een nieuwsgierige toeloop schaart zich om het voorvalletje. De bereden agent verstrekt breedvoerig uitleg. Moeizaam wordt zijn machine rechttop gezeuld en tegen de brugreling gestald. Hij is uitgekeken op het stadsavontuur en vervolgt Zijn weg. Reeds

wordt onder invloed van reisagentschappen en verre stranden een grotere hoeveelheid blank vlees blootgegeven. Zoveel frisser strijkt de wind nu over al die witte blankheid.

De auto is weer startklaar. Hij betaalt en stort Zich in het drukker wordende stadsverkeer. Zijn voertuig reageert soepel en wendbaar. Hij besluit in het vervolg niet meer o lang te wachten voor de onderhoudsbeurt. Wanneer Hij dan in een vreemde combinatie van verslaving, afweer en instinct na verloop van tijd toch naar de permanente voorraad sigaretten in het handschoenenkastje reikt, gaat de auto onverhoeds aan het slippen. Hij vloekt en schuift onvermijdelijk van de weg af tegen een aantal dure autoflanken in de schaduw van de Heilige Aloysiuskerk. Op het naargeestige signaal van deze metallieke aanrakingen draaien zich duizenden mensenhoofden ontzet in Zijn richting. Meteen is Hij opgenomen in de annalen van verzekeringsmaatschappijen. Nu neemt Hij werkelijk deel aan de vital flux van het dreunende stadsleven. Hij is deel van het grote rumoer. Zal Hij in deze benarde situatie naar een sigaret grijpen??

Hij staat voor de spiegel die de vorm van een traan heeft en bestudeert Zijn gelaats-trekken. Meer dan een decennium geleden vertoonde de chronologische tijdsstrook een uitstulping waarrond heel wat hypothetische tekst werd geproduceerd: de moord op JFK. Het tocht nog altijd door het raam waaruit de geweerloop in fallische vastbe-radenheid in positie werd gebracht. Hij probeert de haartooi van Lee Oswald op Zich-zelf uit, maar dat lukt Hem maar ten dele. In een onbeduidende kapperszaak waar de moderne trends voorbij gewaaid lijken te zijn, heeft Hij de schaar laten zetten in Zijn breed uitdijend aureool. Zijn heeral van haar is gecensureerd. Eergisteren is het on-vermijdelijke oproepingsbevel in de bus beland. Hij heeft Evalyne voorzichtig op Zijn metamorfose voorbereid. Het is hoe dan ook meegevallen, al suist de wind nu onge-hinderd langsheen Zijn blote oren. Hij test verschillende haartooien uit, maar de slot-som luidt: laat hangen wat hangt, leg Je bij het onherroepelijke neer. Iets later wordt Hij opgeleid in een verre provincie van dit land, dit druilerige Koninklijke driehoekje. Na een maand 'muteert' Hij via de ijzeren weg naar een medische kazerne aan de kust. Eva-Lynn ziet Hij weer elke dag. Er komt uiteraard geen rooie duit op hun reke-ning. Daalman Eric Aäron Kilroy 77/32394. Bediende Sectie Personeel. SP. De maanden laten zich onwillig ombladeren. *Nog vier maanden zonder poen, wie kan het Me nadoen?* Nooit is het einde in zicht. Apathisch vreet Hij elke dag vele kilome-ters en klopt Hij Zijn wachtbeurten. Zijn alcoholverbruik is flink gestegen, maar van de nicotine kan Hij afblijven. Gelukkig wordt Hij er nooit toe verplicht deel uit te maken van de hordes bezemtechniekers die hier dagelijks hun trauma's bijeenvegen. Stil-aan begint Hij te twijfelen aan de normale graad van menselijkheid bij overwegend vermoeide militairen. Zo had het die week in de krant gestaan: de korporaal-chef die zijn seksueel inactieve en onwillige vrouw neerschoot, maar zelf overdag geen klap uitvoerde. Hij, Lucas D., behoort echter niet tot het soort dat. Neen. Hoegenaamd niet. Hij geeft dagelijks drie kindjes en een kindvrouwtje in hun cocon te eten, schuift uit hoofde van zijn beroep wel eens midden in de nacht het echtelijk bed uit en be-steedt een ruim deel van de hem toegestane vrije tijd aan toekomstvoorspellen en parawetenschappelijke proefnemingen. Hij doet aan wichelroedelopen en aan roede-lopen. Hij gaat prat op een kleine bibliotheek astroboeken, een geïmproviseerde maar niet onaardige sterrenwacht boven de nog niet in gebruik gestelde badkamer en een doka om kunstfoto's te ontwikkelen. Ook de fotografie geniet zijn belangstel-ling. Overigens met een glimp van succes: ooit werd Lucas D. geselecteerd voor een tentoonstelling in Parijs met de radiologische foto van een koppel vrouwelijke longen waar nog de omtrekken van een beha zichtbaar op waren. Het was een militaire be-

ha, afkomstig uit de speciale shop in de hoofdstad. Het ging dus eigenlijk om een beroepsfoto die tot kunst werd gepromoveerd: korporaal Lucas behoort tot de radiologische dienst van het militair hospitaal aan de kust, een paramedische afdeling van het grote lichaam Landmacht. Enkele minimale ingreepjes volstaan om zijn beroepsactiviteiten om te buigen tot kunstuitingen. Uit louter broodnood, voortvloeiend uit een ouderwets halsoverkophuwelijk, vervoegde hij weleer de laagste rangen van het leger, samengevat onder het administratieve trefwoord 'troep'. Het meervoud klinkt beter, voorwaar. Leden van de troep – kwantitatief in het overwicht – verrichten het feitelijke werk. Analogie met het burgerlijke bestaan: achturedag, veertigurenweek, normale bezigheden, zij het dan op een iets lager pitje. De gewone werkwoorden plus drinken en groeten. Minder verantwoordelijkheid en ernst. Onderofficieren – eveneens grote getalsterkte – kijken op deze bedrijvigheden neer met losse hand. Slijtage op de aanvankelijke ambitie bot ze in een steeds vlugger wordend tempo af. Te hunner beschikking opent de kazernebar vijf uur per achturedag. De officieren: eerder zeldzaam, overwegend afwezig waar verantwoordelijkheid genomen dient te worden. Kreukvrij. Goed voor toelatingen en handtekeningen onder zaken waar ze geen snars van begrijpen. Gebonden door dure eden. Latente aanwezigheidspolitiek via een minuscuul beurtrolletje (vieruredag, uitzondering: feestelijke aangelegenheden, en elke dag is één groot festijn) en schriftelijk verspreide korpsorders. Gemeenschappelijke kenmerken: onbereikbaarheid, wreveligheid, 'u kunt beschikken'. Het is volstrekt verboden deze gala- poppen in staat van krijgsgevangenschap aan het werk te zetten. Zij kunnen dit trouwens niet. Voor de tijdelijke werkbij, de miliciens, tonen ze alleen maar minachting.

In dit wereldje apart zweeft korporaal Lucas als een solitair planeetje. Zijn functie: assistent operateur radiologie. Zelfs administratief klopt dat met zijn codenummer, wat een zeldzaamheid is. Een loodgieter op papier wordt bijvoorbeeld wel eens barkeeper. Lucas woont met zijn gezin in de omgeving. Elke woensdag verzekert hij de nachtwacht. Vaak wordt hij uit bed geseind voor dringende gevallen die pas later in het volle daglicht niet zo dringend blijken te zijn: dronken matrozen uit naburige kazernes, gehavende dienstplichtigen die levensmoe uit een slemppartij komen, wegongevalletjes in de buurt, alarmoefeningen, toestanden van paraatheid. Telkens incasseert hij daarvoor een premie, terwijl hem maandelijks in het handje nog een extra som wordt betaald voor 'gevaarlijk en ongezond' werk. In de kleine afdeling Radiologie wijzen rode klevers op radioactiviteit. Onder de dienstplichtigen heerst een zekere rivaliteit voor de wekelijkse woensdagwachtbeurt met Lucas. Het is een aanlokkelijke avond en nacht, en de dag erna ga je in recuperatieverlof. Je hoeft niet eens in het wachtlokaal aanwezig te zijn: bij onraad geeft Lucas het afgesproken seintje. Zo'n avond kun je dan doorbrengen in de bar van de onderofficieren: televisie, sterkedrank, biljart, clubfauteuils. In het wachtlokaal zelf is korporaal Lucas permanent op zijn hoede: hyperzenuwachtig, voor bezoekers soms al te attent, opschrikkend bij het minste gerucht. Hij speelt het spelletje mee in overacting. Tijdens zo'n nacht besteedt hij hoogstens een uur aan relax: dan schuift hij een stoel bij de centrale verwarming, rolt zijn jasje op als een kussen en legt zijn hoofd (gezicht richting deur) op zijn voorarmpjes. Vanaf middernacht, nadat hij om wat drank uit de bar heeft getelefoneerd, houdt hij zich bezig met astrologische boekdeeltjes, pornokaartspellen en kunstfoto's. Wie als dienstplichtige niks omhanden heeft, blijft op woensdag gewoonlijk tot een stuk in de nacht in het wachtlokaal rondhangen en duikt vaak pas tegen de ochtend 'onder de olie' in bed. Wekelijks doet Lucas ook zijn sterke verhalen, die telkens door enkele jongens van het zwaardere kaliber voor waar en echt worden verklaard: zij hebben het als anciens meegemaakt en deelden in de

koek. Hoe hij 's nachts om vier uur het echtelijke bed uit glipt ('tiens, een oproep'), enkele miliciens in de kazerne wekt en met hen naar de stad trekt om zich in een cabaret op een negerinnetje te trakteren. Hoe hij haar de week erop enkele opeenvolgende avonden overal mee inviteert, zij betaalt, o jazeker, hij verbruikt haar nog enkele keren op diverse toiletten, basta, zij reist weer door naar Frankrijk, da-ag, voorbij, het was heerlijk. Waar of niet waar? Hoe hij het collegemeisje uit de buurt het hoofd op hol jaagt door kunstzinnige close-ups van haar te maken en er in slaagt haar op een veldbed in de dienst Radiologie bedwelmende woordjes toe te fluisteren. Als een hamiltonmeisje komt zij in zijn krachtveld terecht, maar plotseling heeft ze er genoeg van: ze spuwt haar gal en ontlaadt zich in het bijzijn van Lucas' eigenste vrouwtjelief. De bedreigde man lost dit alles echter op, legt zijn vrouw enkele rekkelijke uitspraken in de mond en houdt zich verder een tijdlang op de achtergrond. Geleidelijk groeit een andere verstandhouding. In de weekends pendelt hij nu heen en weer tussen kuststad en hoofdstad. Voorwendsel: bevorderingsproeven. Werkelijkheid: het evenbeeld van de Blauwe Engel, maar reeds verwelkend. Ze bezit drie huizen, geen auto en woont in een duizelingwekkende flat. Ze miste tot nu toe de viriliteit van zo'n tenger gebouwde zenuwachtige assistent-radioloog uit de provincie, zoveel is zeker. Op een gezegend ogenblik kan niemand anders dan Lucas haar pad kruisen, de kaarten verklapt het. Lucas heeft daar talent voor. Hij kan zelfs nog ven kiezen tussen zichzelf of haar beste vriendin. Uiteindelijk gaat hij voor de iets zwaardere boezem van dame Y. Gelukkige selectie, blijkt naderhand, als de goederen des werlds waarover zij beschikt hem worden getoond. Reeds van de eerste ontmoeting betaalt zij hem spontaan al zijn treinreizen, meer dan voldoende zelfs. Hij schaamt er zich niet voor geldzorgen voor te wenden. Zij past daar een mouw aan. Zij heeft de heerlijke gewoonte groot papiergeld tussen haar welriekend ondergoed weg te stoppen.

De dienstplichtigen in het militair hospitaal krijgen ontzag voor het nietige kakidwergje Lucas D. Hij steekt zijn lulletje in een rijke hoofdstedeling!

Ongeveer een maand voor Hij met 'onbepaald verlof' wordt gestuurd, klopt Hij met Lucas Zijn allerlaatste 'super'wachtbeurt. Het is juni: regenachtig, koud. De veldvruchten rotten in de aarde en frequent worden overal te lande wolkbreuken gesignaleerd. Records van grote hoeveelheden neerslag worden voortdurend gebroken. Voor Zijn laatste wachtbeurt heeft Hij geluk Lucas te treffen: Hij zal over het veldbed kunnen beschikken gedurende de weinige nachtelijke uren die Hem zullen resten. Die avond ook blijven door een spoorstaking een zestal dienstplichtigen in de kazerne overnachten. Hij prijst Zichzelf gelukkig Eva-Lynn nooit naar hier te hebben gebracht. Hier valt niets te zien. Nothing to see here. Aanvankelijk verloopt de tijd volgens het bekende eentonige schema: televisie, bar, sigaretten, bier. Af en toe komt iemand om een inlichting. Telefoongerinkel. Allemaal onbeduidend. Ze bekijken alle films op alle bereikbare netten. Rond halftien is er wat opschudding: de militaire politie brengt een gealcoholiseerde matroos binnen. Naar hun zeggen betreft het een groentje dat vergat zichzelf ter orde te roepen toen zij op de trappen van het station patrouilleerden.

'Ja, een bleutje,' knikt Lucas. Meer komt er niet uit. Volgt nog wat papierwerk.

De gewone gang van zaken: wie strontlazarus binnen wordt gebracht, belandt steevast in de slecht aangeschreven ziekenboeg van de kazerne en krijgt er een gevangenisregime te verteren dat niet voor de poes is, dit onder de strenge bewaking van een half dozijn sadistische ziekenzusters die eropuit zijn de mensen te pijnigen.

Voorlopig wordt de matroos in de zaal van de arm- en beenbreuken ondergebracht, want de zes pinguïns zijn momenteel aan nachtrust toe. Hij wordt op het bed vastge-

snoerd en ter plaatse met een paardenmiddel geïnjecteerd. Een halfuur later verricht de 'postoverste' de laatste controleronde, de aanwezigheidslijsten worden ingevuld en in de map gedeponneerd. Gewoonlijk begeven de overnachtende dienstplichtigen zich pas na dit avondappel naar de bar van de onderofficieren, want strenge straffen staan op deze euvelde. Wat niet weet, wat niet deert. Verboden zones worden vaak bezocht. Alleen de feitelijke man van wacht behoort tot het 'actieve' (nou!) kader en meestal wordt die om de tuin geleid: sleutel afgesnoept, van drank voorzien, zelfs boudweg omgekocht. Gedurende het verdere programmaverloop op de kleurentelevisie bedrinken de dienstplichtigen zich in de luie barfauteuils, langzaam, doelbewust, welgemikt, nauwkeurig. Pas omstreeks middernacht voelt Hij hoe dronken Hij is. Plassen gaat niet vanzelf meer en gesprekken ontrafelen wordt moeilijker. Daarna beginnen zoals gewoonlijk de getolereerde baldadigheden, ofwel, in een vredelievender geval, besluiten ze nog de stad in te trekken. Niet iedereen kan mee op deze nachtelijke stadstocht: sommigen zijn te dronken om een meid van een mie te kunnen onderscheiden. Zo arriveert Hij pas rond één uur in de nacht in het wachtlokaal. Beroepskorporaal Lucas zit geknield kaarten uit te spreiden in een rare wirwar, boterham in de hand. In een razend tempo zapt Hij de acht beschikbare tv-kanalen af, maar overal sneeuwt het ondertussen.

'Hou jij de telefoon in de gaten, Lucas? Ik voel me verdomd moe tot in mijn ruggenmerg.'

'Schoon gezegd. Zeker, Jongen, zeker. Doe maar hé. Je weet hoe het hier zit.'

Hij bestijgt de duistere trappen twee verdiepingen hoog (wat een inspanning!), sleurt de matras van het dichtstbijzijnde bed en bedenkt dan pas dat er een lift is. Struikelend belandt Hij in de houten kooi. Op een van de wanden is FLOYD gekrast; het maakt Hem duizelig. In het lokaaltje beneden gooit Hij de volstrekt verboden matras op het veldbed, wenst siep- ogende Lucas een goeie wacht en zinkt weg in de afgrond van een kunstmatig aangewakkerde slaap. Hij hoort alleen nog dat Lucas het raam opent; een stevige bries scheert het topje van drankkegel weg.

'Ik heb mijn zware schoenen in de bar achtergelaten gvd.'

Midden in de nacht – Zijn pols wijst halfvier – wordt Hij wakker en denkt minutenlang dat Hij droomt, maar Hij registreert werkelijk Lucas' stem. Het schijnsel van het wachtlokaal kantelt Zijn zijvertrekje binnen. Zijn hoofd dreunt; Hij komt overeind. Er is nog iemand bij Lucas. Natuurlijk. Hij zal wel nog niet zo gek zijn hardop met zichzelf te dialogeren. De zaken rondom Hem lijken vervormd en vervreemd. Net wanneer Hij de verbindingsdeur wil kieren, ziet Hij onderzoeksrechter P., diens welbekende vrouw en Lucas het wachtlokaal verlaten. P. haalde onlangs alle landelijke kranten. Hij vraagt Zich af wat die hier heeft verloren in het holst van de nacht. Hij sjouwt ook een enorme map met zich mee, zo een waar buitensporig grote tekenbladen of plannen zonder kreukgevaar in opgeborgen kunnen worden. De hoorn is van de telefoon afgehaakt en zoemt dreigend in een dichtbije verte. Een pendeltouw met gewichtje eraan ligt op de tafel naast de dagelijkse verslagenmap. Wanneer Hij over de binnenplaats het vreemde drietal volgt, mist Hij plotseling Zijn schoenen. Hoewel het volop zomer is, voelt de ondergrond koud en weilig aan. Ze kiezen de richting van de radiologische dienst. Hij hoopt dat Zijn kop wat minder gaat bonken en schuifelt voorzichtig verder. Als kind trapte Hij ooit eens in een spijker, de helse pijscheut is Hem bijgebleven. Het nachtlucht floept aan. Alarm? Die durven! Hij schrikt even van hun overmoed. Ergens aan Zijn rechterzijde een tachtig meter verderop weet Hij de officier van wacht slapen. Hij loopt nu omzichtig over het vochtige gras, sluipt gebukt onder de duistere ramen door en komt overeind naast het verlichte venster. Daar

wordt De Kapotte Mens dagelijks doorgelicht. Daar heerst radioactiviteit. Daar verdient men vergoedingen voor ongezond en gevaarlijk werk.

Verleden week zijn er twee Ensors uit het museumhuis geroofd. De kunstdiefstal is een vette krantenklui. Er is niet het minste spoor. Er wordt gegokt, gespeurd, gesnuffeld. Een losprijs hangt in de lucht, maar vooralsnog geeft niemand een teken van leven. Hij meent in Zijn droom van daarnet het woord *Ensor* gehoord te hebben. Herinnert Hij het Zich niet haarfijn nu? Voorzichtig gluurt Hij door het kantelraam. De zilte wind van de zee heeft er een wazige laag op afgezet en gefixeerd. Lucas activeert de grote doorlichtingsmachine waarvan hij Hem vandaag nog verteld heeft dat er mank met ze loopt. Hij trekt een witte jas aan die hij op de rug dichtknoopt, neemt de map van onderzoeksrechter P. aan, plukt er een blanco vel papier uit en schuift dat in een gleuf. Het deurtje met de klever *RADIOACTIVITEIT* klapt dicht. Op datzelfde onwezenlijke ogenblik draaien P. en zijn vrouw zich gelijktijdig om in Zijn richting en wijzen beschuldigend met de vinger. Vanuit het afgesloten hokje hoort Hij de helse lach uit het nietige wezen Lucas opborrelen. Op het witte scherm aan de muur projecteert de doorkijkmachine in duizelingwekkend tempo een dertigtal afgrijselijke foto's van de hoofden van Che Guevara en Marilyn Monroe op posterformaat. Che draagt een papieren punthoed uit de dubbele binnenbladzijde van het soldatenblad *Vox* vervaardigd. Luidkeels scanderen onderzoeksrechter P. en zijn vrouw nu '*Christus Koning! – Christus Koning! – Christus Koning!*' De bekende watermerken Che en MM verwateren in onduidelijke lijnen en vlakken tot vage bekkelen. Hij rukt Zich uit Zijn verbijstering los en probeert te vluchten uit hun gezichtsveld, maar het licht eindigt plotseling licht te zijn en Hij verliest zijn referentiepunt. Compleet verward en nog altijd dronken in het holst van de nacht: Hij verzet een voet, maar deinst in een ijlreflex terug, want er is godgenageld geen vaste grond meer. De roestige hospitaalklok aan de verre buitenmuur begint dreigend te bonzen. Hij wordt op de schouder getikt. 'Je lidkaart, jongen.'

Het is Lucas. Hij zwaait een exemplaar uit zijn verzameling pornospeelkaarten voor Zijn neus. Hij haalt Zijn schouders op, neemt de kaart aan en geeft hem onverhoeds een vuistslag die Hem echter de seconde erna veel te zwak lijkt. Het heeft geen zin. Hij glimlacht. Lucas neemt zijn bril af.

'Ensor,' zegt hij. 'We hadden eigenlijk Ensor voor de machine beloofd.'

Hij heeft een dylanneusstem en zijn haar is steil achterover geharkt.

'Is Che dan geen evenwaardig surrogaat?' vraagt Hij schuchter. Er schuilt spijt voor het zojuist gebeurde in Zijn stem. Achter Lucas onderscheidt Hij nu de gedaante van onderzoeksrechter P., revolver in de vuist.

'Pas op, Lucas: achter je!'

Hij lacht gedempt en spreidt zijn armen als een christus open.

'Radioactief. Ik voorspel Je veel radioactiviteit. Ik zie het.'

'Lucas, er ... '

Het schot valt en Lucas verdwijnt op Zijn netvlies. Nu pas voelt Hij ten volle hoe pijnlijk wakker Hij wel is. Zou de ... Hij kijkt opzij. Nee. Niks. Geen uitkomst. Nooit iets. Hij weet dat Hij genadeloos zal worden afgeknald wanneer Hij Zijn hoofd weer zal draaien. Hij weet het en daarom schuifelt Hij voorzichtig een stap zijwaarts ... in de struiken fluistert de contour van P4s vrouw dwingend ... Hij voelt Zijn lichaam vallen en weet nu dat Hij weer wakker is, echt wakker. Geweest is. Na een voor Zijn bewustzijn erg korte en miraculeuze rush snorren ze nu al over de verlaten autoweg in een lage sportwagen. Het gloort reeds in de verte waar de wazige melk van de ochtend het duister uit het verre oosten absorbeert. Naast Hem vlekken de witte dijen van dame P., die trefzeker en langzaam bewegend het voertuig richting hoofdstad

stuurt. Haar kamerjas glijdt open. Hij legt Zijn vermoeide hoofd in Zijn nek. Op Zijn baliwa is het halfvijf in de ochtend. Hij maakt Zich los uit de nestwarmte van het veldbed en rilt. Lucas zit op de stoel bij de centrale verwarming. Terwijl hij schrijft, trekt zijn legerjasje zich aan zijn oksels samen. Hij glimlacht, slaapt of dut niet, nooit, nooit ofte nimmer. Het is geweten; het doet de ronde.

‘Goeiemorgen jongen, morgen. Lekker gepit?’

‘Mmm. Zwarte kop. Druk vannacht. Vreemde verschijnselen.’

Lucas wijst op Zijn kousenvoeten. Hij kijkt naar omlaag en ziet het vuil van de binnenplaats. Wat modder. Nu schijnt de zon al. Het belooft een mooie dag te worden.

‘Eh ... waar hebben jullie Me gevonden?’

‘Naast de radiografie. Je zat op de vensterbank in Jezelf te mompelen. We hadden nogal wat moeite met Je. Laat het spul. Veel last van?’

‘Niet zo vaak. Welk spul?’

Hij geeft het niet graag toe en gromt nog wat over astma en buitenlucht.

‘Onderzoeksrechter P. heeft me geholpen. Hij had zijn vrouw uit eten genomen en kwam nog langs vannacht. Ik pendel voor hem in de affaire van de gestolen Ensors. Nog een paar beurten en ik ben er ongeveer. Omgeving en aantal personen zijn me al duidelijk.’

‘Ik dacht wel dat Ik jullie had gehoord.’

‘Hihi. Op de Dienst hebben we de röntgens van de schilderijen bekeken. Toen we terugkwamen, was de tussendeur geopend. We gingen op zoek. Daar zat je dan. Waar zijn Je schoenen?’

‘Mmm.’

Hij knikt vaag in de richting van de bar onderofficieren. Kennedy’s moordenaar had precies dezelfde lichaamsbouw als die van Lucas. De haartooi is bijna identiek.

‘Dit is Mijn laatste wachtbeurt geweest,’ bedekt Hij plotseling monter. Straks komen de eerste dienstkloppers alweer toe.

Reizen. Zit dat Hem in het bloed? Welzeker. Hij slaagt erin de drukkosten van Zijn dichtbundel door hardnekkige verkoop van man tot man te recupereren en met die valse winst trekken ze eropuit. Hab Nadi Chauki, net ver van Karachi, is de bestemming. De nabijheid van water maakt Hem rustig. Een avond met Kilroy: het spuitje wordt in de dij van de geheimzinnige vrouw geploft en in enkele seconden mindert de lichtrode vloeistof in het buisje tot de nulstreep. Daarna wordt zij op een sofa bekleed met tijger te rusten gelegd. Op de achtergrond blijven dansers en danseressen nog immer traag-ritmisch voortbewegen. Toch verraden hun donkere ogen dat ze zich betrokken voelen bij de operatie die zojuist heeft plaatsgehad. Die duivelse amandelen van ogen. Hij voelt er zich niet echt happy bij. Ze moesten het eens in hun hoofd halen tegen ze samen te spannen. In eerste instantie denkt Hij aan de dure filmset. De schrik slaat Hem om het hart wanneer hij de mogelijke gevolgen van een aanslag overschouwt. Hij ... zie je wel! Ze komen. Eva-Lynn ... Ze naderen! Ze ... vlug! Hij ... Hij zweet verschrikkelijk en voelt de vlammen achter Zijn voorhoofd.

‘Just as easy as that, Sir.’

Hij draait Zijn hoofd in de richting van de stem. Er golft een koele verkwikkende bries doorheen de vertrekken. Of is Hij bewusteloos geweest? De dansers nemen hun zitplaatsen nu in. Hij glimlacht bemoedigend en dept Zich het voorhoofd. Hij snakt naar een long drink en ruikt muntthee. De onvermijdelijke muntthee. Heer Dansmeester begeleidt ze naar een nevenvertrekje, waar ze op de vloerkleedjes plaatsnemen.

Twintig minuten neemt de ceremonie in beslag. Twintig minuten lang gutst het zweet

ze van het vege lijf. Hij besluit bij volgende gelijkaardige gelegenheden Zich wat minder vriendelijk en meer Eurocratisch voor te doen.

Een week later varen ze het kleurrijke Oosten weer uit, de bedwelming achter zich latend. Benedendeks ligt Eva-Lynn in soesland. De hele verdere reis verloopt comateus. Bij thuiskomst blijken de filmrolletjes door blanco exemplaren te zijn vervangen. Hij kan moeilijk over Zijn ontgoocheling heen. Het jaar erop reizen ze naar het Zwitserse hooggebergte. Het dorpje D. wordt door het kunst- en vliegwerk van een vlijtig riviertje in twee congruente helften gesnoerd. De massieve grijsheid van het hotelgebouw enerzijds en de verblindende witheid van de hoofdtoren van de abdij anderzijds houden dit dorp in een greep – die twee enorme vlekken afwezigheid van kleur functioneren als complementaire antipoden op vriendelijke voet. Metronomisch correct doet zich tussen deze polen alle bedrijvigheid voor. Zelfs op de Zwitserse nationale feestdag, wanneer 's avonds op de bergflanken de vuren flakkeren, wordt doorgewerkt. Een harde natuur vraagt hard labeur, maar toch gaat er iets milds uit van de poppetjes tegen de hellingen geprikt, hun eigen luidruchtige werktuigen overstemmend.

'Ich habe zweihundert Schafen da oben, ja!'

'Wir kommen aus Belgien.'

'Ach! Frankfurt?'

Het zuigen van schoenzolen. Over de abdij doen vreemde verhalen van verval en herstel de ronde. Toeristen krijgen de synopsis van die petite histoire door een parttime gids in zes talen voorgeschoteld. Vanuit de hoger gelegen abdij vertrekt een wandelpad dat op de helling van de berg evenwijdig met de hoofdweg loopt en leidt naar de twee dorps helft met als feitelijk centrum het coop-warenhuis. Daar beschrijft de hoofdweg een bocht, om in de tunnel richting bewoonder wereld te verdwijnen. In het warenhuis worden naast kratten Calandabier ook poëziebundels van Rilke te koop aangeboden. Een grauwe kerk met lage toren groepeert om zich heen de opvallend goed onderhouden graven in een kleurrijk gelid. De sterfdatum 13 mei 1973 komt het vaakst voor. Het is de dag waarop een steenlawine de ene helft van het dorp wegveegde. Veel slachtoffers hadden nog niet eens de volwassen leeftijd bereikt. Op de hellingen kun je nog restanten zien van de dodelijke vloed; de bedrieglijke stilstand van de reusachtige rotsblokken is angstaanjagend als je weet wat er in 1973 gebeurd is. Sedert dat rampjaar heeft het riviertje ook noodgedwongen een andere loop gekozen. Boven in de sneeuw, kilometers hoger dan het dorp D., is het verboden te filmen of te fotograferen. Elke koninklijke of financieel krachtige familie uit Europa bezit er een schuilkelder voor het geval dat. Nou: een kelder ter hoogte van de hemel dus. Tevens is Zwitserland ondanks zijn neutraliteit een der zwaarst-bewapende mogendheden. De bergflanken zijn doornerfd en ondergraven met munitiedepots, schuilgangen, afweergeschut en spitstechnologische vernietigings- en verdedigingsmiddelen. Er kan eveneens ten aanval worden geseind: een luttel signaal volstaat om de hele krijgsmacht in enkele uren tijd voltallig te activeren, desnoods op rolschaatsen. Vandaar dat sommige toeristen bij ontwikkeling van hun reisfilmpje wel eens op blanco verrassingen stuiten: blanco stroken of fluorescerende rose vergezichten zonder referentiepunt of einder.

Hij bevindt Zich in het decorum van een withouten salon dat op roes en kunst is gericht, soms met (in gedachten) de goede mensen erin. In de meest duistere hoek vlekt een rustbed dat op eender welk ogenblik kan worden beslapen, vervormd, omgetoverd. Vaak doet het dienst als schrijfplek. De dagelijkse correspondentie wordt door een Armeense bediende aangebracht. Iets later volgt de thee, bij voorkeur dar-

jeeling-blue. Lady Lazarus, net de dertig voorbij, dicht zichzelf negen mensenlevens toe; zij is een overlever die van het uitstellen van de dood een kunst heeft gemaakt. Eigenlijk kent Hij haar exacte leeftijd helemaal niet. Lady Lazarus is kettingrookster. Met de afstandelijkheid van een ledenpop observeert zij deze langzaam aangebrachte schade als iets wat buiten haarzelf om plaatsgrijpt. In de domeinen creativiteit en receptiviteit beschouwt zij de sigaret als onmisbaar rustpunt, bezinningsmoment, koerscorrector. In haar zelfgekozen isolement ontvangt zij graag de ingewijden. Er wordt gepraat en gewerkt, maar dat hoeft niet. Vaak worden bij haar belangrijke scheppingen bedacht of is zij de inspiratiebron van een sfeer. Hij gelooft dat Hij tot het genootschap behoort omdat LL Hem in die vreemdsoortige sfeer weet te brengen die Hij zo noodzakelijk acht. Voor Hemzelf en Zijn schriften. Smaakmakers en profeten van het optimisme blijven hier maar beter weg. Pessimisten idem dito. De actualiteit noch de toekomst tellen. LL beheerst het noodlot en het toeval, opent de vergezichten van het onbekende en bezit op dit keerpunt der tijden de eeuwige vergunning op besef en bevattingsvermogen. Wat weet Hij van haar? Weinig. Zij opereert onder diverse namen op diverse terreinen. Zij heeft het spookbeeld van hun tijd getemd. Hij komt bij haar Zijn licht opsteken, lezen, praten, zwijgen, absorberen. Zij registreert met de wendbaarheid van het genie het tijdsverloop en de erbij horende aftakeling. Zij is mooi ook. Zij is symbool en signaal. Zij is de paarse vouw in Zijn denken, haar dankt Hij ... dankt Hij wat??

Daar is het, de landingsplaats: zij is de meesteres in het onzegbare. Zij voegt het woord aan Zijn besef toe. U moet Hem goed begrijpen: zaterdagmiddag. Herfstwind fluit om het ruime huis met de Engelse kamers. Schuiframen dicht, niet alleen wegens de onmetelijke rijkdom die hier is uitgestald. Ze relaxen. Muziek. Ballad of the Fallen Angel. Kilroy's Masterpiece. Contouren lichten zwak op. De vooravond verwaagt en het gesprek heeft weinig houvasten. Ze lopen op richels en valrepen. Dorian heeft de vijfuurthee geserveerd. Lady Lazarus verglijdt in schaduwbeelden en rapporteert Hem uitdrukkelijk: er is een groot oppervlak voor mij, verticaal. Glas. Groen, dik glas, transparant ten dele. Drie naakten bewegen flauw. Nee: twee. De derde is een vrouw in doorschijnend nachthemd. Een vrijpartij kondigt zich aan. De overbodige plukt een glas van een dienblad en drinkt het langzaam leeg. Iets later verdwijnt dat glas in de lage borstuitsnit van het nachtkleed. Dat herhaalt zich tot driemaal toe. De partner grijpt niet in en er doen zich geen signalen van afkeur voor. Men laat betijen. Plotseling: dixit LL: ik bevind me nu voor een wazigwit scherm, de grootte van een reclamebord. Er vormen zich beelden. Ik ontwaar een gymzaal, drie mannen in een verre deuropening. Op de voorgrond een man waar vlammen aan likken. De stank is manifest. Hij vermengt zich met de oude zweetgeur in de zaal. Een van de verre toeschouwers rent plotseling de zaal in om enkele gitaren uit de vuurpoel te redden. De vlammen breiden zich uit; reeds hebben zij zich aan de man te goed gedaan. Een deur klappt dicht. Er schuilen boosheid en onmacht in de klap. Een ontploffing. Lady Lazarus zwijgt abrupt en reikt naar de sigarettenkoker. Hij biedt haar vuur aan.

Rechthoekig raam mondt uit in septemberavond. Laag tegen de horizon verglijden roze slierten in purper en donkerblauw. Het is warm geweest. De wind steekt nu op. Naar de bovenkant van de rechthoek toe onderbreekt één wolken spoor de vaagblauwheid. Tien voor acht. Een gevorderd uur. In het fotografenhuis met de drie verdiepingen huisden jaren geleden officieren. Lager, waar de platte daken vlekken, lichten de contouren van de kamerplanten op. Het zijn vreselijk lelijke schepsels. Eén verlichtingspaal hurkt in Zijn vizier. Een groot ding dat van beneden komt.

'Op aarde een paal gehurkt.'

'In de aarde een paal geheid.'

Iemand bedreef eens internationale kunst door een kilometerlange staaf de aarde in te drijven. Die aarde reageerde niet. Nog niet. Hij moet hoe dan ook in slaap gevallen zijn, want de Ierse klok (het allerlelijkste ding ter wereld) signaleert tien uur wanneer Hij met een pijnlijke dwaze ruk ontwaakt. In de duisternis kent Hij de omtrekken geleidelijk aan hun waarde toe: sigaretten, rolkacheltje, opperhoofd uit donker Afrika, kamerplanten, lamp. Hij scheidt orde in de onwennigheid en wazigheid van het ontwaken en vraagt Zich af of Hij tussen acht en tien uur iets heeft gemist. Het is namelijk bekend en onbekend: in een dode zijarm van de Schelde spartelt een zenuwpatiënt, de loge komt in spoedzitting bijeen, er is een receptie voor de geheime sekte der bankbediendes, een ongehuwd onderwijzer lijmt de foto's van zijn kersverse leerlingen in een plakboek, een tippelkip verhoogt haar prijs want het blijkt een kaderlid te zijn, boven het graf van de dichter Rodenko bladert de herfstwind in een boom. Dat heeft Hij dus allemaal gemist.

Bij dit weertype past de volgende plaats: het vooraanzicht op een pastorie die even hoog als breed is. Misschien Normandië. Daar stulpt de straat even in een kleine parkeermogelijkheid, capaciteit elf personenwagens anno 1977. Vervolgens een muur waarachter zich een kerkje samenbalt. Met de rug naar de kerk zie je de pastorie in één omvattende oogopslag. Links een landweg die naar velden voert. De wind staat er constant pal. In de pastorie woont sedert de jaren zestig geen religieus mens meer. Er zijn nu ateliers en donkere kamers waar sporadisch kunstenaars en hun modellen achter de ramen verschijnen. Meestal niet. Ledenpoppen wonen er in plaats van kamerplanten. Ooit heeft een bewoner van het gehucht er naaktheid opgevangen. Vier jaar geleden werd tegen de zijmuur een steiger opgetrokken. Die staat er nog. Wie huist er op dit ogenblik? Dat is onduidelijk. In de late nachtelijke uren vallen er soms auto's stil. Van de ochtend tot de avond is er weinig beweging te registreren. Wie verdient daar hoe zijn (Zijn?) brood? Dat is de vraag die velen kwelt. Sociale onrust. In de winkels van het gehucht worden soms bestellingen van vreemd allooi door een baardig jongmens geplaatst: aperitiefwijnen in grote hoeveelheden, terpentijn, verf, lege vaten waar dierlijk vet in werd getransporteerd, ongezouten brood, allerlei rommel zonder onderling verband. Soms kwamen er meisjes langs met onbekende tongval, die vroegen naar een hallucinant merk sigaretten. In de zijgevelvensters ontwaarde men indrukken van beweging en 'leven'. Misschien betrof het een legendarische ledenpop die haar starheid verloor omdat men er te lang naar gekeken had of omdat men het zo verwachtte, vreesde. (Zoals je voor de spiegel net zolang naar jezelf kunt staren tot je een ander wordt, Kilroy!). De accolade van dit huis, deze oude pastorie, omarmt ook nog de mythe van de oorlog. Onder de bewoners van het gehucht doet de oorlog nog altijd de ronde.

Rechthoekig raam mondt uit in septemberavond. Het is warm geweest. Die ene verlichtingspaal in zijn vizier gooit nu een plas licht naar beneden. In de kamer is het donker gebleven. Een nasale radiostem kondigt een journaal aan. In Nicaragua zijn twee protestantse ontwikkelingshulpers levend gevild. Ze zijn met het hoofd omlaag in een boom aangetroffen. Er is geen onmiddellijke verklaring voor; alles is er rustig. In de atlas zoekt Hij de ligging van dat land op.

'Kilroy kills killers.'

'Witkiel, blauwkiel, witkiel, blauwkiel, het liefst je hiel, het liefst je hiel.'

Kilroy loopt in de pletsende regen. Kilroy loopt onder de plenzende regen door. Hij berust in de af te leggen afstand tussen bushalte en station en haast Zich nauwelijks.

Hij zal met kletsnatte haren de trein opstappen en dat haat Hij als de ziekte. Niettemin. Harder kan het niet regenen. Zelfs niet in ouwerwetse rijmpjes uit Hollandsche leerboekjes. Volgens de vroegste radioberichten klotst in de kelders aan de kust reeds het eerste water. Een straat is om halfzeven vanochtend ondergelopen. Zestig kilometer ten zuiden van de kust loopt Kilroy de trappen van het stationsbuffet op. Hij schudt de druppels uit Zijn haren en gebaart koffie terwijl Hij Zijn vaste zitplaats aan het venster inneemt. Zijn linkervoorarm legt hij op de radiator van de centrale verwarming. Er is weinig volk. Het is de strook tussen de vroege stroom pendelarbeiders en lage bureaucraten enerzijds en de gulpen schoolgangers anderzijds. Op het verwachte tijdstip opent de blonde vrouw de zwaai deur. Hij registreert de regelmaat van haar dagelijkse ritueel: ze kapseist twee pilsjes na elkaar, steekt een kingsize filter op, knoopt een halfluid gesprek aan met de over en weer lopende kelner en ijlt dan plotseling als een wervelwind richting perron provinciehoofdplaats. Het blonde haar is nu geknipt en dat vindt Kilroy doodjammer. Hij schat haar vijfendertig. Toch ziet Hij bij een toevallige frontale confrontatie de rimpels boven en rond de ogen. Het bezorgt Hem een lichte schok. Hij las ooit in een magazine dat ouder wordende vrouwen succesrijk blijken te zijn bij jongere mannen. Niet omgekeerd. Omgekeerd niet? Ook de dagelijkse buffetblonde lijkt zo'n renaissance te beleven. Zij is stiekem al talloze malen ontkleed en gepenetreerd. Iets zal daar een einde aan stellen, ooit. Hij was gebiologeerd door het strakke haar dat over de bruine bontkraag stulpt. Nu is dat verdwenen. Jammer. Mooie vrouwen met middelbare leeftijden houden er omtrent hun uiterlijk eigenaardige overwegingen op na. Oude meisjes. De buffetdiva rookt met de gretigheid van een verstokte verslaafde na een nicotinevrije nacht. Zij inhaalt de rook tot in haar tenen, grondig, verwoestend, fataal, en die rook komt vreemd genoeg nergens meer tevoorschijn uit een van haar lichaamsopeningen. Eet zij die op? Blaast zij anaal weer uit? Hij verwondert Zich daar telkens over: hoe het op dit vroege ochtenduur mogelijk is. Onder het tafeltje kruist zij de benen waar laarzen aan vastzitten die om de twee dagen in kleur en hoogte variëren. Hij probeert Zich voor te stellen hoe ze er uitziet op een heldere zomerochtend, maar dit beeld vervaagt vlug. Het is een prachtig aftakelende vrouw op de rand van het verval. Er schuift al morene over haar gezicht, elke ochtend. Hij dicht haar een serie minnaars toe, een onder de slof zittende wettelijk geregelde echtgenoot die uit lafheid de scheidingsprocedure niet in wil zetten, een uitgebreide huisapotheek, een nachtkastje met sterkedrank, een verwaarloosd hondje. Hij vermoedt een eigenzinnig en frivolous leven. Zij is mollig, zacht, mooi. Nu nog. Hij weet het niet. Heeft zij een eigen bankrekening? Leest zij in bed de grote meesters der literatuur? Deze vrouw dus, elke dag, 'veranderend naar de tijd en maat der jaren', en Zijn beenderen 'vatten vuur'.

Regen striemt diagonaal tegen de treinramen. Het traject is te kort om te lezen. Hij beperkt Zich tot het bekijken van de landschappen en de medereizigers. Met de ogen dicht kan Hij alle ingrediënten opsommen. Waar die slak van een trein stilstaat, kan Hij de namen van cafés, frietketen en snackbars prevelen.

'Amanda Lear werd met haar poedel betrappt, kijk: hier!'

Gelach en geritsel van tabloidpapier. Kleine kereltjes met zware schooltassen stommelen over en weer, want alle zitplaatsen zijn door ex-kinderen ingenomen. Bureaucraten met bescheiden wedde begluren schoolmeisjesknieën, terwijl ze faken dat ze even indommelen. Kilroy vertoont een voorkeur voor het korte verbond dat er tussen treinreizigers bestaat. Hij houdt van het reizen met de trein. Reizigers huren voor korte tijd een mobiele zitplaats van de staat en wensen daar ten volle van te genieten. Treinnostalgie genereert clubjes en tijdschriften. Ook de stationskwartieren worden bij de zaak betrokken, want het potentiële vertrek of de vermoede aankomst zijn van

belang. Een zwaarlijvige schooljongen vertelt moppen waar niemand om moet lachen. Er zit een zelfklever op zijn leren jasje: actie tegen dikbuikige schooltassen. Twee oudere meisjes vergezellen hem. Eentje beantwoordt de vraagjes van een muziekquiz en vult de codecijfers in de voorziene vakjes in. Tussen de moppen door wordt zij door de dikheid bijgestaan. Hij verwondert Zich over diens kennis dienaangaande, want de kerel gooit zomaar de correcte namen te grabbel. Net voor Hem zit een vrouw die Hij wel vaker in de trein ziet. Zij leest onophoudelijk en laat zich door niets van de wijs brengen. Haar oogleden zijn blauw. Op borsthoogte bengelt een dure bril die zij niet gebruikt. Leeftijd: vijfenveertig, vijftig. Lerares huishoudkunde? Seriemoordenares? Kaderlid maïsoliefabriek? Administratieve underdog bij het kadaster? Zij voert een buitensporig grote aktetas met zich mee, hult zich in een grijze cape en draagt geen ringen. Afwisselend kiest zij voor 'rokers' en 'niet-rokers'. Waar Hij uitstapt, verlaat ook zij de trein, om richting centrum te verdwijnen. Zij heeft niets, helemaal niets om over te schrijven. Een mummie. De regen houdt niet op. Op de laatste halte verlaat een grote gulp reizigers de trein. Het wordt lichter in de lucht. Hij loopt weer onder de pletsende regen door. Hij berust in de af te leggen afstand, maar haast Zich iets vlugger dan daarnet. Harder kan het niet regenen, godverdomme, hoe heerlijk.

Alsof hij een 'artiest' was: Sid Vicious is dood aangetroffen in een culthotel. Het staat in de kranten en het wordt in de journaals gezegd. Na een ontwenningsskuur kon hij de vroegere normale dosis die hij zich per abuus had toegediend niet meer hebben. Aldus wordt gezegd en geschreven. Op de redactie van newwavebladen arriveren lezersbrieven waarin de adepten van de hasj een apocrief evangelie preken en de Sid heilig wensen te verklaren. De hoop een charismatische figuur à la Marlon Brando te creëren wordt echter door een venijnige rockredacteur (wellicht een gesjeesd muzikant) de bodem in geschreven. Hij leest nog een drietal tegenstrijdige berichten omtrent de affaire. Er worden meer Viciousspelden verkocht. In die tijd belandt een brief van Oscar bij Kilroy in de bus. Het schrift verloopt moeizaam en hortend, alsof iemand met beschadigde hersenen in een laatste poging probeert zich uit de gevangenis van de waanzin te schrijven.

'Ik besteed nu de helft van wat ik verdien aan muziek,' schrijft Oscar. 'Slechts op die manier slaag ik erin mezelf te ordenen. Lezen of schrijven is onmogelijk, minstens voor de duur van zes weken.'

Oscar biedt geen wereldschokkend nieuws. Hij doet wel aan mannetjesputterij. Hij is, compleet bezopen, van de hustrap gekukeld en verhaalt op anderhalve bladzijde het trage genezingsproces. Het blijkt een ontwenning op alle terreinen te worden: Oscar is verslaafd aan verslavingen. Drie jaar na hun definitieve afscheid vreest Kilroy nog altijd de lamp. Dat zou voor Hem, inmiddels puur, nadelige gevolgen hebben.

(Elf november, park met bladerdeeg, oploskoffie, een oneindig manuscript, klimatologische verduistering zich boven het stadscentrum samenballend, is het toen begonnen?).

'Genegen en gedegen,' ondertekent Oscar. Hij is zelf een illustratie van het bestaan op deze aarde tijdens het afgelopen decennium: een algehele verdwazing mondt uit in ofwel de ontsluiting van de poort naar de dood ofwel het voorwaardelijke overleven. Redden wat er te redden valt. Kilroy schrijft daarom en daarom alleen uitgebreid terug, maar kan een apologetische toon niet vermijden. Ooit was Oscar een van de betere vrienden. Onherroepelijk gaat hij nu meer en meer tot het schimmenrijk der verre bekenden behoren. Herinneringsbeeld: twee uur in wat men de nacht noemt. In de kamer brandt een gaspitje dat groen licht prijsgeeft. Een venster kiert en overgor-

dijn wiegt heen en weer. Een lentedag leunt zwaar tegen het raam. Ze bevinden zich in een vierkantsformatie. De kleine sofa is bijgeschoven. Dezelfde elpee onder de naald, voor de twaalfde keer. Van Sid Vicious is nog lang geen sprake. Oscar zet thee die nooit gedronken zal worden en langzaam koud wordt. Wat telt, is het ritueel. Na verloop van tijd steekt Oscar een bevreemdend verhaal op over een reis naar het buitenland. Hij sleurt er Gauguin bij. De plaats loopt weer eens af, maar niemand vervangt die, want waardoor? Er zijn trouwens andere geluiden nu. Iemand windt zich plotseling op en beschuldigt Kilroy van egotripperij en zwijgzaamheid. Ze willen allemaal meegenieten, zegt de beschuldigende. De anderen bekijken Hem met samenweerdersogen. Manuel stommelt halfnaakt uit de belendende kamer en huult stilletjes. Iemand stommelt terzelfder tijd de trap af.

‘Mijn eikel,’ snikt hij. ‘Mijn eikel doet zo’n pijn.’

Oscar verdwijnt even met hem achter het gordijn. Er komt een eind aan het sniffen en een gerustgestelde Manuel sluipt de kamer weer uit.

‘Hij kan niet meer hebben,’ vertrouwt Oscar het gezelschap toe. ‘Eliane heeft hem opgejut en hij denkt onmiddellijk het ergste. Ik ga morgen nog eens naar hem toe.’

Het wordt lichter in de kamer. De genodigden verdwijnen langzaam, zoals alleen stille genodigden dat kunnen doen. Ze spreken naast elkaar over verschillende zaken. Hij heeft de indruk dat dit urenlang duurt. Zijn benen trillen. In de latere ochtend vindt Hij Zichzelf uitgestrekt op het vloerkleed. Het lichtje van de pick-up werkt nog zwak. Oscar ligt snurkend op de sofa, met opengeritste gulp. De koude thee is er nog. Kilroy onderdrukt een kotsneiging. Hij heeft een kater en probeert wanhopig de uren te tellen. Hoelang? Wanneer? Wie? Het wordt er niet beter op bij het naar huis gaan. De ochtendzon drukt op Zijn hersenpan. Hij verwondert er Zich over na een tiental minuten al in eigen bed te tuimelen. Er zijn stemmen in het voorhalletje. Geen gehoor. Slaap. Roes.

Dit was de laatste keer dat Hij ze allen samen aantrof. Anderhalf jaar hebben ze het samen goed gehad. De zomer nadert en wie niet verdwijnt, gaat onvermijdelijk ten onder. Jaren zijn vervlogen. Brieven. Waar is iedereen? Is Oscar opnieuw een mens van vlees en bloed geworden? Kan hij weer een doodgewone film zonder hoofdpijn zien? Twee uur in de nacht. Acht uur in de ochtend. Verdict. Knip. Knap. Einde sequentie.

Er is een interview op de radio met een vroegere collega-studente van Kilroy. Ze heeft met haar eindverhandeling een prijsje weggekaapt. Het is een folkloristisch werkstuk waarin de verscheidene streekgebonden gedaanten van de duivel wetenschappelijk worden onderzocht. Hij herkent nauwelijks de bekende stem van weleer. Zij is mager en groot, draagt loshangende haren die dagelijks tientallen keren worden gekamd en het moet gezegd: ze is mooi. Een schoonheidskoninginnetje reeds bij de eerste oogopslag. Een vreemde snuiter met onduidelijk beroep en heuse toekomstplannen deelt vanaf het derde jaar haar bed en toch knipoogt zij Kilroy nog op onbewaakte ogenblikken met langzame oogleden toe. De radioman stelt de klassieke vragen en peilt naar de genesis van het werk. Hijzelf luistert gespannen. Het verleden duikt weer even op, vertederend. Hoe zij Hem bij het afscheidsfeest op de campus in de toiletten sleurde (Kilroy toch!) en Hem tegen zich aandrukte, Hij voelde haar kleine harde tieten, zij was dronken en harpoeneerde haar tongetje in Zijn mond, diezelfde tong als waarmee ze nu radiowaarheden spuit, maar ach, dit is al te belachelijk, zo groot en mooi als zij is, en Hijzelf is niet klein, en buiten wacht de verloofde, de vlijtige verloofde die ergens in Vlaanderen een leegstaand buitenhuis weet en dat voor haar en haar alleen zal omtoveren tot een aards paradijs waar zij elkaar per dag

veelvuldig zullen beminnen. Martine, smekende Martine, met de jaren rookt ze meer en vlugger, grondiger. Ze hult zich in steeds nauwere jeans. Bij de mondelinge beurten zijn haar laarsjes veel te wijd. De haren blijven het werk doen. O lieve God, nu is de deerne voor haar wetenschappelijk werk bekroond.

‘De doornenkroon der kunsten en wetenschappen.’

‘Haha.’

‘Gekroonde hoofden.’

‘Aureolen.’

Kilroy grinnikt gemeen en verhoogt het volume. Hij praat en antwoordt nu tussen de stemmen door: een spelletje dat Hij af en toe doet wanneer Hij alleen in de kamer is. Graag doorboorde Hij nu op dezelfde frequentie dit interview:

‘Hallo Martine, Kilroy ‘s here again. Een ouwe vriend, remember? Weet je nog, het eerste jaar, er was geen college en we wisselden notities uit. Weet je nog, Mijn weinig wetenschappelijke hand onder je truitje? En die suffe knul, haha, je weet het zelf wel: Ik had maar met Mijn vingers te knippen. Knip knip en weg was ‘t-ie! Hallo Martine! Geen huilbuitjes meer? Martine?’

Het programma loopt ten einde. Een folkgroep vult de resterende minuten naar het journaal toe op. Weg wetenschappelijke Martine. Nooit een minuut echt met haar te maken gehad, denkt Kilroy, maar er was wel even de aanvankelijke verdwazing door haar waterval van haren. En iedereen maar achter haar aanhollen. Hij weet nog een moedervlekje op haar rug.

‘It’s cold in Alaska,’ zegt Kilroy.

In het journaal worden rukwinden tot zeventig kilometer per uur gepredikt, prachtig is dat. Even stulpt de atmosfeer zich op grootse wijze uit.

‘Het weer laat zijn duivels los, duivels: nekkers, lange wappers, klakkaerds. Er is een prijs voorzien voor onderzoek naar hun bestaan en belang. Hoera. Er staat een zachte prijs op hun hoofd. Halleluja.’

‘Beschaving is overal: ontwikkeling van en in de geest. Hoogstaande beschavingen hebben in hun leringen altijd de overlevingskunst geïncorporeerd, d.w.z. leven, overleven, laten leven, doen leven. Onze Westerse beschaving lijkt door een zelfvernietigingssyndroom bevlekt. We verprutsen het permanent.’

Kilroy wrijft Zijn haren droog.

‘Stigma. Behept,’ articuleert Hij hardop voor Zich uit, Zijn roemrijk geslacht behaaglijk in de opstijgende warmtegolf van het rolkacheltje bengelend. Hij schroeit bijna Zijn benen. Een rilling trekt als een ola over Zijn ruggengraat. Beneden in de straat zoemt een ambulancewagen met naargeestig voorrangsein voorbij. Tien voor twaalf. Hij gaat nog even op het deksel van de wc zitten om zich na te koesteren in de besloten badkamerwarmte. Door de kierende overgordijnen registreert Hij zaterdagdrukte. Iets later schakelt Hij alle knopen, knopjes en handgreepjes naar de veiligheidsstand over, kleedt Zich aan en wervelt de trap af. De honger klopt in Zijn borst. Straks nog vlug een sinaastonicum. Hij kust Eva-Lynn in de hals, Eva-Lynn met de kleine borsten in de keukenschort gesnoerd, must be a Saturday, klokke twaalf op de Ierse keukenklok, die verdomde Ielijke Ierse keukenklok, Eva-Lynn met wie Hij het weer deed, Zijn roemrijk nageslacht doet pijn.

Ze drinken muntthee. Kilroy vertelt dat in de gemeenteraad van een Vlaams kuststadje een voorstel tot het openstellen van een strook natuuristenstrand met grote meerderheid werd weggestemd. Om halfdrie in de middag betast Eva-Lynn met haar tenen omzichtig het hete badwater en laat zich langzaam nederdalen. Hij deponeert de badbenodigdheden binnen haar reikwijdte, kust haar op de tepels, zegt gedag,

kust haar ten tweeden male op de tepels en bezweert haar niet te verzuipen. Daarna zet hij koffie. De rest van de dag ligt voor Hem en Zijn manuscript open. Hij voelt Zich herboren. Herboren. Een nieuw mens. Bah, dat woord. In het bibliotheekje aan de straatkant verzinkt Hij in een chaos. Ergens in huis gorgelt badwater.

- De put diende, in ernstige gevallen, tot de preventieve gevangenschap der verdachten. Deze bleven er soms zes weken, zelfs te midden van de winter. Gevallen zijn ons bekend waarin lieden verscheidene maanden in de Donkere Put verbleven. In 1650 was de onderwijzer van Sint-Martens-Latem, beschuldigd bij zijn leerlingen propaganda voor de Hervormde Leer te hebben gemaakt, in 's Gravensteen opgesloten. Daar hij ook tekens van waanzin gaf, en deze gedurende de gevangenschap waren toegenomen, stak men de man in de Put, waar hij 15 maanden verbleef. Beschuldigd drie van haar kinderen de hals te hebben afgesneden, verbleef een vrouw daar in 1740, gedurende 7 maanden, waarna zij er uitgehaald werd uit vrees dat ze zelfmoord zou plegen. In bepaalde gevallen werd de gevangene soms dagelijks nagenoeg één uur uit de Put gelaten. –

- Vier Go Ahead Eagles CX, zeventien Suzuki's, acht Reckless Black en één Kilroy Cab Duo scheuren over de autosnelweg, de bloedrode avondzon op hun wapperende halsdoeken schijnend. Waar zij voorbijflitsen, blijft een mist haperen. Vakantieauto's met gebruikte gezinnen erin wijken angstig uit naar de pechstrook voor dit motorgeweld. Op één kilometer van de kust wordt op een teken van de Leider in een hallucinant gebrul en geloei het uiterste uit elke machine geperst. De dertig gelede Duivels diepen vervolgens verscheidene types pistolen uit borstzakken en tassen, sluiten de lippen om de korte lopen en halen tegen een snelheid van honderdzeventig kilometer per uur de trekkers over. –

Halfvijf. Eva-Lynn. Hij loopt de trap op. De badkamerdeur staat open. Voor de spiegel jongleert zij met de warmeluchtkam. Zij heeft Hem niet gezien, maar ze schrikt nauwelijks bij de plotse ruggelingse wurggreep die Hij op haar toepast. Er heerst een evenaarsklimaat in de badkamer.

'Er is een reactie op Mijn inzending.'

'Hm?'

Het zoemen knapt af.

'Er is een reactie op Mijn inzending.'

'O ja? En?'

'Uw inzending wordt overwogen. Hoogachtend. Antwoordzegels terug.'

'Subliem. En zet dat voor mij ook wat zoden aan de dijk?'

'Geen zode, maar je hebt je sexappeal. Wees de erotische entourage en de etherische achtergrond waarop Ik des te duidelijker uit de verf kom. Wist je dat vrouwen uit de Griekse oudheid hun oogleden met een scheikundig product attractief maakten vooraleer ze in hun reet gepakt werden?'

Eva-Lynn activeert de kam weer.

'En arsenicum is mannelijk!' schreeuwt Hij in haar linkeroortje.

'Boekenpraat!' roept ze tegen Hem in de spiegel.

Kilroy wervelt naar beneden. Hij zet de koffiekam boven de vlam en watert daarna goddeloos en omstandig op het grasperkje in de achtertuin. Tussen de donderbaarden laveert een kat, maar zo hoog kan Hij niet mikken.

Telkens het typelint ten einde loopt, moet Hij een kleine maar ingewikkelde ingreep uitvoeren om het spul andermaal een lange adem te bezorgen. Hij haakt naar het computertijdperk. Op de tweede machine is het net eender. Nu Hij net zo'n zin heeft om te typen, typt Hij. Hij is er echter zeker van dat de tekst over dagen, weken, maanden gewijzigd zoniet vernietigd wordt. Ooit heeft Kilroy erover nagedacht een pseudoniem te nemen, maar telkens heeft Hij die overweging weer verworpen. Rempelsteel? Hij betwijfelt ten stelligste het nut van een naam waarachter schrijvende personen zich verbergen. Trouwens, in zovele biografietjes vermelden zij uiteindelijk toch met een zweem van zelfvoldaanheid maar tussen nederige haakjes dat X staat voor Y. Nou nou. De meerderheid der schuilnamen klinkt ook potsierlijk en doorzichtig. Namen geven blijft een ernstige zaak. Met welk recht eigenen schrijvende onderdeurtjes zich mythologische namen toe? En waarom godgenageld dat maskertje dat telkens opnieuw toch weer in naam der herkenning wordt afgezet?
'In naam der herkenning.'

Aan het kleine stukje overgebleven vrije muur tussen de boekenkasten in hangt een prent waarop bomen zich onder westelijke rukwinden buigen en snelle hazewinden over hagen en heggen glijden. Verder wordt Kilroy door weinig beeldende visioenen bezocht. Het moet slecht weer zijn. Graag. Of hoogzomer. Dat ook. Vroeger hing er tussen die boekenkasten een grote bleke hand waarop de levenslijnen van tekst waren voorzien, dit tegen een felrode achtergrond: agressie, kunstzin, lang leven, liefde, schizofrenie. Toen op een doodstille middag de prent als een onverwachte orkaan naar beneden schoof, heeft Hij die niet meer vastgeprikt. Het was wel even wennen aan de afwezigheid van de rode vlek.

Hij betrapt Zich plotseling op onbesuisd doortypen en constateert na lectuur veel fouten. Hij ritst het blad uit de machine. Verdomme. Andere lucht. Hij verlaat de werk-kamer en voelt Zich loom. Wanneer Hij het pilletje door het plastic omhulsel heen duwt, begint op hetzelfde ogenblik een naargeestig fluitend geruis in Zijn rechteroor. Alsof wordt gesignaleerd: opgepast, niet slikken die handel! Dit is hetzelfde sein als wanneer Hij in de vroege ochtend het dampende wateroppervlak in de badkamerkuip breekt na een nacht doorwerken. Het suizen houdt een halve minuut aan en knapt dan af zonder een spoor na te laten. Moet Kilroy er rekening mee houden?

'Het oorbeest,' vertelt Hij aan Eva-Lynn. 'Het oorbeest heeft weer eens toegeslagen.'
'Je stuikt nog eens in elkaar,' antwoordt ze genadeloos. 'Je helpt Je evenwicht naar de bliksem. Moet dat nou, die nachtelijke sessies?'

'Er hangen te veel bezoekers aan de bel. Die indringers sorteren een vertragingseffect op Mijn werk. Ik heb soms de onzinnige indruk dat het opzettelijk gebeurt. Alsof een mens niet bezig mag zijn. En het daglicht duldt Mijn teksten niet. Ik heb stilte nodig voor de vakkunde. Jammer dat een mens slaap nodig heeft.'

Hij voelt het pilletje ergens halfweg Zijn slokdarm haperen. De lekkende dakgoot veroorzaakt een tokkelend ritme op het glazen dak boven de keuken. Soms drupt er regenwater binnen. Hij spoelt Zelf nog eens pijnlijk door.

'Kijk: Je was net een kind, zonder baard.'

Eva-Lynn en de foto's.

'De gladheid van de onschuldige jaren. Er was lak op Mijn haren. Voor de wind. Weet je nog: het waaide hard. Windkracht 9 herinner Ik me. Het was geen zicht.'

'Je schreef niet zo verwoed toen.'

'We hadden geen blijvende rustplaats. Ik heb immobiliteit nodig en kon Me toen niet ingraven. Kalmte. Rust. Stilte. Ik haat pendelen en verhuizen.'

'Is het goed nu?'

'Subliem.'

'Vrijen we nog genoeg?'

'Harder dan vroeger. We beheersen de kunst. Geen zaad is verspild.'

'Hoe zou ik reageren mocht Je met een liefde komen aandragen?'

'Liefjes zijn lastige en veeleisende wezens om te hebben.'

'Misschien begreep ik het wel.'

'Mijn bibliotheek is Mijn bordeel.'

'Krijg Je nooit ontboezemingen per post waar ik niet op de hoogte van ben? Dichtesjes die hun gedichtjes willen laten lezen?'

'Dat gebeurt.'

'Goeie?'

'Als hun lijfje er uitziet als hun gedichtjes, dan beklag Ik ze. Rietstengelgedichten. Maar je weet nooit.'

'Ik weet inderdaad nooit. Misschien vrijt er wel eens eentje van op afstand met Je en zijn de gedichten verholde liefdesbrieven.'

'Ik injecteer te veel energie in jouw lichaam om Me daar opgejut over te voelen.'

De coma van de middag zet in, begeleid door de roffel van de regen.

'Gezegend zijn deze zeldzame ogenblikken uit een mensenleven,' denkt Kilroy. 'Een bestemming voor de liefdessappen, een doel om voor te leven, desgewenst wat literatuur. En bovenal: het gezamenlijk wegtuimelen in de holte van een doordeweekse middag binnenskamers. Hopelijk gaat die verdomde deurbel nu niet over.'

Hij gluurde naar Eva-Lynns gezicht op Zijn borst. Haar oogleden zijn dicht; ze denkt krek hetzelfde.

('Kom mee,' gebiedt de Ooglap. Hij wordt naar een werkplaats geleid waar de wind vrij spel heeft: er zijn geen muren en een ijzeren gebinte ondersteunt het rammellende dak. Buiten dit is er geen lawaai. Het ruikt er naar niets. Plotseling struikelt Hij over een lichaam.

'?'

'Hihi. Wij schieten doden.'

'?'

De man, lachend: 'Berend. Berend is, pardon: was, de naam. Hij verkocht zijn lijf tien jaar geleden, toen hij in geldnood kwam te zitten. Nu hebben we het. Hihi.'

'Hoelang ligt hij hier al?'

'Het, zul Je bedoelen.'

'Hoelang ligt het hier al?'

'Lang genoeg. En nu: bek dicht. We gaan aan de slag.'

De man tilt Hem op en legt Hem op een werkbank. Hij is naakt. De riemen worden strak aangespannen.

'Strekken. Geen holtes in rug of benen, dat maakt de zaak moeilijker. Oké.'

Het blad van een overmaats mes glanst. Hij streelt het.

'Zullen we dan maar?'

'Go for it.'

'Ben Ik het, of is hij het?' vraagt Hij Zich plotseling in paniek af. Hij richt Zich wat op en krijgt de plek waar het lichaam lag in het vizier. Er is en vochtige afdruk zichtbaar.

'Hij is groot,' zegt een gesmoorde stem. 'Heel groot.'

Iemand beaamt: 'Erg groot.'

En opnieuw de eerste: 'Knip de ballen niet stuk.'

Hij zweet verschrikkelijk. Het dak rammelt. Met ontzetting ziet Hij honderden ex voto's bengelen aan het gebinte, ver boven Zijn hoofd. Hij voelt Zich lichter worden nu.

'Juist, ja, juist. Eindelijk. Wat voor de duivel ...)

'Kilroy! Psst! Kilroy!'

'He?'

'Vijf uur, het wordt al donker.'

'Hm.'

Hij heeft een slapende arm die pijnlijk steekt.

'Heb je geslapen?'

'Weet ik niet. Want ik sliep. Effe in soesland. Jij?'

'Hoelang liggen we hier?'

'Geen benul van.'

'Ik geloof dat Ik gedroomd heb. Er was wind.'

'Ik ga mijn muisje oppoetsen. Voel me klef.'

'Iemand wou Mijn jongeheer amputeren. Zet ik koffie?'

'Plurk. Droom toch maar beter over mij.'

Haar borsten zijn amoebes. Het wit van zachtgekookte eieren.

'Liefde heeft een geurtje en een reukje, ik geloof dat ik nog een bad neem.'

Hij masseert haar rug.

'Mijn honinghoertje.'

'Citaat uit een gedicht?'

'Met de breedheid van de branding beuk Ik op je in. Jij bent de foedraal voor Mijn knetterende buks.'

De wegen van de sappen. De druk van bewegingen. De intensiteit van aanrakingen. Hij wordt overmand door triestheid. Achter deze warmte wordt straks een punt gezet. Hij laat Zijn zaad in haar achter. Staande voor de spiegel wast Hij Zich in onschuld. Hij staat los, Hij staat te kijk, leeggestroomd, Hij heeft een andere naam dan de hare, en niets is nog van belang.

Rapport over sfeer en omgeving waarin Kilroy Zich beweegt. Verslag van verstandhoudingen. Ufologie als hobby en wetenschap geschrapt. Vliegende voorwerpen namelijk geïdentificeerd als het gevolg van een degeneratie in het fotosynthetische proces van bepaalde boomsoorten. Ufo wordt ifo. Smog in grootsteden ontaardt in gevaarlijke rochelmist. Veiligheidssequipes oefenen dagelijks. De Civiele Bescherming biedt duizenden werkzekerheid. Haven Oostende, hete julizon, honderden tonnen haring, schip Bosporus, een Russisch kapitein krijgt drie dagen de beschikking over vijf hoeren, maar wordt ook verplicht de bedenkelijke lading te aanvaarden. Amanda Lear in geïllustreerde magazines, bewijst met gespreide benen haar vrouwelijkheid. Er zit inderdaad een vouw in deze vrouw. Dat zien alle niet-vrouwen. Op de hittegolven van juli en augustus volgt een ongemeen strenge en lange winter met veel slachtoffers. Bij avond vriest het in het voorhalletje bij Evalyne en Kilroy. De drie-maandelijke afrekening voor de verwarming is schrikbarend. Bekend buitenlands schrijver ontmaskerd als zijnde tien schaduwsschrijvers. De eeuw der onthullingen? Presidenten en ministers volgen elkaar in steeds razender tempo op. De gekste dingen gebeuren. Of werd daar vroeger minder gewag van gemaakt? Waanzinnige dichters peilen naar de eigen waanzin, want, zo schrijven zij, nog nooit werd de waanzin door insiders geëxploreerd. Boven dit alles zweeft het pijnlijke besef: er is niets nieuws onder de zon. Alle nieuws is bordkarton. Straks stort de wereld in elkaar. Of smelt hij. Jarenlange moeheid barst uit in een brandpunt. De aardbol wordt kapot gereisd door afgejakkerde kosmopolieten en de louter fictionele teksten zitten in een stroomversnelling. Het wordt dus weer oorlog, her en der. Men vlucht. De weinigen

die nog niets produceren wat als kunst moet doorgaan, zijn op één hand te tellen. Iedereen is geroepen, iedereen antwoordt. Er zijn geen dagjesmensen meer, geen pure lezers, geen toeristen, geen dilettanten. Iedereen is betrokken. Iedereen overleeft in de kunst. Er flakkeren miljoenen zichzelf activerende lichtpuntjes op deze blauwe planeet. Hoogstens is men bij andermans prestatie aanwezig.

'Andermans prestatie: present!'

Drie maanden, drie onbewaakte maanden, verlopen zonder dat Kilroy ook maar het minste woord met letterkundige pretentie op papier zet. Hij heeft geen wroeging. Hij studeert Esperanto, buigt Zich over de microkosmos van cactussen op zakformaat en probeert ondertussen in een minimum van tijd zoveel mogelijk jazz te absorberen. Af en toe zendt Hij enkele oudere gedichten die door de meeste tijdschriften worden geweigerd. Van geen belang. Alle uitnodigingen blijven koninklijk onbeantwoord. Vreemd hoe Hij zo plotseling afstandelijkheid heeft kunnen kweken. Sufheid alom. De kat valt ooit wel uit de boom.

'We steken van wal onder de naam Mental Fight. Jouw sfeer misschien niet: Blake en Ginsberg en doodskoppen en zo. Een tekst is altijd welkom. Liever geen gedicht.'

'In het teken van Het Jaar Van Het Kind plant de Pegasuskring een bloemlezing met poëzie voor en over kinderen. Bekende auteurs zegden reeds hun medewerking toe. Zend voor 20 maart max. drie gedichten in vijfvoud naar X. Antwoordzegels a.u.b.'

'Het spijt ons u mee te delen dat uw gedicht Nar niet ter publicatie werd weerhouden. Het tweede gedicht ligt nog ter tafel in beraad, ook omwille van de notities erop. Beste groeten, William.'

'Geachte heer, let niet op de vormgeving van deze brief. Ik zou het liefst de ingezonden gedichten in een gewoon tijdschriftnummer zien verschijnen. Kunt u me dit nummer dan ook laten geworden? Hartelijk dank op voorhand. Katrien.'

'Beste Kilroy, wil je zo snel mogelijk die beloofde adressenlijst naar Julien doorsturen? Verder weinig nieuws, de rest volgt mondeling. Het beste: J.S.'

'Kilroy! Wie denk je wel dat je bent!? Let in de toekomst op je woorden of het zal je nog eens duur te staan komen!'

'Ik kan voor u wel nog een exemplaar reserveren, zij het met enige moeite. Schrijf 250 oude Vlaamse munten over op de rekening 000-563794-67 met vermelding 'Bloe Po Ze 78'. U ontvangt het boekdeel dan denkelijk in de loop van volgende week.'

Zijn gezichtsveld deint op en neer. Hij is in de fase net voor het zweten beland. Er hangt wat vroege lente boven het Varkensbos, maar de geuren die uit de grasbermen opstijgen, waren ooit anders. Verleden week vlogen nog eenden in formatie over. Kilroy loopt nu op verboden bodem, een zandweg die zich door het kleine bos slingert, een zandweg in privébezit godverdomme. Je kan nu nog dwars door de struiken heen zien. In de greppel naast de zandweg lag enkele decennia geleden een Engels soldaat met zijn gezicht aan flarden geschoten. Nee: weggeschoten. Op het ogenblik dat die werd ontdekt, vielen twee ratten de voorbijganger aan. Het werd een belachelijke strijd op kleine schaal, maar de ratten lieten niet af en zowaar: de man moest vluchten. Toen hij vergezeld van zijn zonen terugkwam, waren de knaagdieren verdwenen, maar in de greppel was het geen zicht. De soldaat moest er minstens een etmaal gelegen hebben. Niemand had iets gehoord of gezien. Het bos had het stilzwijgen bewaard.

Kilroy schraapt tot diep in de krochten van Zijn keel. Hij loopt een tiental meter met Zijn bovenlijf gebukt. Zo. Gedane zaak. Het is koud aan de handen, maar Zijn gezicht gloeit tot het gelaat geworden is. In de omgeving van het Rattenhuis is niemand te

zien, 'geen levende ziel'. Hij registreert wat ver lawaai achter de muren van de piep-schuimfabriek. Om de vijf seconden wordt daar iets met een doffe smak naar de begane grond toe gegooid, de zwaartekracht doet zijn werk, er is geluid van hout op hout en het doet pijn.

'De lucht wordt van tussen twee elkaar plots rakende vlakken geperst,' denkt Hij. 'De snelheid van de lucht bij het niezen schijnt ook gigantisch te zijn. Men is sterk, zeer sterk. Meer is in ons. Het moet eruit. Huid en vlees, bloed en lucht zijn tot heel veel in staat. Onvermoede krachten. Er is ook kak en pis, dat is wat de mens ook is. Een steak pretentie. Staat ook op de kaart.'

Hij loopt nu makkelijker, iets trager dan daarnet. Zo kan Hij het uren volhouden, vermoedt Hij. Hij neemt dezelfde weg terug en het dorp komt in zicht. Een toren als een pompeuze meteor die hier voor altijd is neergeploft, daar is geen bewegen meer aan. Vier vrouwen bij de bushalte. Waar de wind het hevigst is, zijn bushaltes aan te treffen. De schrijnende wind onderlijnt de armoede die bij bushaltes heerst. Halfweg een lange straat houdt Kilroy bruusk halt, het doet pijn. Zijn gestel protesteert. Hij diept een sleutel op en stapt even later rillend het koele huis binnen, de armen om Zich heen slaand. Er is een briefje: 'Koffie nog net genoeg. Nam bus want auto doet het weer niet. Zal wat later worden dus.' Hij verfrist Zich en drinkt de koffie koud. Er kantelt nu wat zon door de glazen dakbedekking. Dat betekent dat de werkkamer aan de straatkant opnieuw in valse voormiddagduisternis is gedompeld. Kilroy zet de knop van de gaskachel op 4, laat de deur van de werkkamer open en veegt met één armbeweging de papieren rommel van de tafel. Hij steekt een sigaret op en ademt diep in. Na de bosloop is dit toegestaan. Er zijn grenzen aan de gezondheid. Te veel gezondheid kan het leven schaden. Hij selecteert een blad papier, kiest een zwarte viltpen en laat minutenlang Zijn blikken over de boekenruggen zeilen. Zeven paters zwemmen naakt naar Boston. Mijn beenderen vatten vuur. Moet er nog eens een oorlog komen om goeie poëzie af te leveren? Gisteren heeft Hij gepraat met een bibliomaan over een andere, derde bibliofiel: alles in kisten, man, alles, tenzij honderd boeken. Komt er eentje bij, dan verdwijnt het eerste uit de rij. En graag ook alles dubbel: een om te bewaren, om voor de leesduimen van de mensheid.

'En hij ligt op de rustbank te geeuwen van de honger.'

'En Ik,' denkt Kilroy, 'Ik kan niet schrijven over verre reizen, want ik doe er geen. Het zijn reizen in banen om Mijn hoofd. Niet over vrouwen, want Ik heb er maar één. Om de barheid van een winter in beelden te vangen, zet Ik de gaskachel op 4 godverdomme. Stel nu dat Ik met glas cognac in de hand op een Californische ranch naar een zonsondergang zat te staren, so what? Bij ochtend thuiskomend na een nacht tussen bruine dijen? Mijn reizen zijn de psychotische blikken over de boekenruggen zwevend. Ik ben een monorail enkele reis. Mijn bibliotheek is Mijn landschap. Ik stik in hun stof (een woestijn). Ik hak Me een weg (een oerwoud). Ik verbijt hun kilheid (een ijsveld). Ik zwem door hun watertjes (een bergstroom).

Jonge zeehonden worden de schedel ingeslagen en dat veroorzaakt naargeestige krakende geluiden. Actiegroepen brengen een blauw merkteken op ze aan zodat hun huid waardeloos wordt.

'Ze maken het bont met de zeehond. Red onze dieren.' Vier girogetallen.

'Nooit doe Ik afstand van Mijn boeken. Ik kan nog geen blad weggoaien. Alles belandt in het archief. Het ergste wat Me kan overkomen, is brand. (Herinnering: verschrikte ingewijden op bezit van boeken betrapt. Brandweerlui organiseren een der grootste vuurstampels uit de geschiedenis. Epiloog: een bos met wandelende boeken. Ieder lid beheerst één meesterwerk. Mondelinge overlevering uit het hoofd.)

Brand. Daar helpt geen lievemoeieren aan. Geen miljoenenverzekering. Veel is eenmalig, weinig heeft een volmaakt duplicaat. Je kan er alleen maar bij zitten kakken.

'Bronzen Sarah en Gipsen Hanneke huppelend over het gazon.'

'Naar de hel met papier. Zelfs de lichamen worden gerecycleerd.'

'Lichaam is knellende metafoer voor mens.'

'Een schrijver sterft honderden keren af.'

Kijk, iemand heeft het bekeken:

Kilroy: 'Een gevolg van Mijn leeftijd is dat Ik het onvermijdelijk beu ben literatuur voorgeschoteld te krijgen met de wonden en littekens van Heer Oorlog getooid. Ooit was dat martelaarschap verkoopbaar. Shell-shocked literature.'

Iemand: 'Ouwe sokken lezen zo'n verklaring niet zonder huiveren. Kilroy en Zijn vrienden mogen hypocriet naar de andere kant kijken, maar zij kunnen niet eigenge-reid genoeg zijn om geen rekening te houden met de politieke en economische realiteiten die het leven vergiftigen.'

Zijn godverdomse schuld niet, die godverdomse oorlog. Anders wel een mooie tabula rasa. Het kind nog net niet met het badwater weggegooid.

'Haha!!'

Harder: 'Haha!!!'

'De waanzin van het isolement.'

'Buiten dit isolement een politieke realiteit, hahaha!!'

De bel gaat over.

Angela Hunt uit Yorkshire. Het waait hard, maar zij is erg licht gekleed. Engelsen hebben het nooit koud. Haar eilanderige borsten zijn driekwart zichtbaar en dat zal wel een reden hebben. Het erotische krachtveld valt niet uit te schakelen. Zij is lelijk, Angela Hunt, en zij draagt vale kleuren.

'People next door forced me to call on here. My bus is due I believe within a quarter. So.'

'The more subscriptions I get the more money I can save, destination: Hawai.'

'I am a man of letters. And twins.'

Ze buigt haar bovenlichaam en Hij ruikt het eiland Albion.

'These titles cover banking, economics, politics. A manager in the neighbourhood gave me this but didn't want anything.'

Ze plukt een duizendflapje uit haar zak.

'Lost my purse yesterday.'

'O?'

En: 'Don't think you'll be successful here. Nor in the neighbourhood.'

'I know. Your English is not bad at all. My bus is waiting I believe.'

'I had a six year training at school.'

Ze bladert langzaam de fondsljsten om.

'Married?'

'In a way, yes.'

'Zachtgekookte eieren met veel onvast wit,' zingt het in Zijn hoofd. 'Met veel onvast wit. Eilanden. Witter is onmogelijk. Wat is ze van plan?'

'Any interesting firms in the surroundings?'

'Furniture. Software. Your bus will penetrate the industrial area.'

'Perhaps I'll come back tomorrow.'

'Where do you stay?'

'Brussels.'

'So.'

Ze zucht, verzamelt de papieren. Haar borsten puilen er nu extra uit. Waar de meesten bij het verlaten van dit huis verkeerdelijk de deur naar de werkkamer kiezen, of die naar de kelder, ijlt zij onmiddellijk de goede richting uit.

'This way, yes?'

'Good luck. Sorry.'

Vreemd bezoek. Ze opent zelf de deur.

'Next time you'd better use your rifle.'

Vooraleer Kilroy uitleg over deze uitspraak kan vragen, is ze al verdwenen naar de straat. In de voorhal blijft een puddinggeur hangen. Hij snapt er geen jota van: wie en waarom Angela Hunt uit het verre Yorkshire? Magazines? Rifle??

Een pompoenveld met vrouwenhoofden. Hij stikt nog net niet tussen die slagorde sturende ogen. Aan de rand van de weg groeit een paddenstoel. Net op het ogenblik dat daar een fietser tegen de grond smakt, wordt in een bowlingzaal in het binnenland een stel kegels met donderend geraas 'gestrikt'. Applaus. De voorste kegel had een glimlach op zijn gezicht, die bij de volgende beurt weggewist blijken te zijn: zowel het gezicht als de glimlach.

'Ook zoogdieren worden geworpen.'

Hij sluipt tussen vreemde gewassen en belandt op een groot ijsveld waar blauwgemerkte zeehonden hun survival organiseren. Een zeehond biedt Hem zijn handtekening aan, maar Hij schudt van nee. Pijlsnel verplaatst Hij Zich verder over deze aardbol.

'De teerling is geworpen.'

Hij worstelt het ergst met rotspartijen. Vaag herinnert Hij Zich ook een clan woestijnbewoners, donker van huid, waarvan de Nederlandse benaming luidt: 'Rotsnegers.' Zij behoren tot de Koerden, meent Hij. Of zijn het Toeareg? Of Ethiopische Joden? Bobo? Bobo!

'Men werpe de eerste steen.'

Op 14 november 1971 komt L. Hem in de universiteitsbibliotheek vertellen dat zij een gedicht heeft geschreven over een hotelkamer in New York. Sedert dan wordt Hij door de tekst achtervolgd, hoewel Hij er Zich geen letter van herinnert, hoogstens de typografie en de bladschikking. New York Doll is in volle zomer 1975 definitief uit Zijn vizier verdwenen, nadat ze een fles naar het hoofd van een professor heeft geworpen.

'Ze is buitengegoid. Weggezonden.'

Zij was de enige 'griet' die met recht en reden nylons droeg. Wanneer Zijn hand op 17 maart 1974 plotseling halt hield ter hoogte van haar dijen dan was dat de simpele schuld van geklop op de deur. Het kwam er verder nooit meer van. No more love.

'Hoeveel kinderen heeft zij ondertussen geworpen?'

Nou, en die pompoenen: als het geen droom was, wat dan wel? Het vrouwenhoofd congrueerde niet met een bekend gezicht. En Kilroy sluipt verder tussen de gewassen door. Hij stuit op een Tommy met aan flarden geschoten onderbuik in een vuile greppel en levert een gevecht op leven en dood met twee vette ratten die een belager in Hem zien. Hij leeft niet meer en wordt later naamloos vereerd door immer onder wordende en afstervende oud-strijders. Oud-strijders als schimmen in het Grote Rijk der Spoken, o.a. allen die door vergassing in hun levensloop werden verward, allen door lava gestuit, allen in het gras der prairies neergetuimd, alle opposanten van Leaders, alle dissidenten.

'Verworpenen der aarde.'

Iedereen koopt een Singer want hij is genobeld. En hij beheerst de kunst van het vertellen volkomen. Hoeveel titels voegt hij aan de wereldletterkunde toe? Graham is groen van nijd. De kern van de zaak. Kinnesinne. Heer Oorlog, Heer Oorlog, tooi ons met uw littekens en wonden. Bedek ons met uw stigma's zodat wij gelouterd aanschuiven bij de tabula rasa. Dan

Gooit hij van op vijf meter afstand een handvol verf naar een vlak en zegt 'schilderij'. Dan waggelt hij met zijn pen over onduidelijk papier en schrijft 'gedicht'. Dan hamert hij een gat in een Klaagmuur en schreeuwt 'sculptuur'. Dan zegt hij niets meer en geeft te verstaan 'muziek'. Dan en dan en dan, na de oorlogvoering als een kunst.

L'Art pour l'Art. War is War.

'Waarheen gaat de reis?'

'Gent.'

'Beroep?'

'Schrijver.'

'Keer terug.'

Hij salueert. De ander keert onverrichter zake terug. Terug naar de tafel. Terug naar de tafel. Automatische schrifturen op het schavot van de tafel, op de rug van de tafel. Ecriture magnifique. Tabula rasa. Hij reist naar Gent en hotst over Gentse kasseien. Hij inhaleert de geur van kerrie en curry in een steegje en even denkt Hij er vroeger geweest te zijn. Niets is minder waar, want groot is de graad van unheimlichkeit.

'U kunt beschikken.'

Hij is niet in Gent geweest. Hij schrijft Gent van Zich af. Hij schrijft Gent af. Hij geneest van de niet-voltrokken reis. Er klept een klok. Het talmende tappen. Het is een kleine klok diep in Zijn hersenen. Tussen de pompoenen in het veld haperen duizenden spinnenwebben. Hij komt uit een sluipende houding overeind en overschouwt dit landschap. Heel hoog tegen de wolken zweeft de paddenstoel naar een onzichtbaar punt toe.

'De leeuweriken van Shelley en Keats hangen me te hoog.'

Met donderend geraas stort nu een New Yorks hotel ineen, maar dat kan Hij niet weten, alleen registreren: een geluid dat lijkt op het plotse kolken van spoelwater in de wc. Niagara is de merknaam van zo'n toestel, die gehaaide slimmeriken toch.

'Niet slecht bedacht.'

Hij ritst Zijn gulp dicht. Er hapert iets pijnlijk. Terug onder de levenden, het toneelmattige onder de levenden verkeren: 'Godver.'

Hij duwt de deurkruk met Zijn elleboog omlaag, want hoeveel kak- en pishandjes hebben die vandaag al in hun greep gehad? Uitvoerig met vloeibare zeep spoelen, het water is niet drinkbaar. Niet zoals in sommige films. Zich even vlug voor de spiegel verfrissen. Bang voor de eigen raadsels, bang voor de weerkaatste raadsels.

'Is Johanneke een jongen of een meisje? Deed je 't met zijn fopspeen of haar ijsje?'

Een literaire Kilroy op pad ondergronds.

'En bewegende deurknop verstarde eens in Mijn linkerhand.'

'Echt van New York Doll houden deed Ik niet, nee. Maar ze beschikte over een prachtig lichaam, nou: lijf. Ja, dat wel.'

Hij staat nu rechtop en verbreekt enkele webben. Hij zingt hardop.

Een lijf met negen koppen

Een staat moederziel alleen

Twee incasseert de schoppen

Drie dat is iedereen

Vier gaat naar het vagevuur

*Vijf heeft ze op een rijtje
Zes staat aan de Klaagmuur
Zeven kletst zich op het dijtje
Acht kent tweedracht
Negen krijgt de zegen
Tien is niet te zien
Aa Ee li Oo Uu*

‘Herhaal: tien is niet te zien.’

Bij dit gezang wordt Hij door zoemende telefoondraden uit de vroege jaren zeventig begeleid.

‘Dit is het trillen van de waarden tot elkaar.’

‘Ik dring tot het fantasma der dingen door.’

‘Vergeet die onderofficierenmanieren en schrap alle metaforen.’

Duizelingwekkend snel loopt Kilroy tegen een helling op om net niet achterover tuimelend de top te bereiken, maar prompt doemt voor Hem een helling op die Zijn gehele netvlies beslaat. Even is Hij verblind door de glans van het zeer nabije ijs.

‘Spiesglans. Stibium.’

‘Arsenicum.’

Met geheven lansen stormen Griekse krijgers de vijand tegemoet. De hoeren in de huifkarren van de achterhoede knipperen bang de zwarte oogleden. Onder de gevelde wapens van de vijand spreiden zij anderhalve dag later de ongewassen dijen.

Vreemde vlaggen dekken ongehoorde ladingen. Buitenlanders dalen in binnenlandse schachten af. Versch inlandsch vleesch. Rond de kampvuren wordt verplicht naaktgedanst. Dan loopt Hij de berg aan de overzijde af en bereikt een nooitgekende snelheid. De zon zinkt als een vrouwengelaat achter de nabije horizon. Hij noemt haar Veronica. Hij heeft nog adem genoeg om een voorbijganger te woord te staan.

‘Zeventig florijs voor een zitplaats op de eerste rijen, maar het loont godgenageld de moeite. Men brengt metafysische jazz ten gehore.’

‘Treden de New York Dolls niet in het voorprogramma op?’

‘Als entourage, ja. Koop Je een kaart?’

‘Geef op. Wanneer?’

‘Acht uur.’

‘Ik zal er zijn.’

‘Nog iets: hoe luidt de naam van de berg die Ik daarnet ben afgerend?’

‘Doll’s Belly.’

‘Grote god!!’

‘???’

Kilroy slaagt er niet in het dorp te vinden en mist de vertoning. Af en toe vangt Hij wel flarden op, maar de place of performance valt voor Hem niet te bereiken.

‘Om uw dichtstbijgelegen dealer te kennen, neem contact met Hewart-Packlott Hardware.’

‘056/323996.’

‘The Black Rose?’

‘Nay: Horse.’

‘Petra asked Me yesterday night to ... ‘

‘Petra ‘s not at home. Scram You. Bye!’

‘Bullshit moonshiner.’

Hij laat de hoorn bengelen, *so seventies*, en klapt balorig de glazen deur knoerthard dicht. De lichtgevende stationsklok in de muur functioneert onvolkomen. Hij heeft

geen benul van tijd. De tijd. Er stapt een meisje met een rugzak voorbij. Bijna ransel. Hij kijkt haar lang aan.

'Kan Ik iets voor je doen?'

'Eh?'

'Kan Ik iets voor je doen?'

'...'

'Wees zo goed enkele stappen terug te keren en opnieuw voorbij te wandelen, iets trager dan daarnet.'

Ze doet het.

Kilroy: 'Hemeltjelief! Sarah! Heb je van je! Sarah!'

'John! Lieve John! Op dit gevorderde uur!'

Hij valt in haar armen. Hij valt haar in de armen. Hij valt op een meid. Zij tuimelt tegen hem aan. Kamers met ontbijt. 's Ochtends morst Hij goedkope whisky op haar broekje.

's Ochtends, zij tot elkaar: 'Dag!'

'Dag Linda.'

'Dag Eric.'

Ik betaal een week vooruit, barricadeer de deur van de hotelkamer en zet Me achter Mijn tafel der automatische schrifturen. Cathérine is geweest en vroeg Me honderduit over de reis naar Tibet. Zij spoelde telkens erg grondig na uit vrees voor nageslacht en met uitzondering van die bekommernis was het heerlijk in de heetste der strijden Mijn prisma in vele facetten uiteen te splinteren en aan diggelen te schokken. Vanochtend huiverde de eik op het binnenplaatsje onder een plotse rukwind. Zij vertrok om negen uur vijftientig terwijl Ik uitgeput op de stoel aan het raam voor Mij uit zat te staren. Ze vergat een exemplaar uit haar collectie broekjes, zie Ik nu, er staat een verdomd hart op waarmee zij haar geheime holte afsluit.

Tweede dag.

Getelefoneerd met Onuy, maar alles is uitgesteld. De bittere winterkou hield hem uit zijn kelders en de drukinkt is om dezelfde reden naar de haaien. Kort briefje van Linda: zend me dat broekje na, poste restante, hoofdstad 4. Jammer genoeg al verknipt tot vodjes en er de toetsen van de typemachine een flinke beurt mee gegeven. Echt verknipt.

Derde dag.

The Lord is my Life. Ga heen.

Vierde dag.

Ik hoor het rammelen van de vuilnisemmers. Ik denk aan hoe het vroeger was. Ik ging pompoenen kopen bij de kruidenier (niet op de hoek, te veel kruideniers wonen op hoeken), een kaalkop met ongewoon lange haren aan de slapen. Bij het inpakken bevochtigde hij zijn wenkbrauwen met speeksel en Ik zag de draden in zijn mond.

Geen zicht, vooral niet 's ochtends.

Vijfde dag.

Ik verscheur alles en vertrek van hier. Er is niks aan de hand. Misschien reis Ik Cathérine achterna. Over en out.

'Drink iets van mij.'

'Twee blokjes ijs graag.'

'Acht jaar bracht ik in Sint-Kwinten door. Afdeling toxicomanen. Zwaar gehavend.

Drie maanden al op vrije voeten. Geen rooie duit. Zolderkamer. Schrijven. Liefdadigheid.'

'Prosit.'

'Prosit. Schrijf dat op de spiegel, Pierre.'

Het getik van biljartballen. Berekende trajecten en lijnen verlengen zich tot in het oneindige. Maar een punt is dat wat niet gedeeld kan worden. En een lijn is een lengte zonder breedte. Bermuda Triangle. Iemand stoot met de keu een glas om.

'Scherven brengen geluk, hahaha.'

'Het glas is gelukkig niet gebroken.'

Niet roken boven het biljart.

'Lees je?'

'Niets.'

'Prosit.'

Elf uur in de avond. Kilroy gaat buiten een king size opsteken.

'Een ongehoorde verhuiswoede. Hij verplaatst Zich in koelen bloede.'

Het is nog niet helemaal donker. Hij ziet boomkruinen wiegen en wolken voorbischuiven. Het is warm. De wind fluit. Zo voelt Hij Zich het best en Hij staat, minutenlang roerloos. Levende ziel. Hij katapulteert de peuk weg van tussen duim en wijsvinger. Even jagen de vonkjes over de grond. De wind rukt nu aan Zijn haren. Weer binnen: Hij hoort het aan de kruinen hoe de wind alsmaar in sterkte toeneemt. Wat Hij nu mist en hier niet is: de brandhoutsmaak van pure malt whisky, de misdadige gezelligheid van Dickens' Edwin Drood, het zicht op stromende regen en gegeselde gewassen, een begrijpend zwijgzame compagnon die zich net zo langzaam en hardnekkig als Hijzelf bedrinkt, een verbond. Het verval! Is Hij gek? Staat Hij er alleen voor??

'De wind loeit immer harder in de schoorsteen, immer harder.'

'Straks krijgen we scherven. Morgen bij daglicht moet Ik een inspectieronde ondernemen. Het lijkt alsof alle nekkers en klakkaarts ter wereld een hels verbond hebben bezegeld.'

'Miles!'

Kierende dier. Binnenkantelend kaarslicht.

'Sir?'

'Je bent op de hoogte van de aan te rukken fles voor een avond als deze, Miles?'

'Yes sir. Ik registreer de wind. Sir. As usual?'

'As usual.'

'Lady Lazarus' Highbrew, yes sir, in a minute, sir. Sir.'

Het tocht in de bibliotheek wanneer Miles de zware deur weer opendoet.

'Een betrouwbaar man, voorwaar.'

'Inderdaad.'

'Tegelijk op de hoogte en op de vlakte. En erg kieskeurig.'

'De echte kwaliteiten van een Highbrew. Mag ik U overigens met Uw keuze feliciteren.'

'Dank u. Dat mag u.'

Ergens rammelt een hondenketting. Of een sleutelbos. De wind huilt nu als een boe-beest. Hij holt waanzinnig over landerijen en beemden. Hij verwondt zich aan de takken van de bomen.

Hij walst de wijn minutenlang.

'Op de waanzin.'

'Prosit. Op de waanzin.'

Aan weerskanten van de schouw is een sfinx gebeiteld. In de keuken bestudeert Miles nauwgezet de microkosmos in een halfvol glas whisky en begint zich langzaam maar zeker lazarus te drinken. Rond middernacht komt hij met de Meester en Diens gast nog een laatste glas Highbrew degusteren. Daarna legt hij zich tevreden ron-

kend voor het haardvuur. Hij bewaakt de aloude geheimenissen van avonden als deze. De zwijgzaamheid van het zwijn is hem eigen.

‘Alle toiletdeuren in cultureel centrum De Genster zijn spoorloos verdwenen. Aan het Niagara spoelmechanisme heeft men een opgehangen puber aangetroffen. De buik pulde reeds angstwekkend uit.’

‘Wanneer is het drama gebeurd?’

‘Diezelfde nacht dat de dixielandband had gespeeld. De nacht van vrijdag op zondag. De conciërge heeft niks gehoord of gezien. Hij liep met vertraging een vierentwintigkaraats shock op.’

< Sedert de shock moet hij psychopillen slikken die hij mee naar huis krijgt. Na drie jaar ontstaat er echtelijke ruzie in het conciërgegezin. Split. Hij gaat frequent op de lappen en wordt meer dan eens door de overmacht van pillen plus alcohol in comateuze toestand weggevoerd. Eindbestemming: psychiatrische instelling. Nieuwe shock: alle toiletdeuren zijn uit de instelling geweerd. De risico's op zelfdoding zijn tot een minimum herleid. Straffere pillen zetten hem daar even over heen. Eenmaal daarover heen getild, lijkt alles goed te gaan met hem. Echter. Wanneer een oudere nurse hem op zekere avond dwingt tot soloactie wurgt hij haar langzaam maar zeker met haar eigen nylonkousen. Vervolgens bonkt hij zijn hoofd net zo lang tegen de centrale verwarming tot hij ongeneeslijk gequetst neerstuikt en doodbloedt als een varken in de herfst. >

Sfinxen praten niet. Varkens hebben hun geheimen. Biljarters hebben hun berekende geheimenissen en de verbeterheid van feuilletonhelden. De Bermuda Driehoek geeft niet prijs. Alle gebeurtenissen vormen één pendelende beweging. Metronomisch.

‘Metronomisch.’

‘Houdt U van Wagner?’

‘Nee.’

‘Kent U Empedocles?’

‘Quant à Moi, Je n'y crois rien.’

‘Bekenden in de Oostbloklanden?’

‘Flori, Maya, Tits, Luss. En vaders grootvader stamde uit een Teutoons geslacht. Later vermengd met blauwe Hongaarse ruiters. Vandaar dat Ik in veel van Mijn dromen nog immer de Polen bevecht. Vader heeft en driehoekige hark op zijn grafsteen.’

‘Hark?’

‘Hark.’

Hij schrijft op: ‘Driehoekige hark.’

‘Hebt U medische bezwaren tegen een lijf-aan-lijfonderzoek?’

‘Grondige.’

‘Namelijk?’

‘Uw worstenvingers. Uw verwijfde stem. De angst snoert Me de keel wanneer Ik eraan denk Me in uw bijzijn naakt te moeten bukken, buigen, huppelen.’

‘U verdenkt me?’

‘Ik verdenk er u van Wagner te beluisteren, teneinde ervan te houden. U haat Fransen. U gooit valse munten op. U verdient U niet, kortom. U kunt beschikken. Ikzelf ben u niet ondergeschikt.’

‘Dit is ongehoord! Wie ondervraagt hier feitelijk Wie?’

‘Wie. Oui, oui: erg ongewoon.’

'Mijn collega zal U aan de volgende test onderwerpen. U ontgoochelt me sterk, Kilroy.'

'Uw witgejaste maffiabende kan voor Mijn part de pot op.'

Een sfinx met negen koppen, noord-zuid opgesteld. Driemaal een driehoek met drie zijden. Let wel!: de late avondzon laat hoogstens de ogen fluoresceren. Er woekert een braambos boven die ogen. Negen koppen: een tweeling, een stier, een leeuw, een mens, een arend, een varken, een zwaan, een pauw. Naam van de sfinx: Feniks. Tussen de rustende voorpoten bloeien zeventig keer zeven rozen.

'Dilettant.'

'Ik kies voor derde kwaliteit bij gebrek aan eerste en tweede (uitverkocht).'

Afscheid van een professor Moderne Letterkunde na vier jaar filologie: 'U bent een eigenaardig man, Kilroy. U verdedigt vreemde stellingen.'

'En u verwacht Freud met uw huisarts, professor. Laat de tijd maar uw zonden polijs-ten. Ik noteerde alle versprekingen waar u zich in de loop van die jaren schuldig aan hebt gemaakt. We lagen krom van het lachen.'

'Morgen is het nationale feestdag. Gaat U op reis?'

'Van verre reizen terugkomen, beladen met vreemde maar te genezen ziektes is niet Mijn ideaal. Ik voel Me bijzonder goed in de eigen huid, hier, in deze lage streken, veranderend naar de tijd en maat der jaren.'

'Nou, veel succes dan in de literaire wereld en de schrijverij.'

'Onderwereld. Averij.'

Als de goden hun getal moeten hebben, welaan dan: Hendrix een 10, Joplin een 10. Te jong om de draagwijdte van Heer Oorlog te snappen, te oud om op de repercussie van discogedreun mee te hinkelen. Tussenin. De richel. Op de vooravond van 21 maart 1975 leert Hij uit in water ondergedompeld krantenpapier een knuppel maken omdat Hij het niet met tegenstanders eens is. Een week later smakt Hij van met ijzer beslagen trappen in een kaffaat. Even gedacht: 'Zo, dat was het. Dit is het einde.' In de zomer van datzelfde jaar de vastberaden sfeer van een werkmilieu binnengestapt.

'Is het van belang geweest?'

'Nee.'

'En nu? Hoe moet het nu verder?'

'Het is uitkijken geblazen. Even proberen te overleven tussen de eierboerpraatjes en de koektrommelplaatjes.'

'Staan er grote dingen te gebeuren?'

'Dat hangt er van af wat u als groots aanstaart.'

'Iets waarbij bijvoorbeeld levens op het spel staan.'

'Menselijke?'

'Ja, gvd.'

'Overall staat leven op het spel. Misschien heeft gisteravond de heftige wind net die dakpan losgewrikt die u straks uw schedel splijt bij het verlaten van dit huis. Of er flitst een gabbertje op een skateboard voorbij: uitgerekend u worden de pezen en spieren van de beide voeten weggeschaatst.'

'Hahaha! Sombere vooruitzichten, voorwaar!'

'Nietwaar. Of u publiceert een roman, komt door de onverwacht hoge opbrengsten in een benarde belastingsschijf terecht. U wordt financieel tot op de graat afgepeld. Er rest u niets meer, tenzij het statuut van romanschrijver. Plotseling valt de verkoop stil, want ofwel boren de recensenten u de grond in ofwel komt een collega met een beter werk aandragen. U gaat de pot op: galopkak. Maakt schulden. De deurwaarder ver-

schijnt, maar die kan het niettemin nog eens over zijn hart krijgen u te vertellen hoezeer hij uw boek heeft gewaardeerd. Dit terwijl onder zijn hoede uw huismeubeltjes buiten worden gesleurd. Uw schrijftafel onder andere. Men ontdekt slagordes lege flessen in alle mogelijke hoeken. U bent er erg slicht aan toe. U belandt in een instelling waar de toiletten niet van beschuttende deuren zijn voorzien.'

'Ik hoop dat dit alles fictie betreft.'

'Frictie. Factie. Men weet nooit hoe een personage eensklaps een mens in levenden lijve wordt.'

'U hebt de oorlog niet meegemaakt?'

'Welke oorlog?'

'Die grote.'

'Nee, en ik heb er ook geen schuld aan.'

Kilroy loopt door de pletsende regen. Hij berust in de af te leggen afstand tussen bushalte en station. Hij haast Zich nauwelijks. Met zekerheid weet Hij dat Hij met kletsnatte haren de trein opstapt. Harder kan het niet regenen.

Er was een epoque waar men omtrent hoofdfiguren en personages scherpzinnige en subtiele pikanterieën afgewisseld met aromatische opmerkingen met flair en schwung ten beste gaf in wereldse gesprekken waar diezelfde romaneske figuren overigens net als hun scheppers ook erg bedreven in waren. Boven het aardse summum van bevattingsvermogen, bewustzijn, besef, conversatie en genie bewegend, verstonden zij, de makers en hun creaties, de verfijnde kunst hun schoonheid om de schoonheid dermate met afgewogen hoeveelheden gif en illegaliteit en aanvaardbaarheid te injecteren zodat zij voor het aanschijn van de consumenten net niet als waanzinnig werden gecatalogeerd. Tijd was hun scherprechter, tevens bondgenoot. Zo niet voedingsbodem. Van de bonhomie der ogenschijnlijk ingewijden isoleerden zij de welwillendheid en de kapitaalkracht om in hun levensonderhoud te voorzien. Een drukwerk ging al eens voor hoge dotaties van de hand dankzij het anticiperende oppeppen van de smaakmakerij waar bedoelde Men of the World – zelf op fictioneel gebied non-actief – zich geroepen voor voelden. Schafften dezen zich een werk aan dan werden zelfs oordelen, argumenten en overwegingen van de betrokken gelukkige in rekening gebracht en als evangelie gedebiteerd. Maar of dit officiële canonisering betrof? Hm. Zo hield menig schrijver er op zijn beurt een hele hofhouding op na, terend op beleggingsdrift en up-to-datemanie van niet-productieve maar zeker absorberende hoge heren die naast immobiliën ook doeken en boeken voor zich lieten werken en opbrengen. Slapende vennoten. Mocht zich ooit in de financiële cenakels en heiligdommen een crash voordoen, dan vermenigvuldigde zich de waarde van deze kunstzinnige getuigenissen op slag met veelvouden van tien, terwijl helaas echter niet het beloofde percent op de eventuele (jammerlijke maar) noodzakelijke doorverkoop voor de kunstenaar zelf de hoogte in werd gejaagd. In handen van de koper was het werk aan diens willekeur overgeleverd, willekeur waaromtrent de maker hoogstens spijt kon hebben, daar hij gelijk met zijn werk ook het beslissingsrecht over de lotsbestemming ervan had verpatst. Laten we stellen dat ook dit een van de bedenkelijke charmes was van de omloop der drukwerken. In dat tijdperk van pikanterieën en aromatische opmerkingen was dit geen verontrustend probleem, bij ontstentenis van een crash, soms gezegd en geschreven: krach. Men hield een rustige reserve achter de hand. In het circuit kon de schrijver zorgeloos zijn dagindeling naar kunstzinnig geloven beleven.

Zoals hun aanbeden zwaarbeladen proza echter al ras in ongenade zou vallen, zo greep ook de kaalslag op de velden van welstand en welbevinden om zich heen.

Het ongezegende jaar 2008 zou ze leren.

KILROY WAS THERE!

Schrijvers. Doet uw land ook in schrijvers? Elk land is een land van schrijvers. Elk land gaat gebukt onder de wispeltuur van zijn schrijvers met doorzichtige schuilnamen en ellenlange reeksen publicaties. Een schrijver: om het uur een heftige fysiologische schrijfkrimp in de hand die de pen verlengt. De exacte focus van die pijn valt moeilijk aan te wijzen. De hele hand, soms de arm, soms de mens, lijkt erbij betrokken te zijn. Die pen is de vaste eeuwenoude en vertrouwde pluim waaruit het handschrift vloeit. Niet de primitieve voorloper van de schrijfmachine. Niet de foetus van de printer. Paradigma: pen, spuit, penis, veer, kogel, pluim, stift, staaf ... Paradigma zou de naam van een booreiland moeten zijn.

Die krimp is het verzet van het vege lijf tegen de zuiverende schrijfstroom. Elke genezing of ontwenning is pijnlijk. De hevigste pijn concentreert zich op de kern van de zaak: de hand. De hand geleid door het hoofd. Actie en reactie, the heart of the matter. Nou, die schrijvers dan: begeven zij zich op het pad van de waarheid? Ach, hoe jammer. Wij, wij dienen onze personages als fictie op. Wij geven onze leugens niet toe. Onze handen en onze hoofden verzetten zich krampachtig daartegen. Schrijven is een niet zo natuurlijke of vanzelfsprekende zaak. Opschrijven is dat wel. Gesprek met een auteur:

‘Natuurlijk zou Ik wel van Mijn letteren kunnen gaan leven, als Ik er wat meer over zou tetteren. Breed leven zelfs. Ten stelligste betwijfel Ik echter of Ik het verder waar zou kunnen maken zonder Mijn andere bezigheden. Mijn ogenschijnlijke bezigheden, zo u wil. De huidige beslommeringen rond die bezigheden om de brode voeren wel verdragingsmanoeuvres uit op het echte vak: schrijven. Maar toch voel Ik Me na een werkdag herladen. Ik kom thuis, pas Me aan het klimaat aan, relax en ontlaad daarna op transformationele wijze de geabsorbeerde inhouden tot tekst waarvan Ik wens dat die tot het domein van de heilige hoer literatuur gaat behoren. Boodschappen zult u zelden aantreffen. Daarvoor moet u op school of in een kerk zijn. Ik heb evenmin een maatschappelijke visie. Er zijn kiekens, hennen en hanen. Er zijn ook kippen. Mocht Ik wel zo’n correcte visie hebben, dan kunt u aannemen dat die me is opgedrongen. Mag Ik het zo stellen dat Ik op elke noodzakelijke bladzijde een geloofwaardige verbeeldingsinstantie even aan de macht laat als toegangspoort tot een mogelijke wereld die vaak niet zo gek is als de denotatieve sferen van toaster en tefal, kroeg en kerk, vrouw en valium? Een vlucht, oppert u? Niet haalbaar, werpt u op? Ik wens Me daar niet over te bezinnen. De bewustzijnsvernauwing bij het schrijfproces (analogie: liefde, drank) mondt uit in een niet nader te omschrijven, voor niet-ingewijden trouwens toch niet te begrijpen, verruiming waar u versteld van zou staan. Weet dat de domeinen van de waanzin nog onvoldoende zijn ontgonnen. Weet ook dat Ik beleef wat Ik schrijf. Het gebruik van roesmiddelen bij schrijvers? Ook omtrent dit schoon verval heb Ik geen opinie of bladvulling aan te bieden. Ieder zijn eigen koninkrijkje annex evangelie. Ik heb een aantal luiken naar de wereld dichtgeklapt en beschik omtrent vele zaken uit uw werkelijke sferen over helemaal geen verklaring. Wel weet ik dat de zwaluw borstvoeding verstrekt aan zijn kleintjes: de papa scheert met zijn buik over een wateroppervlak; bij thuiskomst doen de kleintjes zich te goed aan de druppels op zijn borst. Ik dank u.’

Hij wandelt met de succesrijke auteur die Hij zo-even voor een honderdkoppig studentenpubliek heeft geïnterviewd door de gangen van het Instituut voor Semiotiek en

Polysemie. Twintig meter achter ze sluipt de conciërge. Om de zoveel stappen dooft die een duo tl-lampen. De Nachtwacht. Het zijn harde tijden; met elektriek dient schaars omgesprongen te worden. Zuinig zijn met woorden. Bij elke stap knerpen de schoenen van de schrijver nadrukkelijk nieuwerwets.

‘Ze zijn al betaald hoor,’ zegt Hij plotseling.

Het duurt seconden voor Hij de draagwijdte van die uitspraak en de context waarin zij thuishoort snapt. Ze dalen een trap af. Op de gang dimt de schaduwloper de laatste buislampen. Ook zijn vrouw slaapt al als een roos in een nachtpon met aardbeien op die niet kriebelt en waarmee elke dag goed begint.

Een uur later grift de succesauteur met minuscule hoofdletters in het vuil op het wc-raam van het hoekcafé: ‘Ik zou graag eens vreemdgaan, net als in de boekjes.’ Zal Hij mettertijd het benijdenswaardige statuut van Personage verwerven?

Harde tijden. We signaleerden het al. We geven het toe: het gaat niet goed met onze economie, sociologisch wordt er vreemdgegaan, houvasten blijven uit, bronnen raken uitgeput, mensen moe. Het ware beter en veiliger Personage te worden: veel reizen, enorme mobiliteit, overlevingskansen tot op het absolute eindpunt van een tekst, desgewenst vrouwen bij de vleet, geen financiële kopzorgen, gezondheid te koop, veel drank. Een personage drukt makkelijk, eet vlug en vlot, hoeft weinig slaap, is overal waar gewenst of ongewenst, verliest geen tijd in een stom ongeval zonder reden of betekenis, kan geschrappt worden net voor het onvermijdelijke gebeurt. Er vallen wel eens klappen, er wordt al eens in vreemde bedden vermoord, iemand rijdt zich soms zinvol te pletter, maar ach, hoe pijnloos het Personage bestaan. Het personage Burt Lancaster in een draak van een oorlogsfilm. Een straatmus van een Hollandse Jongen wordt in Amerika een gevierd bokser die bij terugkeer naar het vaderland net na de Bevrijding geld poept in de muil der liefdadigheid. Een ontroerde mama op de stoep. Zeepkistcoureur verwerft zich op zestienjarige leeftijd, na tien jaar onvolprezen dwangarbeid, de eeuwige liefde van een door alle anderen beoogde straatgenote en wordt landelijk kampioen, oud negentien. Hij wint op de laatste bladzijde, net voor het colofon. Een kort maar krachtig leven voor het Personage. Hem is het heldendom beschoren. Haar evenzeer.

Kilroy is een veellezer. Aanvankelijke voorkeur: alle teksten waar uitvoerig de liefde in wordt bedreven. Gaandeweg: thrillers, dagboeken, spionage, geheime diensten, maffia, wereldoorlogen, memoires, interviews. In het circuit van de letteren is Hij erg belangrijk. De Lezer. Van primair registreerapparaat tot smaakmakend selectiemechanisme. Wat bij voorbeeld is Hem vandaag te beurt gevallen? De ondertekeningen van vertaalde interviews met buitenlandse politici in het videotenlokaal op de Vest waar om de twee uur het wereldjournaal wordt geprojecteerd. Erwtensoen na, sigaret. Een rondschrijven vanwege het stadsbestuur omtrent de maandelijkse collectie van grofvuil en het plaatsen van glascontainers. De tuin in gewandeld, geen vuiltje aan de lucht. Prijslijst in een snelhapkeet. Gegeten, boven de deur de slogan Carpe Diem gespijkerd. Krant. Eindelijk, eindelijk. Uitnodiging voor een illusionistisch optreden van wereldformaat tussen de ruitenwisper en de voorruit geklemd. Het regent, het regent dat het giet, ven gedacht: een bekeuring. Benzinemeter, kilometerstand, toerenteller, verkeersborden, reclamespots gedurende een kwartier onbewust afgelezen en desgewenst geïnterpreteerd. Thuiskomst.

‘Mijn grootste handicap is die verdomde kramp in mijn hand,’ een schriftelijk weergegeven gesprek met een schrijver in een magazine, culturele verdomkatern. Veertig bladzijden ‘Een duif boven Parijs’: journalism-roman met het wel en wee van schrij-

vers tijdens die vrolijke en frisse Eerste Wereldoorlog. Tot slot de tekst van een affiche aan de slaapkamermuur: 'Ambitie is een paradepaard dat voor de hemelpoort stilhoudt zonder zijn berijder.' Nou, een hele boterham, met beleg. Een ambitieuze Lezer is Hij niet. Hij behoort tot diegenen die nooit ofte nimmer hun pen bewegen in het verlengstuk van hun leduurervaringen. Zijn gedachten ordenen Zich op andere niveaus. Maar tevergeefs is Hij tot nu toe nog altijd op zoek naar de eindelijke Geschiedenis van de Lezer. Weg met de eeuwenlange machtswellust der Personages!

De meisjes treden niet zo vaak meer op. Zij verdwijnt weer eens uit Zijn gezichtsveld. De herfst is er nog eens. Gewoontegetrouw brengt Hij een bezoek aan alle musea uit de omstreken. Zijn collectie catalogi is in de loop der tijden flink gegroeid. Dit seizoen is het best geschikt om deze onbaatzuchtige taak te vervullen. Hij behoort echter niet tot de harde kunstern die museumbezoek als broodnodig en onvoorwaardelijk beschouwt. Eerder is Hij naar atmosferen op zoek. Het museum als connotatie van 'verleden' lijkt Hem geen bezwaar te zijn. Hedendaags gedoe kan Hij tolereren.

'Sarah Kay!! What a surprise!!'

In het museum van de herfst is Zij dus nog eens opgedoken. Misschien ware het wenselijk Zijn dagboek over hun vroegere liefde naast de vele catalogi een plaats te geven. Kilroy – Sarah Kay: Love. Vreemd hoe Hij er bij elke hernieuwde ontmoeting niet meer in slaagt op Haar verliefd te worden. Sterk met Haar verbonden voelt Hij Zich niet meer. Haar betekenis is door vraagtekens van mist omhuld. Hij is een eigen weg ingeslagen. Het geografische toeval wil dat Zij Elkaar moeilijk kunnen vermijden tot in der eeuwigheid. Hij vindt dit niet jammer, want van de anderen is nooit een spoor meer te bekennen. Nu schuiven Zij aan in de hal van het stadhuis. Fotojournalistiek. Makkelijk op te hangen. Buiten aan de voorgevel prijken de illustere graven van Vlaanderen in het vale middaglicht. Individuele foto's van de beelden van die geschiedenis makende heren staan te kijk op schildersezels. Er zijn ook foto's uit de beide grote oorlogen. Een dievenkar met collaborateurs dokkert gevankelijk over de straatstenen van de toenmalige markt. Een gevallen renner bloedend uit de mond. Een hond met een pijp in zijn smoel. Een vensterhoer uit de jaren twintig. Om het kwartier wordt een diareeks afgehaspeld omtrent mens & milieu in deze stad. Dia nummer 17 doet het nooit. Ze krijgen bekende performers uit de jaren dertig te zien. Een hostess in afgrijselijk oranje deelt brochures uit.

'Tiens,' denkt Hij plotseling, 'nu ben Ik toch met Sarah Kay op het stadhuis beland. Wie had dat gedacht. Zou het Haar al te binnen geschoten zijn?'

Ze rookt de ene na de andere sigaret tot tegen de filter op. Aan de bar drinken Ze nog wat.

'Kom mee.'

Ze start Haar sputerende rallyauto. Achter Hem het spinnenweb van versterkende buizen. Hoe kan nou iemand achteraan in deze doodskist plaatsnemen, gesteld dat iemand dat zou willen? Is hier plaats voor een kinderzitje? Ze neemt Zijn hand en legt die op Haar dij.

'De dij van Sarah Kay.'

Een zijge dij. Bij elk manoeuvre voelt Hij Haar spieren bewegen.

'We hebben een vervallen huisje gehuurd waar we ongestoord muziek maken,' zegt Ze. 'Ik breng Je erheen. Bezwaar?'

Hij schudt nee en zoekt de radioknop. Haar dure rok is tot ver boven Haar knieën geschoven. Hij steekt twee sigaretten op en stopt er één tussen haar lippen.

'Lippendienst.'

'Dank Je.'

Ze stuurt krachtig en behendig. 'Sportief'. Het handschoenenkastje klapt open; Hij ziet een handleiding heilgymnastiek. Het huisje is inderdaad vervallen, er is geen houden meer aan. Het bevindt zich niet ver van de oprit naar de autosnelweg, richting Frankrijk. Sarah Kay laveert onmiddellijk de auto een stalling binnen. Via een paar tussendeur belanden Ze in wat vroeger de woonruimte was. Veel is er niet. 'We zijn hier pas anderhalve maand bezig.'

Er zijn stoelen en een sofa. Een gaskachelletje. Kranten, magazines, asbakken, overal asbakken. Sarah Kay gooit een brandende lucifer op het rooster van het kachelletje, wrikt aan een knop en met een dof geluid vlamt het ding op.

'Koffie? Het enige wat er is.'

'Welja.'

Ze verdwijnt in het zijvertrekje, maar komt onmiddellijk terug met de mededeling dat Valérie de koffie heeft opgemaakt. Uit Zijn schoudertas diept Hij een flesje slechte whisky op.

'Kijk,' zegt Hij, 'cadeau gehad bij een grote aankoop. Delen?'

'Hihi.'

Wanneer Hij even later in Haar komt, breekt het verleden weer eens open. Zij heeft de geur van boetiekjes en de vaagheid van een hamiltonposter. Hij durft er Zijn hoofd op te verwedden dat Zij ook nu nog lautrecprenten op Haar kamer hangen heeft.

'Hoelang denken jullie hier te blijven?'

'Zolang dat dak niet op onze kop kukelt terwijl we luide muziek maken. In de winter wordt het wel en probleem: de rolkachel kan het niet aan. Onze instrumenten gaan kapot. We zullen ons ook zelf warm moeten spelen. Of om het halfuur turnen. Kom Je niet eens af?'

'Maar wat moet Ik hier dan? Ben Ik decadent genoeg voor jullie genootschap? Ik ga nooit naar rally's kijken.'

'Je staat bekend voor Je duistere kanten.'

Hij klemt haar in een liefdesgreep waar Ze geen verhaal op heeft.

'Een miljoen voor Je gedachten, Je donder verleden, de geheimenissen van Je lijf, de kracht van vrouwelijke impulsen. Ik heb net zo'n Personage als Jij nodig. Ik schrijf, weet Je, pas op.'

'Hou je snater. Tank me vol.'

'Geile meid.'

Het wordt warm in de lage ruimte. Zijn bewustzijn versmalt Zich. Sarah Kay: in de bewaarplaats Leven (tijd, ruimte, perspectief, kleur, geluid, volume) is Zij met Haar dertig kringlopen nog bijna onaangetast. Het verleden van Sarah Kay: oktober 1970. Nog kennen zij Haar niet. Haar draagwijdte, krachtveld, impulsen en reacties zijn hun vooralsnog vreemd. Wat ze weten: Zij is mooi, erg mooi, wandelt in een perfect lichaam de academische zuilengangen af, af en toe een kandidaat geneeskunde aan haar rechterzij bungelend. Ze vermoeden dat Zij veel aandacht aan Haar lijf besteedt. Dat wordt ook nauwkeurig door anderen bestudeerd. Zij: onbekenden, vanuit alle delen van het land naar hier toegestroomd met de ene bedoeling viermaal te slagen in evenveel opeenvolgende jaren met filologie volgestouwd. Dit is een land dat aan zijn studenten zware eisen stelt. Getalsterkste: zesentwintig. Oogopslag: zeventien meisjes onder dat bondige publiek. Het ontmantelingsproces van de aanvankelijke onbekendheid begint bij de verdeling van de opgelegde taken; individueel valt hier namelijk weinig te presteren. Dat blijkt onmiddellijk. Ook Sarah Kay wordt bij deze distributie betrokken. En zie: Zij spreekt, bestaat uit vlees n bloed. De aspirant-dokter is er echter voortdurend, waakzaam als een moeder merel in mei: tussen de colleges in, tussen de middag, 's avonds. Behoeder en begeleider.

November 1970. Het sociogram is transparant geworden. De hinde omhult Zich met etherische vriendinnen. De dokter is de ongenode maar gedulde gast, indringer. Uit een enquête betreffende het maagdenstatuut van de vrouwelijke studiegenoten komt net dat groepje naar voren als een burcht van zuiverheid en schroom. Zeker, zij gek-scheren wel wat, en sommigen mogen op de collegebanken naast haar lichaam plaatsnemen. Zij verkennen Haar lijfelijke geur. Zij werken met Haar samen en ver-geven Ze Haar ietwat dwaze vrijblijvende manier van doen. In de Geschiedenis van God zal Zij immers Maria Magdalena blijken te zijn. Zij beschikt. Te duidelijk echter verdwijnt Zij elke dag uit hun vizier, terwijl zij op hun kamers hokken en cafés fre-quenteren. Sarah Kay pendelt naar Haar geboortestadje. De dokter geeft Ze een lift in zijn tweedehands als een cocon. Het voorrecht van studentenavonden is Haar ontzegd. Bij een nachtelijke boterham-kaas-mosterd treuren ze vaak gezamenlijk om Haar voelbare afwezigheid. Danny, de dancingboy onder ze, onvermijdelijk ook een provinciaal voetballertje met enig inzicht in de lichte muziek, maakt avances in Haar richting, maar mislukt hopeloos. Hij ketst af op een teveel aan prille liefde. Dat doet vele deuren dicht. Niemand onderneemt nog pogingen. Met hun ouderwetse gezich-ten stoten ze op een muur van naïveteit. Mettertijd heerst een collectieve reflex: han-den af van het prijsduifje. Geen connotaties. De mascotte van de filologie moet maagdelijk blijven, en ze heeft haar eenhoorn al ontmoet. Later komt nog wel. Wacht maar. De rekening wordt alsnog gepresenteerd. Het ereloon van de bescherming. Wie van de andere faculteiten gedachten in Haar richting koestert, loopt zich geheid te pletter op hun mythisch muurtje rond Haar symbooltje opgetrokken. Ook hun let-terkundige bezigheden dragen daartoe bij. Zij zijn de mensen met de boeken in hun hoofd. Sarah Kay: symbool en syndroom. Sein en signaal. Pop.

Ze lezen zich de ogen uit hun kop. Ze pennen machteloze bladzijden vol. Eind no- vember vertrekt een van ze met de stille trom. Eigenlijk is iedereen blij dat die paljas er niet meer is, maar Zij heeft met hem te doen, uitgerekend Zij. Ook de kandidaat- dokter informeert naar de onverwachte stand van zaken en introduceert zich aldus in het clannetje. Met terugwerkende kracht ruikt hij onraad. Had-ie maar meer boeken moeten lezen, zou-ie vlugger doorhebben hoe het zit, zat. Literatuur = bedrog.

Zo is iedereen in de laatste maand van het academisch jaar al aan het eclatante li- chaam van Sarah Kay gewend geraakt. Zo berust iedereen in de toestand 'dokter', al geven ze hem niet de minste schijn van kans bij het vorderen der jaren. Zijn argeloze vriendelijkheid is zijn meest doeltreffende wapen tegen hun imperialisme en egoïs- me. In deze verhoudingen stagneert alles gedurende twee jaar. Nauwelijks heeft Sa- rah Kay dan toch een kamer in de stad betrokken, of het nieuws slaat in als een bom: de dokter heeft er de brui aan gegeven. Sarah Kay kan hem gestolen worden; hij duikt met zijn positivistische trawanten weer in de wetenschappen en het bier onder. Ze kunnen dit amper geloven. Ze staan wat schutterig wanneer ze in Haar nieuwe hoedanigheid opdaagt. Wie van ze zal de dokter in spe vervangen? Niet dringen a.u.b. In de loop der volgende maanden blijkt Zij over onvermoede impulsen en we- reldse capaciteiten te beschikken. Ze nemen kennis van Haar achtergronden. Zij stelt Haar interieur voor ze open. Ze begeeft Zich als nooit tevoren op de lappen. De groep is inmiddels veel kleiner geworden: examens decimeerden de aanvankelijke troep gegadigden. En meer en meer kompanen zonderen zich af met het vrouwtje- voor-het-leven. Het aureool rond Sarah Kay wordt intenser. Het is opvallend hoe Hij, Kilroy, de bescheiden Kilroy, vanaf de vroege winter van het derde academiejaar al- tijd maar weer in Haar gezelschap aan te treffen is. Het moet begonnen zijn na Zijn verhuis naar een kamer boven een van de stadskroegen. Redenen genoeg dus voor het kleine gezelschap om nachtenlang doordrenkt met muziek en alcohol en door-

rookt op de cafésoufa's te blijven suffen. Hij woont er immers. Bij het kriecken van de ochtend (stomme vogels, pijnlijke lichtinval, nooit meer, nooit meer) gebeurt het wel eens dat Sarah Kay er geen zin in heeft. Zodat. Op Zijn kamer zwerven nu minuscule gebloemde slipjes rond. Bij wijze van kennisgeving 'niet storen' spijkert Kilroy soms zo'n kleinnood aan de deur, want er is geen slot. Het kleine gezelschap blijft trouw samenklitten, want aan de achterkant van hun hart geven ze ook Hem geen kans tot overleven aan de zij van Sarah Kay. Inderdaad: de moeilijkheden blijven niet lang uit. Zij vindt plotseling dat haar borsten te omvangrijk worden. Ze loopt gecompliceerd zond, tot Ze Hem aan het verstand brengt dat Ze Hun kleine huisapotheek in de vuilnisbak heeft gegooid. De gevolgen moet Hij nu maar in de ogen zien, zegt Ze. Niet 'onder', maar 'in'. Hij schrikt. Vervolgens tovert Ze een moederfiguur tevoorschijn die een en ander te verstaan zou hebben gegeven. Al met al: zienderogen voelt Hij Zijn greep op Sarah Kay verzwakken. Hun gestoei verliest veel van zijn glans. Midden het derde jaar hakken Ze in alle vriendschap de knoop door. De week daarop al fungeert Ze als groupie voor een stel jazzmuzikanten uit een naburige kroeg. 'Muzeikanten' noemt Hij ze. De groep valt eindelijk uiteen. Kilroy gaat ook Zijns weegs. Hij begint heimelijk te schrijven. Sarah Kay ondergaat een opvallend snelle metamorfose. Via de billen- en borstentactiek introduceert Zij Zichzelf her en der. Toch blijft Hij Haar altijd die hoofdletter gunnen. Ze is overal net genoeg bij betrokken om geen groupie meer te moeten zijn. Na vijf jaar aftakeling en heropstanding staat Zij alleen, zo alleen als Zij nog nooit is geweest, oud zevenentwintig. Jaren al zijn de studies achter de rug. Ze houden nog wat sporadisch contact. Plotseling komt Zij dan weer op de proppen als frontwoman van een vrouwelijk muzikaal kwartet. Toevallig (Ze schuiven aan bij een werklozencontrole) verneemt Hij enkele van Haar recente liefdesavonturen. Een genationaliseerde Duitser, rallyfanaat, verkoopt Haar een van zijn oudere auto's. Op diens aanraden laat Ze hem de auto verder onderhouden, en meteen ook Haarzelf. Het blijkt om een open Duits-Nederlands huwelijk te gaan, want zijn wettelijk geregelde echtgenote veroorlooft zich ook vreemde bedden. Helaas: de Duitser knalt met zijn bolide te pletter tegen een verlichtingspaal, ondanks het interne versterkende framework. Maanden duurt het voor Ze de schok te boven komt. Ze behandelt nu haar eigen auto als relikwie. Ze weigert de versterkingsbuizen eruit te verwijderen, hoewel Ze dagelijks alleen maar in het lokale stadsverkeer aan te treffen is. Nu heeft Ze meer dan ooit het gevoel tot het restant te behoren. Na de werklozencontrole nodigt Kilroy haar op de thee uit. Ze heeft wallen onder haar ogen: lauwerkransen van een grondig leven. Hij vertelt Haar dat Hij hun optreden apprecieerde. Over het vrouwelijke kwartet is Ze eerder zwijgzaam. Het lijkt erop alsof Ze elk ogenblik in lachen of huilen uit kan barsten.

'Potsierlijk,' wil haar mond articuleren. 'Potsierlijk hoe Ik hier nu nog zo zit. Ik zal misschien eens wat meer op bezoek komen.'

'Doe dat,' zegt de mond van Kilroy, want Hij leest gedachten en gedichten.

'Maar naar het stadhuis ga Ik niet met Je mee. In Je hoofd zit een wirwar van versterkingsbuizen.'

Elf november. Aan de overkant woont een vrouw die bij het uitrukken van om het even welke stoet of fanfare in een huilbui uitbarst. In een kritisch actualiteitenprogramma op de radio wordt geopperd dat de Belgische gelden voor ontwikkelingshulp wel eens aan de opleiding van officieren in Zaire zouden kunnen besteed blijken te zijn. Kilroy kijkt verbaasd op bij het aanhoren van zo'n lange reeks werkwoordvormen in Zijn moedertaal. In de valavond duikt onverwacht John op, uit een ver verleden, zo

lijkt het nu althans. In zijn vrije tijd loodst John groepjes toeristen door steden. Hij onthult met smaak enkele gidsentrucjes. Hij drinkt vlug en rookt als een Turk.

'Morgen is het zondag en waar haal ik bier?' denkt Kilroy vertwijfeld. 'Hij zuipt Mijn kelder leeg en morgen komen ze met z'n vijven. Verdomme.'

Wanneer het probleem van de kelderinhoud uiteindelijk niet meer van belang is (wat een weerzien!) stapt John op. Mist kleeft aan de voordeur. De gast herinnert zich niet meer waar hij zijn vehikel parkeerde bij aankomst. Onzichtbaar. En was hij wel met de auto?

'Gevaarlijk, John.'

'Aha. Hm.'

'Overnacht je niet beter hier?'

'Hm. Even overleg plegen.'

Hij piert een sigaret; het wordt kil in het deurgat.

'Ga mee. Ik weet iets.'

'?'

'Ik ga nog eens de stad in. Kom Je?'

Halfeen. Mist. Zondag. Leegte alom. Gevulde leegte. Wat doen ze in hun lelijke huizen? Wie oet wat? Waar spoken ze rond??

'Top. Eén minuutje.'

Kachelstand 3. Bovenruï van de haak. Lichten dimmen. Poes onzichtbaar. Cassette-speler off. Kilte. Duisternis. Wie slaapt? Wie bedrijft een vorm van liefde? Wie bevrucht zijn wettelijk geregelde vrouw? Wie droomt? Wie wandelt? Wie pikt een nachtvertoning mee?

Ze penetreren de provinciestad. Op de soldatenkerkhoven verstijven de kransen in hun kleuren. De fanfarebonzers en –blazers slapen hun jaarlijkse roes uit naast hun overweldigde vrouwen. Er fietst een manvrouw langs het ringkanaal. Morgen wordt een lijk gedregd. In de materniteit glimmen wazige wandlichten achter dikke overgordijnen. Zijn de stadsbakkers al uit de veren? De beroemde stadsbakkers. Wakkere bakkers. Wekken zij hun behulpzame huisgenoten uit een diepe slaap?: vrouwen met heur haar bovenop het hoofd in een knot bijeengehouden, dochters met de grote boezems in witte schorten opgesloten, opgeschoten zonen met kneedhanden en pukkels op hun schouderbladen. De frietketen stinken ook zonder dat ze open zijn. Benzineslierten zijn in de pechstrook van de nacht de straten uit gewaaierd. Een oude doordrinker pist op zijn rechterhand. De beide hersenhelften werken nochtans op volle toeren. Op de bovenverdieping van een drankslijterij gespt een veertigjarige vamp voor de achtste keer vannacht (maar nu zelf) haar beha los, want de klant weet niet van wanten en is gehaast. Een priester. Drie op de acht religieuzen doen het reeds bij voorbaat in de handdoek (oeps) of bij de verdere opwarming (verdikke). Haar zus is bij deze dienstverlening gewurgd, vijf jaar geleden, in dezelfde kamer. Door een vrouw. Komt dat tegen.

Ze eten friet met augurk in een snackbar die door een zestienjarige wordt gerund. Röntgen van deze snotaap: van school geschopt wegens uitsluitende handvaardigheid. Hotelschool. Dat gaat. Minder geestelijke arbeid. Gastronomische bijscholing tijdens weekends. De frietkeet is een springplank naar hogerop of naar de verdoumenis. De zestienjarige gaat met een bakkersdochter. Dat valt te verzoenen. Jammer van die pukkels. En zijn ledematen zijn te lang. Vader houdt de weekendverdiensten in een 'carnetje' bij. Op de radio in de snackbar wordt Spaans gesproken, maar er is ruis.

'Inversie.' (John)

Hij kan het weten, want verleden jaar is zijn zolderinboedel door wetsdienaars in beslag genomen omdat hij radio-uitzendingen en gerechtelijke frequenties doorboorde met Boodschappen voor de Natie. 'Tot u spreekt John met de Hamer vanuit bezet Brussel. De Chinezen hebben alle hoofdstedelijke warenhuizen ingepalmd. De caissières zijn bevorderd tot directrice. Grote hoeveelheden speelgoedtreinen en knuffelberen 'made in Japan' worden momenteel de straat op gegooid. In de inmiddels genationaliseerde hoofdkantoren van diverse warenhuisketens wordt in een ijtempo de administratie in het Chinees vertaald. Het ziet ernaar uit, geachte luisteraars, dat u vanaf morgen rijst te slikken krijgt. Vanuit bezet Brussel: gegroet, sayonara!' De nacht maakt slagzij. Kilroy ontwaakt niet met vele schreeuwende vogels onder zijn schedeldak vooraleer een droom Hem heeft bezocht. Hij bevindt Zich op een heuvel bij Hiroshima. Een overmaatse zwam stijgt omhoog. Die neemt Zijn hele panorama in beslag. Daarna fietst Hij holderdebolder de heuvel af, maar hij kukelt plotseling op de grond. Dat duurt secondelang. De val! Net voor Hij wakker wordt, ziet Hij nog het afgerukte vrouwenhoofd in het pompoenveld. De walging bij het ontbijt is groter dan ooit.

Hij moet dringend Eric eens opbellen. Bij het bladeren in de telefoongids vindt Hij in de gele katernen een korte advertentie van een witte heks. Uit de dagelijkse krant selecteert Hij enkele waardeloze bladen, propt die samen en dompelt die minutenlang in water. Daarna kneedt Hij het goedje tot een pop. Onder de warmeluchtstraal van de haardroogkam droogt de vorm vlug. Omstreeks elf uur in de voormiddag drijft Hij een vleespen door borst en onderbuik van de pop. Het papier komt nu toch los. Daarna telefoneert Kilroy heel lang.

(Minimal Brain Damage. Dat is het enige wat chirurgijnen en zielenknijpers bij haar vast kunnen stellen. Al anderhalf jaar bevindt ze zich in de afdeling voorarrest van de centrale vrouwengevangenis. Op 12 november 1977 heeft ze een politieke sleutelfiguur om zeep geholpen en twee rijkswachters neergekogeld. Op haar verleden valt niets aan te merken. Deze door politiek gemotiveerde moord wordt in de opinievorming door het journaal tot hekserij omgebogen. Het neerknallen van de politicus kan bijvoorbeeld een vergeldingsactie zijn; de dood van een van de rijkswachters een betreuenswaardig toeval. Intimiteiten kunnen gesuggereerd worden. Dat zijn beruchte achillespezen. Het volk slikt het heksenproces. Zij verdwijnt uit het zicht van de goegemeente. De politicus wordt vervangen. In een huis aan de stadsrand echter bestudeert haar minnaar de plattegrond van een ambassadegebouw. Zijn hersenen zijn helemaal niet beschadigd. Van zwarte of witte magie met of zonder groepsseks heeft hij geen brood gegeten. Einde gedachtegang. Knip.)

'Ik moet dringend Mijn roman gaan schrijven,' denkt Kilroy. 'Laat dit bijvoorbeeld het grondgegeven zijn: een mooie vrouw, dertig jaar, getrouwd, drie kinderen, waaronder een tweeling. Dat is aannemelijk. Een gezellige herfst dag in oktober. Ze schrobt de tegels in de badkamer. De bel gaat. Ze neemt het brood aan en betaalt. De bakker maakt een opmerking. Ze beaamt. Na een halfuur heeft de badkamer een beurt gehad. Rond elf uur warmt ze water voor de vaat van het ontbijt. Er is geen correspondentie in de bus. Ze rookt een king size sigaret. De aardappelen zijn al geschild. Twintig over elf: haar mondhoeken beginnen vervaarlijk te trillen. Ze plast waar ze staat, zwiept vaatwerk in het rond, rijdt op handen en knieën het huis rond. Ze rukt kamerplanten uit hun potten en propt haar mond vol aarde. Spreken of gillen doet ze niet. De scherven van een wandspiegel verwonden haar handpalmen; bij het zicht

van bloed verliest ze het bewustzijn. Zo wordt ze op het middaguur aangetroffen, het schuim op de lippen.'

'In de ons omringende werkelijkheid zijn dergelijke gevallen legio,' zegt Kilroy hardop. 'Legio.'

Even later: 'Neen. Niet dit.'

Herinneringsbeeld, zeer ernstig: klasgenoot Didier D. uit het eerste leerjaar barst bij het voordragen van een stom gedicht in een hoestbui uit. Er komt een erwt mee. Zeer ernstig is dat. Het regent zacht. De kat krabt aan de buitendeur. De toestand in Nicaragua zoals die Hem op dit ogenblik bekend is via de berichtgeving van een bereisde vriend: 's Ochtends wordt er om vijf uur opgestaan om de lange voetreis naar de plantage aan te vatten. Het enige bezit wordt meegenomen: acht kinderen en een varken of een mager paard. Het dier wordt voor de duur van een lange werkdag op de grasrijke velden rond de plantage aan een paal vastgebonden en te grazen achtergelaten. Dit is een verworven recht. Op de plantage wordt zonder oponthoud tot zonsondergang gewerkt. 's Avonds laat worden de werkkrachten met brood en een weinig muntstukken vergoed. Ook dat is een verworven recht. Daarna wordt de terugreis met dier en kinderen aangevat. Een dier dat zich los heeft gerukt, wordt niet zelden door een toeristenautocar tegen de vlakke gesmakt. Hier zijn alle voertuigen uitgerust met een hardmetalen voorbumper, zodat bijvoorbeeld coast-to-coasttrucks niet hoeven te remmen voor onverwachte obstakels op hun weg. Dieren worden zonder vorm van proces aan hompen gereden. Voor de plantagewerkkrachten is een dergelijk verlies catastrofaal. Een aangereden dier is niks meer waard. Hoogstens valt er nog wat dood vlees te redden. Tussenlanding in Buenos Aires. Aan het aantal schoenpoetsers kan de graad van welvaart worden afgelezen. Helaas dragen de meeste buitenlandse toeristen hier sandalen. Voorts gebeurt het vaak dat tweehonderd inlandse boeren met nekschoten worden afgemaakt. Ze hebben bijvoorbeeld bezit genomen van braakliggende gronden die feitelijk de Fruit Company toebehoren. In de valavond ontwaakt Kilroy uit sluimerig soesland. Dwingend gebons op de deur: John. 'Sorry, Ik heb vanochtend even de alarmbel uitgeschakeld.'

'Begrijpelijk. Ik kom de schade bij jou constateren.'

'Jij ziet er gematigd belabberd uit.'

'Vanmiddag op de sofa wakker geworden. Nog geen hap naar binnen kunnen werken. Vanavond is er een vernissage in galerij Da Vinci. Ik sta er goed voor. Hoera.' Hij kucht en slikt een teveel aan speeksel door. Buiten leunt de grauwe werkelijkheid tegen de vensters en deuren van dit huis. Dit bastion van begrip en bevattingsvermogen. In Nicaragua smelt nu misschien de zon boven de gloeiplaat van hardgebakken aarde. Een majoor rijdt zich een lekke band op een vermorzeld en uitgedroogd paardenkarkas midden op de weg. Achter in de tuin ruisen nu de heesters hoorbaar. En wanneer begint die vernissage, John onzaliger?

Er hangt een affiche van de tentoonstelling in het café vlak voor hun neus. Ze duiken dat kaffaat in. Rubens. Waarom toch altijd Rubens in dorstig oud Vlaanderen. Aan het tafeltje bij het raam eten een moeder en haar oudere zoon spaghetti. Moeders met zonen op stap hebben iets erotisch. Hij brengt haar bij het eerste zicht onder in die categorie vrouwen die nauwelijks een halsuitsnijding nodig hebben om grondig verscheurd te worden door blikken. Ze is geregeld in expositiezalen aan te treffen, maar kleedt zich niet als een kunstkippetje. Hoogstens laat ze een en ander doorschemeren. Ze draagt nylons. Niet die spuuglelijke afstotelijke ouwewijvennylons die bakvissen soms dragen.

'In deze provinciestad is zij de enige niet-gelaarsde vrouw,' denkt Kilroy. 'Dit pleit voor haar. Zelfs de mooiste en de duurste laarsjes worden voor de sponde opengeritst en uitgewrikt. Is zij veertig of vijftig? Gunt zij Mij in haar onderbewuste een kans?' Het Rubensbier stelt alle verwachtingen teleur. Ze schakelen op hogere gisting over. Er verschijnen meer kunstklanten. Dit is een stad met ontzettend veel schilders en klaplopers.

'Ik heb weinig brood gegeten van die verdomde beeldcultuur,' vertrouwt John de barkeeper toe. 'Maar ik loop er graag even bij.'

De man kijkt op zijn horloge en beweegt de handgreep van de tapkraan lichtjes op en neer. De vrouw aan het venster veegt haar mond af en neemt een slokje uit haar glas.

Ze zegt: 'Pa komt pas om halfacht thuis.'

De zoon: 'Ik neem de tas wel mee. Er is een weekendfilm.'

Zij: 'Het bood is al voorgesneden. Roggebrood. Zoals je gevraagd had. De koude schotel vind je op de onderste plank. Zeg dat het rond elven wordt.'

Hij: 'Misschien loop ik nog even bij Rik aan.'

Ze steekt een lange sigaret op. Boven de herenpisgeul hangt een koudbloedig winterlandschap. Het spijt Hem dat hij geen graffitispullen bij Zich heeft. In het dameshokje gorgelt water. Hij ritst Zijn gulp net iets te vlug dicht; er hapert wat. Een hoestende oude man sluipt het vertrekje binnen. Er tokkelt nu duidelijk hoorbaar regen op de dakbedekking.

'Daar kan ik niet bij pissen,' deelt Hij bij terugkomst mee.

'Waarbij?'

'Schilderij. Wintertoestand.'

'Ideaal voor een stijve.'

'Haha.'

'Heer, sta Mij bij in deze avonduren.'

Hij ziet de mooie moeder buiten voorbij het venster schuiven onder een bolletjesparaplu. Ze heeft haar zoon aan haar rechterzijde vastgehaakt. Er komt jazz uit de boxen in café Rubens. John is nu met een meisje aan de praat. Kilroy maakt wat extra plaats voor haar. Ze plukken wat apezuur van een voorbijzeilend dienblad. Er is weer de drang om te wateren. Het uur van de vernissagepraat nadert. De inleidende spreker bevindt zich misschien nog in zijn huis en in de badkamer boven poedert zijn vrouw haar uitsnit. Hij heeft de uit te spreken tekst in vieren gevouwen en in zijn binnenzak gestopt. Zijn vrouw vertrouwt hem bij het vertrekken toe dat ze zich toch niet zo lekker voelt. Hij antwoordt dat een drankje haar geen kwaad zal doen. Hij verwacht vele en belangrijke Personages.

'Personaliteiten.'

Tja, lekker is maar een vinger lang. 't Is zo voorbij. Even flink zijn.

Let wel: de naam van de gelauwerde moet op z'n Nederlands worden uitgesproken. Moet die nou per se over zo'n misselijke naam beschikken. Wil zij hem daar op het ultieme moment nog eens aan herinneren, ja? Door bijvoorbeeld nadrukkelijk met de blauwe oogleden te knippen? Grapje. Vanaf halfnegen zwelt het geroezemoes aan. Iemand wenst Hem het beste met de poëzie, maar Hij weet van niks. Wie is die kerel? Wat poëzie??

De toastjes dienen persoonlijk aan een lange tafel afgehaald te worden. John is nu spoorloos. Kilroy ontdekt de vrouw uit het Rubenscafé. De zoon heeft afgehaakt. Kilroy rookt veel sigaretten na elkaar en loopt met een gewicht op elke borsthelft. Het lijf wordt andermaal geweld berokkend. In de tuin schrikt Hij Zich een aap wanneer Hij

tegen een krijtwit borstbeeld aanbots. Er vlect een zelfklever op het voorhoofd: / *can't help it.*

'Ongelofelijk hoe de sneeuw er in slaagt alles toegedekt te krijgen. Zelfs een bewerkte foto kan dit alleen maar onvoldoende weergeven.'

'Ik ben een fanaat van het ruige weertype: herfst, winter, voorjaarsstormen. Ik huiver bij sneeuw, en ben trouwens ook sneeuwblind.'

'Eigenlijk zijn die zwarte vlekken bruin.'

'Er worden net voldoende huizen onder de sneeuw verstopt om niet verontrust te zijn over het grote aantal lelijke woningen in dit land met de lage streken en de heuvels die geen bergen zijn. Blinde vlekken.'

Het meisje schrijft een gedicht over een sneeuwlandschap. Vermoedt Hij. Hij hoopt tot het landschap bij te dragen, ook al haat Hij sneeuw als de ziekte. Sneeuw wordt kledder. Bruine sneeuw. Zwarte sneeuw. Er kreukt een krant.

'Er is vrouwenondergoed gestolen op de school waar mijn vrouw werkt. Kijk, hier.'

'Het werk van een animist.'

'De opsporingsbrigade zit verveeld met het bericht, want een van de leerlingen is de dader. De directrice ziet zoiets liever niet in de krant verschijnen.'

'... de meisjes bij hun terugkeer van het zwembad moesten constateren dat de kleedkamer compleet leeg was gehaald. Er wordt een onderzoek ingesteld.'

Hij observeert het meisje op haar klederdracht, maar zij kijkt Hem plotseling en toevallig staalhard in het gezicht.

'In de trein zitten de reizigers te dicht opeengepakt, ansjovissen in een blik,' denkt Hij. 'Er is geen bewegingsvrijheid. Ik kan haar ruiken.'

Ze laten zich verder zwijgend door het landschap openbaar vervoeren, het ticket tussen de tanden, het ticket in de rechterhand, het ticket in de linkerhand, het ticket tussen de tanden. Vanavond zal ze het bibberige treinhandschrift overpennen of overtypen en in een map opbergen, want nu lijkt het alsof er een spin overheen gelopen heeft. Geneesheren schrijven mooier op. Ze heeft tijdens de treinreis de flarden van een gesprek opgevangen. Die zal ze in het gedicht verwerken. Ook zij behoort tot de groep meisjes waarvan het ondergoed is ontvreemd. Maar daar zwijgt ze momenteel over, openbaar vervoerd als ze wordt. Ze hoopt dat bij ontdekking de textieletjes met de nodige tact terug worden bezorgd, er zit een grote vlek op haar hemdje. Het verhaal van de diefstal lijkt overal de ronde te doen. Als sneeuw. De dievegge is al in alle stilte van de school verwijderd. Na wat snuffelwerk omtrent opgenaaide initialen is ze door de mand gevallen. Volgende week zal de directrice de slachtoffers een voor een bij zich roepen en ze hun ondergoed terugbezorgen. Dat zal tijdens de avondstudie gebeuren. In de wasserij van het internaat krijgt de gestolen waar eerst nog een beurt. Een laatste ontbrekend broekje wordt nog net voor het weekend ontdekt. Het is vastgespijkerd aan de wand van een kleedhokje bij de gymzaal. In het kruis van het broekje is met zwarte viltstift op onhandige manier een piemel met bijhorende ballen geschetst. Twee weken later wordt op een nacht het showraam van een intieme stadswinkel aan diggelen geslagen. onbekenden gaan met circa vijftig beha's aan de haal. De schade is aanzienlijk, want in verkeersvrije winkelstraten wordt voor zo'n ding peperduur betaald. Het kledingstuk is onmisbaar. Daarenboven wordt er een supplement gerekend voor het feit dat je in dergelijke winkelstraten niet van je sokken gereden kunt worden. Volgens de dagklappers bestaat er geen verband tussen deze recente euveldaad en de schooldiefstal. Wel wordt er aan herinnerd dat exact één jaar geleden in dezelfde straat met dezelfde tactiek twaalf karabijnen uit een sportzaak werden meegejat.

Hij is een verwoed verzamelaar, maar Hij kan moeilijk afstand doen van verworven bezit. Hij is bijvoorbeeld de eigenaar van een collectie grillige boomwortels, verkeerde lieveheren, blokfluiten, halsdoeken, aanstekers, pijpen en lezende miniatuurbeelden. In Zijn atelier op de eerste verdieping van dit ruime huis heeft Hij de nodige ruimte voorzien om de zaken permanent uit te kunnen stallen. Nooit is Hij echt met de verzamelingen begonnen. Het is gegroeid. Het startpunt is er blijkbaar nooit geweest. Het deed zich voor. Pas wanneer Hij meer en meer pronkstukjes in handen kreeg, bedacht Hij dat dit best wel eens tot een bezienswaardige collectie uit kon groeien. Enkele aanleidingen zijn wel aan te wijzen: een poging bijvoorbeeld om de sigaret te bannen resulteert in de aankoop van een pijp, het verplichte bespelen van een eenvoudige blokfluit in de afdeling notenleer van de stedelijke muziekschool, het toevallig laten rondslingeren van enkele ongebruikte aanstekers zodat een van Zijn hospita's vermoedt dat Hij die collectioneert en Hem een legaat van niet minder dan vijftwintig beeldige oude aanstekers overmaakt, de rage van de kleurrijke halsdoek, op aanraden van een vriendin ook eens om Zijn hals geknoopt, vandaar, vandaar. Alles heeft een verklaring. Ook niets. Want.

Kilroy rookt opnieuw uitsluitend sigaretten, gebruikt het liefst lucifers (cafélucifers, liefdadigheidslucifers, verkiezingslucifers), bespeelt nooit de enge blokfluit en knoopt na ontdekking van Zijn ernstige kleurenafwijking nooit meer textiel om Zijn hals. De collectie groeit heel langzaam aan. Het gebeurt onopvallend en bijna vanzelfsprekend. Nooit is Hij op zoek naar een nieuw stuk. Zelden gunt Hij Zijn verzameling een echte blik. Hoogstens is er af en toe het besef: Ik heb verzameld, dit staat vast, maar de wereld is één grote verzameling, ik kan daar maar een deel van betekenen.

(Kilroy, negen jaar, samen met een neefje alles wat eetbaar is in plastic zakken bewaard. Zelfs broodkrumels. Dat duurde wekenlang. Er mocht eens hongersnood of oorlog komen. Het project werd afgelast na constatering van stank en schimmel. Later was Hij op bezoek bij een vriend met een enorme postzegelverzameling. Ze organiseren iets in een warenhuis. Betrapt. Kilroy & Co betrapt! De moeder gooit alle plakboeken in het haardvuur. Bij een volgend bezoek wordt Hij niet meer tot het huis toegelaten.)

Spinnenweb van herinneringen. Alex, de postzegelvriend. Stotteraar. De meid des huizes, bitter jong, doet elke middag een drafmafje in de tussenkamer. Tot enen wordt de winkel gesloten: Van twaalf tot één eet iedereen. Wij ook. Dank u. En: Piet Krediet woont hier niet. Ze sluipen door het gangetje. De deur kiert. 'Ssst!' Een minuut stilte in het hoeden- en pettenhuis. Controle. Ze doet niet alsof. Ze slaapt echt. Een stapel hoedendozen op tafel. De rug van de fauteuil is naar achteren geklapt; haar benen rusten op een stoel. Kwajongens! Het magnetisme van de roerloze rust. Haar rok is tot boven haar knieën geschoven. Elke avond wordt ze nagefloten. Alex nadert op de tippen van zijn tenen. Kilroy voelt het in Zich bonzen. Met een plotse ruk van haar onderlijf en een gillette wordt het meisje wakker, want een kil handje woelt snel tussen haar dijen naar omhoog. De dader incasseert een welgemikte klap om zijn oren. Ze springt op en loopt rood aan als ze Kilroy ziet. Die kijkt haar schaapachtig aan. Ze begint plotseling hardop te lachen en lokt een quasivriendschappelijke worsteling met Alex uit. Na een halve minuut hangt diens broek bijna op zijn enkels. Enkele weken later vertrouwt Alex Hem op het schoolplein een groot geheim toe. Hij is bij haar op de kamer geweest tijdens de siësta. De tussenkamer was volgepropt met dozen, dus mocht ze de slaapkamer even gebruiken. Moeder was er niet. Diane had weer met Hem geworsteld, in bed, tot ze uitgeput op elkaar uit moesten blazen. Toen hij met zijn hand het duistere deel onder haar rok verkende, voelde hij de harde

krulletjes en het weke vlees. Hij had het plotseling gekregen, als een wilde steekvlam. En hij had het gezien. Het was groot, vertelt hij Hem, groter dan Jij denkt. En nat. Dagenlang loopt Kilroy over dit vreselijke geheim na te denken. Geleidelijk wordt het geheim van Alex een schoolgeheim. Het doet de ronde dat hij, Alex, in grote bedden met oudere meisjes scharrelt. Tijdens datzelfde jaar is Kilroy nog enkele keren op bezoek bij Alex geweest, bij afwezigheid van de moeder, maar aan het gezicht van Diane valt niks af te lezen. De lossers bij het warenhuis blijven haar schel nafluiten, elke avond om halfzes, en ook elke vrijdag, wanneer ze op de trapladder de ramen een beurt geeft, lichtblauwe nylons, dat draagt niemand in de hele stad. De postzegelaffaire belet echter verder alle contact. Kilroy wordt persona non grata in het hoedenhuis. De kans is verkeken.

We beginnen met een nauwkeurige beschrijving van een dagelijkse woestijn in oud Vlaanderen, een telkens terugkerend landschap: vanuit de onmiddellijke verte, d.i. tot zo ver Zijn ogen reiken, Hijzelf achter de glazen wand van een hedendaags station uit die tijd, komt een vrouw op een fiets aangekard. Het is december, net na het middaguur. De wereld is nog maar half versuft. De vrouw deint op-en-neer, want het gaat iets omhoog voor haar. Twintig meter voor het station dwarst ze de open ruimte waar drie straten ineenvloeien. Links is de overdekte fietsenstalling, lager gelegen dan het wegoppervlak. Dansend op de trappers glijdt ze binnen, waarbij ze een flink stuk dij blootgeeft. Wanneer ze iets later over de begane grond naar de bushaltes stapt, is Hij een en al oog voor haar benen. Ondanks de lage temperatuur is ze kortgerokt. 'Wie deze vrouw bemint, heeft aan de benen genoeg,' denkt Hij oneerbiedig. 'Een hele kluit. Dat blijkt zij verduiveld goed te beseffen.'

Lang geleden trok er in juni een jaarlijkse stoet door deze stad. Dat duurde urenlang, de hele zondagmiddag. Zijn vader stapte mee in de horde Romeinen met de blote benen en de riemen om de enkels. Vooraf moest hij thuis die benen met een bruin goedje insmeren. Dat rook je dan wanneer de Romeinen voorbij marcheerden. Hij walgde van die behaarde benen waar bruine straaltjes van af gutsten. En hij vond dat Zijn mannelijke verwekker te magere benen had om mee op te stappen. Maandenlang deed Kilroy heimelijke beenspieroefeningen. Zijn gymbroekje op school flodderde Hem om Zijn spillebenen en de resultaten waren er ook maar naar. Gelukkig werd na verloop van jaren de stoet afgelast. De kans tot mee opstappen zat er niet meer in. Later duikt het probleem echter weer op: Hij engageert Zich voor het competitievolleybal. Andermaal is het korte broeken geblazen. Aanvankelijk draagt Hij twee knieverstevigers en extralange kousen. Gaandeweg maakt het probleem van de magere benen plaats voor dat van de baardgroei.

'Er is altijd iets geweest dat de vreugde bedierf,' denkt Hij. 'Altijd.'

De vrouw met de gedroomde benen is uit Zijn gezichtsveld verdwenen. Het gerechtshof glimt wit in het vale zonlicht. Aan de zijgevels van de stationsstraat kan Kilroy van hieruit de neonborden ontcijferen. Op weekendavonden wordt hier frequent op de vuist gegaan. In de week hangen schoolmeisjes aan de toog, wachtend op treinen, bussen, liefjes. Ze sluiten weddenschappen voor bier af en gooien tampons onder tafel. De kereltjes in de muggenpootjeans harpoeneren hun nicotinetong in hun mond. Wie vrijgevochten is, overnacht op het parkeerterrein vlakbij, in de auto van het kereltje. 's Ochtends wakker worden met rillerige onderrug en de nasmaak van kots en bier. Het lief maakt de auto schoon, parkeert haar op de banken in het station en rijdt naar huis. Wuiven. Pruilen. In het treintoilet speelt ze haar broekje uit en gooit het door de klep tussen de wegflietsende bielzen. Haar schaamharen klitten

samen. Er is alleen zeepoeder, geen water. Ze steekt een vinger in haar keelgat, kokhalst even maar er komt niets. Alleen tranen.

'Hij heeft mijn aansteker bijgehouden,' constateert ze even later, ze staat op het punt haar sigaret weer weg te stoppen, maar Hij zegt:

'Vuur?'

Ze knikt. Vuur. Aarde. Water. Lucht.

Kilroy kucht. Hij zag het lief in de verte verdwijnen, in zijn spuuglelijke auto. Er zit een mayonaisevlek op haar schouder. Hij denkt eraan een echt gesprek te beginnen wanneer zij plotseling haar hoofd op het plankje legt en ogenschijnlijk indommelt. Het ticket halve prijs glijdt van tussen haar vingers. Ze is de sigaret vergeten. Hij tikt die tussen de gleufjes in de asbak. De trein schommelt een volgend landschap in. Met een kriepende schok houdt hij stil. Ze kijkt op.

(*'Zij tilt een knie,'* denkt het in Hem.)

'Lekker gemaft?' Hij hapert en verslikt Zich even. Krekel in de schors van de stem.

'Mm.' Ze lacht pijnlijk. Twintig kilometer voor de hoofdstad stapt Hij uit.

'Dag.'

Dag. Dag.

Ze vergeet niets. De hoofdstad. Hij loopt een straat met hoerenkasten door. Ruitentikkerij. Aan het rondpunt neemt Hij een taxi.

'Kazerne Mallarmé.'

Gedachteloosheid.

'Nonante.'

Gek Frans.

Er staat zich een groepje voor de poort. Een kwartier later worden ze in het selectiecentrum binnengeloodst. Instructies weerklinken. De reistassen worden in bewaring gegeven, nou: opgeborgen. Twee dagen later wordt Hij gevangelijk naar het militair hospitaal gebracht, zaal 7.

Wanneer de Pruisen de stad binnenvallen, is Kilroy in de toiletten van het stationsbuffet. Boven Zich registreert Hij nerveus heen-en-weergeloop, gerinkel van glazen, geroep, gelach. De heer die Hem paniekerig van de inval op de hoogte heeft gebracht, is ijlings de trap naar de gelagzaal weer opgeklauterd. Hij beslist om beneden te blijven, op hoop van zege, en sluit Zich in een vrouwenhokje op. Hij rekent er niet op de eerstvolgende uren het daglicht te zien, noch Zijn onder het buffettafeltje achtergelaten bagage te recupereren. Na verloop van tijd vallen er schoten. Hij heeft weinig verbeeldingskracht nodig om het te zien: hoe de groep buffetbezoekers samengedreven wordt in het afgebakende compartiment 'Ontbijtzaal-Restaurant'. Hun reistassen worden doorzocht. Tickets worden opgevraagd. Identiteiten gecontroleerd. Na drie kwartier wordt het weer stil. Er is hoogstens wat geschuifel van voeten. Het is halfelf, voormiddag, de Pruisen zijn hier, op het glas van Zijn polshorloge vormt zich een dampkringetje. Hij verfrist Zich aan de wastafel en wrijft Zijn handen met zeepoeder in. Hij klapt het wc-deksel omlaag en gaat zitten. Op de plotseling in Hem opgewelde beslissing hier beneden verborgen te blijven en de kat uit de boom te kijken, kan Hij nu niet meer terugkomen, wil Hij nog als geloofwaardig beschouwd worden. Hij moet ontdekt worden, liefst zo vlug mogelijk, voorzien van een rustig alibi. Vast en zeker mag Hij Zich niet spontaan naar boven begeven. Iets moet met Hem aan de hand zijn. Iets wat in verhouding staat tot de ruim twee uur die Hij hier in Zijn eentje uit zit te zieken. Hij overweegt en laat de mogelijkheden defileren.

Eric Daalman heeft het Bewustzijn verloren.

Erik Aäron Daalman heeft een ongesteldheid van algemene aard.
Kilroy is van de trap gekukeld.
Kilroy heeft diarree.
Schizofrenie (Eric).
Oerangst (Erik).
Straatvrees (Kilroy).
Koppig deurslot (Kilroy).
Bevel van hogerhand: Hij.
Uitputting (Hij).
Door slaap overmand: het Personage.
Bloedarmoede (het Personage).
Geheugenverlies (Wie??).
Intoxicatie (!).

Hij duwt de toiletdeur op een kier. Het licht is nog altijd aan. Hij sluipt langs de koele muurtegels richting trap. De deur naar de verbruikszaal is dicht. Hij krijgt nu darmkrampen en legt Zich in foetushouding voor de onderste trede neer. Het is kil op de grond. Peuken alom. Vijf over twaalf. Honger. Rillingen. Niemand te zien. Langzaam verstijft Hij in Zijn houding. Wanneer de toestand onhoudbaar is geworden, staat Hij op. Hij knoopt Zijn jas dicht tot onder Zijn kin en gaat terug naar de vrouwenhokjes. Hij legt Zijn handpalmen om de bol boven de wastafelspiegel en wint een deel van Zijn temperatuur terug. Verdomme, verdomme, hoelang nog. Hoelang nog op dit onbezette schiereiland van pis en kak en peuken?

Gezeten op een deksel rookt Hij twee sigaretten snel na elkaar op. Alle warmtebronnen zijn nu welkom. Het milde middaguur straalt niet tot hier benedendeks door. Bij het zwakke daglicht vergroten Zich Zijn oogkernen. Idee.

‘Ik moet bezig zijn met iets.’

Hij scheurt de 17de januari uit Zijn notitieboekje en schrijft in potloodhoofdletters: BOODSCHAP VAN DE VERZETSMAN: ONZE TAAK IS ZWAAR EN MOEILIJK. ONS VERZET KAN VAN LANGDURIGE AARD ZIJN. DAAROM: MOED, LANDGENOTEN, MOED!! (Keerzijde:) VERLAAT IN GEEN GEVAL UW SCHUILPLAATSEN. GET. Marcus D., 1978.

Hij klemt het bericht tussen de spiegel en de muur en gaat opnieuw zitten nadenken. Er is niet het minste lawaai meer. Het heeft gesneeuwd. De wegen liggen poederwit. Afwezigheid van kleur. Drie poezen rennen vlak voor de auto uit. Eén exemplaar kan Kilroy nipt ontwijken. Hij voelt hoe de twee kleinsten onder de rechterbanden worden verpletterd. Van die twee wordt er nog eentje door de lucht gekatapulteerd: dat ziet Hij in Zijn achteruitkijkspiegel en Hij vindt het vreselijk. Hij parkeert de auto even verder in de berm en keert terug naar de plek des onheils. Ze zijn morsdood. Een vieze brij. Hij haalt de fake anjer uit Zijn knoopsgat en prikt die in een van de kadavers. Het sneeuwt nu heviger. Hun bloed is roze. Twintig meter verder miauwt het overlevende roofdier klaaglijk. Inkeer. Inkeer.

‘Het toeval treft de achtergeblevenen het hardst.’

Met vertraging bereikt Hij Zijn bestemming.

‘Er wordt op U gerekend,’ deelt een man in pandjesjas Hem mee. Op diens voorhoofd prijkt een zelfklever met de vredesduif erop. ‘We hadden U verwacht.’

‘Dank u.’

‘Volg mij. Voorspoedige reis gehad? Mag ik hopen?’

‘Dat wel,’ antwoordt Kilroy niet-ontkennend. ‘Maar Ik moest nodig wateren en werd bijna door een halfdolle hond verscheurd. Gelukkig weerklonk er plotseling ergens

venuit de velden een fluitje en het boebeest verdween op slag. Ze moesten toch beter op hun zaken passen, die lui uit oud Vlaanderen.'

'Dan mogen wij het nog een gelukkige omstandigheid noemen U hier heelhuids te verwelkomen, verzetsman Marcus D.'

'Het genoegen is geheel aan Mijn kant, onbekende gastheer X.'

In de kleine zaal met het bescheiden lamplicht drukt Hij verscheidene bekende handen: de Stem uit London, de Antwerpse Adelaar, Witte Kaproen, Stengun Stanley, en zowaar ook Bernadette Browning uit de Scheringstraat. Er wordt een diaprojector geïnstalleerd. Op het scherm is Hij een van de Hoofdpersonages. Hij salueert voor een levensgroot borstbeeld en kapt met de laarzen in de aarde.

'Zeventien nekschoten en tweemaal tussen de ogen,' waarde Leider.

'Toon mij de bewijzen.'

Hij stroopt de mouwen op en toont hem beide armen. Acht strepen op de linkervoorarm; negen op de rechtervoorarm. Bijna symmetrie. Op elke bovenarm een zwarte cirkel.

'De tekens!' wordt her en der gefluisterd.

'Uw waarde is voor ons onschatbaar, Marcus D., doe zo verder.'

Hij salueert opnieuw en wandelt iets later in hoog gezelschap langs de kennels met de halfwilde honden.

'In een korte tijdspanne van drie weken alle op de vijand veroverd.'

'Dit zijn onze gevaarlijkste belagers.'

'Elke nieuwe dag in hun miserabel hondenleven betekent een kans op een vroegtijdige dood

voor een van ons. Ze zijn op ons afgericht als katten op muizen en vogels. De vijand is listig en deinst voor niets terug. Voor niets.'

'Zeker, commandant.'

Er is gestommel vlakbij. Met een dwaas gebaar schiet Hij wakker, als een dronken ledenpop mept Hij even om Zich heen. Bijna tuimelt Hij van het wc-deksel af. Verduiveld. Het is koud. Drie uur. Drie uur? Ook dit is niet langer zeker: Zijn polshorloge heeft er de brui aan gegeven. De dampkring heeft zich uitgebreid. Het is doodstil. DE TOESTAND WORDT ONHOUDBAAR. ER DIENT INGEGREPEN TE WORDEN, schrijft Kilroy met Zijn rechterwijsvinger in de stoflaag op de deur. Iemand heeft al met dikke zwarte stift ANARCHY net boven de deurknop gekalligrafeerd. Een geschoold handschrift.

Met een plotse ruk wordt de deur geopend. Hij schrikt Zich een aap en zoekt Zich een houding. De ziekenzuster. Ze glimlacht onbegrijpend, zoals in een oorlogsfilm. Hoe zou ze ook kunnen begrijpen, dit is de zoveelste routineklus voor haar.

'Dat spelletje heeft nu lang genoeg geduurd, Jongen. Kom er maar uit, er wordt op Je gewacht. Ik geloof dat er nieuws is boven.'

'Boven? Nieuws? God?'

'Kom, vlug.'

Ze is korter gerokt dan verwacht. Bij elke stap spannen zich haar kuiten op. Ze heeft brede ziekenzusterkuiten. Hij knippert met Zijn ogen bij de lichtinval boven op de trap.

'Marcus D.?'

'Ja. Levende ziel.'

Een tafel met drie mensen erachter, twee uniformen en een witjas.

'Hier is je soldij voor een weekje grienen. Die zotskap staat Je slecht. Je bent de Normaalste Mens die er op deze aardbol rond sjokt. Je bent zelfs niet eens de moei-

te waard om over naar huis te schrijven. Ooit ziek geweest of ergens met dat hoofd tegenaan geknald?’

‘Hm.’

‘Je bent bij dezen goedgekeurd voor de actieve militaire dienst bij het eerstkomende lichtingsjaar. Smeer ‘m.’

Kilroy blijft in de hoofdstad haperen. Pardoes loopt Hij Whisky-Soda op het lijf, ouwe schoolmakker, veroordeeld door alle opeenvolgende opvoeders en leraren, nu eerste stuurman op een opleidingsschip. Ufoloog in de vrije uren. In diens gezelschap drinkt Hij Zich veel te vlug onder de olie; Soda gaat ervandoor wanneer de zee te hoog wordt, want door zijn schuld dreigt er plotseling heibel in de bar. Het is al te laat om nog een trein te nemen. Hij doet wat besluiteloos aan stoeplopen, de mogelijkheden overwegend. Zal Hij vrienden, kennissen en verwanten een afscheidsbriefje zenden, in korte bewoordingen vertellend dat Hij goedgekeurd is en onmiddellijk in dienst is gegaan? Zal Hij proberen een tweedejaarssociologe vannacht gezelschap te houden, daarna jarenlang met haar samenhouden om dan in een volgende epoque weer in Zijn geboortestreek op te duiken? Voert Hij een nieuw Personage in? Treedt Hij toe tot een sekte waar mits militant gedrag permanent voedsel en onderdak wordt verschaft en waar ook Zijn burgerlijke gegevens blijvend worden gewijzigd? Vestigt Hij Zich in de hoofdstad, werkend met tussenpersonen om Zijn bezittingen en verzamelingen naar hier over te hevelen, en zet Hij Zich nu godverdomme eindelijk eens aan het schrijven?

Hij heeft er al te veel pure onverdunde op om nu nog over te schakelen op iets milders. Hij blijft in het genre. Hij kijkt er wel voor uit rechtop te blijven staan, op de benen te wiebelen, vaak te gaan plassen, Zich geregeld te verplaatsen. Dat stelt de totale dronkenschap wat uit. Want zie: dit is de sluipmoord van de whisky. Men drinkt er vier, zittend. Er gebeurt niets. Men beseft duizend Personages sterk te zijn. Zelfs die zware steekhoudende sterkedrank heeft geen vat op het lichaam. Maar ach, men blijft zitten, kapseist er nog enkele, staat op, en jawel: er wordt stevig op het incasseringsvermogen in gebeukt. Men kokhalst, draait, valt, kotst toiletten, pisgeulen en trottoirboorden vol. Het spreken verleerd zoekt men naar afwezige referentiepunten als ultieme houvasten (een lamp, een menselijke contour, een kier, een reclamebord). Straalbezopen vrouwelijk lijf in de modder op de universitaire campus, haar buik op die van Moeder Aarde, schokkend van de kramp. Het regende. Hij probeerde haar rechtop te zeulen, ze was loodzwaar. Haar kleren hadden de regen en het grondsop geabsorbeerd. Hij sleepte ze dan maar tot onder een overkapping en vluchtte weg. Hij wou niet in die toestand worden aangetroffen, want reeds pulde een melkwitte borst uit de zompige kleren. Dat was het meisje dat Hij later pijpen zag roken, zich geregeld bezatte en zich op een vroege voorjaarsochtend voor een aanstormende trein uitstreckte.

Er hangt een jonge vrouw aan de bar. Ze drinkt cola uit een portglas. De consumpties zijn duur, maar er is voor elk wat wils. VERLAAT IN GEEN GEVAL UW SCHUILPLAATSEN.

‘Dit,’ denkt Hij, ‘dit is erotiek. Halve kippen aan het spit. Hoge kostprijzen doen Ons anders tegen het doodgewone glas aankijken en duizelen, rustige muziek in driekwart vrouwelijke maat, gezamenlijke verstandhouding met de barmeiden uit Babel ten opzichte van een stevig dronken veertiger met zware rokershoest, het wisselen van flapgeld met veronachtzaming van de muntstukken, het roken van kingsize filter-sigaretten zonder te inhaleren, Laurens 48.’

Er wordt eveneens espresso in piepkleine kopjes geserveerd. Aan de toiletturen is bioscoopinformatie opgehangen. Aan de deur van het herenhok stript een vlezige vrouw op posterformaat. Er is niets prettigs of schunnigs in potlood of stift bijgekrabbeld. Wordt deze prent dan elk etmaal vervangen? Hij diept een potloodje uit zijn zak op en spelt op het buikvlak over de navel heen: VERLAAT IN GEEN GEVAL UW SCHUILPLAATS. U BENT AL GOEDGEKEURD VOOR DE DIENST. KILROY. In de vroege ochtend spoort Hij misselijk en moe terug naar de beemden en velden van de provincie.

Dat zat zo: er woonde een verwoed duivenmelker in de straat. Zondag na zondag zeulde hij moeizamer met de mand op en van zijn fiets. In de zomer zat hij 's avonds met gespreide benen omgekeerd op een stoel voor de deur, zijn armen op de leuning rustend. Zijn buik ging alsmaar zwaarder doorzakken. Wanneer er geen voorbijgangers waren, legde hij zijn hoofd op zijn voorarmen. Klokslag tien beklom hij de twee stoeptreden en schommelde met gebogen rug het huisje binnen. Van de duiven zag Kilroy hoogstens die manden, vooral op zondag, wanneer bijvoorbeeld de man met de rode nek zijn fiets met veel gekletter tegen het geveltje stalde. Hij ging dood zoals verwacht. Het dappere vrouwtje maakte daar weinig misbaar over. De ceremonie werd in alle kalmte en rust door haar gewikt, gewogen en betaald. Die donderdagvoormiddag zat Hij in de erker de krant te lezen. Vader stond voor het spievenster de straat te observeren en een obstakel te zijn betreffende de lichtinval om behoorlijk de krant te kunnen ontcijferen.

'Godverdomme.' (Kilroy)

Vader draaide zich een kwartslag: 'Eh?'

'Zonneblommen. Zonneblommen kunnen tot zes meter de lucht in gaan.'

'Jaja.'

Stilte. Godverdomme. Ga daar weg. Blijf daar niet staan. Stel je niet tentoon. Stop met gluren. Ga!! Het schreeuwde in Zijn binnenste. Pa met de rouwjas. Hij spiedde de straat af. Het huisje braakte eindelijk zijn zwarte vogels uit, de rouwenden kwamen naar buiten, vader loosde een zucht en knoopte zijn jas hoog dicht. gulpen licht verspreidden zich nu over de bladspiegels van de krant. Eindelijk, de straat op. Mooi getimed. Kijk: daar is mijnheer D. wij nemen daar akte van doorheen onze betraande wimpers.

Woest schopte Kilroy de kat van de sofa. Negentien jaar later is Zijn woede nog niet afgenomen. Of nog: veel vroeger. Een weekend op de boerderij, 'uitbesteed', voedsel en onderdak. Er was zon, veel zon. Het licht brandde door de gordijnen heen. Oom Marcel op zijn hurken voor de luie fauteuil met tante Emma erin. Hij begreep het niet, maar keek toe: de harige hand onder tantes rok en de andere harige hand rond dat grote onding, rood en lelijk, en ook tantes hand omklemde het en ze lachten en keken naar Hem. Later kwam er ruzie toen Hij per ongeluk een eetbord van tafel veegde. Hij incasseerde een duizelingwekkende oorveeg die een week doofheid veroorzaakte. De hele familie ruziede toen ondereen. Op een bepaald ogenblik vormden zich twee gevechtssklare groepen. Jaren bleven de vragen Hem bestormen, maar vader en moeder zwommen glibberig en stom als vissen in hun huis als een bokaal rond.

In die tijd droomde Kilroy vaak van dreigende bewegende punten in vervormde vlakken, van rekenkundig opeengestapelde lijken in de huiskamer. En dit: vier dreigend gestrekte vingers van de schoolmeester met de twee kinnen. Hij las stiekem een boek dat op Zijn knieën lag en had Zijn oren gestopt met Zijn pinken. Zijn naam galmde als een vloek door het klaslokaal. Iedereen veerde op. Het harde geniepige

getok van de schoolmeesterkneukels op Zijn schedel en vier sprekende gestrekte worstenvingers. Door vader te ondertekenen, morgen in te leveren. De dubbele kin zong vals. Hij was de belachelijke gestrengheid zelve en zei tien keer op een dag dat zelfs een ezel zich geen driemaal aan dezelfde steen stoot. 'Spreeuw' was zijn bijnaam, maar niemand waagde het ooit te krassen of te krijzen binnen de omheining van de schoolmuren. Die hadden immers oren. Op de laatste dag van het laatste leerjaar joelden ze hem het schoolplein af. 'Varken' prijkte in dikke letters op de klasdeur. De politie kwam, maar de eeuwenlange zomervakantie loste alles in het ongewisse op.

De eerste beatniks verschenen op straat in het gezelschap van pokdalige meiden. Er werden zondige films geafficheerd. Heidense muziek klonk uit de cafés en in de botsautokraam. Na het roken van de verboden sigaretten aten ze handvollen sneeuw die ze van het kerkmuurtje schraapten om de stank te verdrijven. Ze kusten op het toilet prentjes van filmsterren en stopten pijpen met sigarettenpeuken. De doodlopende straat waar Hij woonde, gaf Hem het gevoel in een vissenfuik rond te zwemmen, alsmaar Zijn eigen staart achterna. En daarna, de volgende boeiende fase in dit leven op aarde zonder weerga: de vroegkalende beroepsluitenant in het selectiecentrum.

'Waarom??' dacht Hij. 'Waarom toch dat idiote geschreeuw, die barse ziekelijke grondigheid van afgemeten woorden?'

Later op de oefenheide nog zo'n legerbroekie dat zijn hoofdhaar verliest door het dragen van een muts. Er vertoont zich een rode ring die boven de ogen cirkelt en aan beide kanten vlak boven de oren naar achteren verdwijnt. Het Teken. Het Stigma. Postbodes, treinwachters, douaniers, wegenpolitie, koks, paramilitairen, oudstrijders, professoren. Boter op hun hoofd.

Winkelmeisjes daarentegen. Niemand en iedereen heeft iets met ze te maken. Ze beginnen klokslag tien achter hun glanzende etalageramen te glimmen. Onderbetaald maar bloedmooi bijwijken. Zien zelden het zonlicht of de sneeuw van de dag. Voor tien uur treffen ze hun clangenotes in hoekcafés waar muzak wordt gespeeld. In het slechtste geval: close harmony. Zij, Linda, Rita, Eliane, Martine is gekleed in een korte lichtbruine pelsjas die bij droog weer tot aaien uitnodigt en bij neerslag erotisch aaneenklit. Het hoofdhaar heeft ingrepen ondergaan, maar houdt stand in alle weertypes van deze woeste wingewesten. Zo slaagt ze erin met één luttele strijkende handbeweging orde op zaken te stellen. Dat haar is niet geverfd, want door de droge winkellucht zou het uit kunnen vallen. Een haarkapper-raadgever redde dat haar van een wisse dood. Wel moet ze elke week voor tien en eens bij hem verschijnen voor verder onderhoud. Zoals nieuwslezers op tv geen benen hebben, zo beschikt het winkelmeisje niet over een kut. Ze heeft immers geen tijd om seks te hebben. Ze is pas twintig, maar lijkt ouder. Jongens in tweedehandskleren of met morsig voorkomen, type Kilroy bijvoorbeeld, hebben geen schijn van kans bij haar. Ze rookt lange filtersigaretten en drinkt water in de voormiddag.

Haar drie intiemste vriendinnen kunnen zo tweelingzussen van haar zijn: ze imiteren elkaar volkomen. Ze is te mager, maar lost dit op door halflange zwierige rokken, brede broeken of in de achillespees knakkende laarzen te dragen. Ze verplaatst zich met stadsbussen. De man die ze in gedachten heeft, doopt het mondstuk van zijn corona in de cognac en bestelt bij het natafelen een hele fles spa rood die hij (Hij?) onaangeroerd laat. Hij is een tijger in bed, want hij heeft geen tijds- en energieslopende hobby's. Zijn ondergoed fluoresceert lichtblauw. Ter gelegenheid van haar tweeëntwintigste verjaardag krijgt zij van haar elektrische vriendin een cassettespeler

met vier onbespeelde bandjes. Ze stemmen op dezelfde golflengtes af: Martine en Linda en Rita en Eliane. Het gebeurt dat Kilroy ze in dit hoekcafé aantreft; Hij schrijft ze op. Hij observeert hun meesterlijke desinteresse voor de omgeving en hun vreemde gespannen aandacht voor wat zich in de kleine kring voltrekt: manoeuvres met overvloedige kleren, sigaretten, aanstekers, consumpties. Af en toe toch wordt hun gezamenlijke aandacht op een voorbijganger gericht. Die schiet dan ter plekke in brand. Onder de koffie krabbelt Hij wel eens een en ander neer. Hij hoopt dan dat ze niet denken dat ze model zitten te zijn voor een schets. Wat Hij neerschrijft, heeft trouwens in de verste verte niets met het kwartet winkelmeisjes te zien:

Fasen uit een Personeel Leven.

Het valt weinig voor dat er aan de kusten van Bretagne windstille dagen te noteren vallen. De uitleg daarvan berust bij geografen en weerkundigen, de gevolgen ervan zijn voor de zeilende volkeren gunstig. Galeiencommandant Brutus heeft vanuit Rome de niet te onderschatten opdracht gekregen de Bretonse zeilvloot onschadelijk te maken. Het is een quasionmogelijke taak, waar ten hoogste één oplossing zelfs niet zomaar voor het grijpen ligt: de Bretonse schepen uit hun nesten lokken, eindeloos op een windstil etmaal wachten, snel en onverbidlijk toeslaan. Zo gebeurt dan ook, met succes. Brutus zal worden gehuldigd. Niemand heeft echter het eenzame motorbootje opgemerkt dat tijdens de zeeslag fullspeed tussen de rotspartijen door snorde en ijlings halt hield in een ondiepe geul, onzichtbaar in dit woeste landschap, nou: zeeschap. De enige figuur aan boord is het Personage, gewapend met teelens en zoemende camera. Hij is de onvermoede toeschouwer geweest.

Een paar duizend jaar later is Hij opnieuw aanwezig, dit keer bij de onlusten in Congo. Zwarten schieten hun eigen gezichten aan flarden; overhoop gekogelde blanken scheppen overlevingskansen door onbeweeglijkheid in liggende positie te simuleren. Hij legt springende para's op film vast, eeuwige vergunning. Met krachtig oog registreert Hij hoe honderden opgepepte commando's door straalbezopen inboorlingen worden afgeschoten terwijl ze nog in de lucht hangen te schommelen. Hij is persoonlijk bevriend met een op dat ogenblik neerdalende jonge luitenant. Tien jaar later legt die luitenant zich op de rails van een oud-Vlaamse spoorweg, ketent zich vast, aarzelt op het laatste ogenblik, en wordt seconden later in dierlijke angst tot onherkenbare brij herleid. Hij heeft een foto waarop de luitenant met gespreide armen en benen de vrije val demonstreert, het gezicht duidelijk herkenbaar. Je kan zo de strakke wind van de foto aflezen. Zijn rechterhand maakt wuivende gebaren.

Zelfs in Moskou heerst paniek: door diverse weerstations wordt min veertig voorspeld. Ook in het voorhalletje vriest het stevig. Jachtsneeuw heeft zich tegen de ochtend door alle mogelijke kieren in het huis weten te werken. Met veel moeite sleurt Kilroy de deur naar een buitenwereld open. Alarmerende slipberichten (visioenen van metaal, rinkelend glas, roze en wit) hebben de automobilisten van de weg gehouden. Een ijzige wind bolt pal door de straten en snoert de adem af. De hele oudejaarsdag voert Hij geen sodemieterse godbeterse klap uit. Rond drie uur is er even een telefonisch intermezzo. Een nasale Stem uit de kille vertes. Hij voelt Zich rillerig en beperkt Zich verder tot onschadelijke lectuur. In de valavond weerstaat Hij aan de hevige en plots opkomende drang het huis een schoonmaakbeurt te geven. Daarna valt Kilroy net niet in slaap door in de stoflaag op de aanrechtkast het Sanskrietalfabet te spellen. Rond halfelf in de avond worstelt een Jonge Vrouw in de straat tegen de aanzwellende windstoten op. Het is opnieuw begonnen te sneeuwen. Ze knoopt haar paarse sjaal nog wat steviger voor mond en neus. In Haar herkennen we het Perso-

nage Séverine. Vier keer drukt ze op de knop, maar niets beweegt en er is geen geluid. De deur staat wel op een kier. Ze aarzelt niet lang en stoot de deur open.

‘Toch is de deur open.’

Er brandt licht in de werkkamer. Ook in de zithoek met de kussens gooit een leeslampje een plas licht naar beneden. Niemand te zien echter. Vreemd. Ze kijkt op de klok in de huiskamer. De gaskachel braakt gele en blauwe vlammetjes. Ze ontdoet Zich van Haar Roemeense jas en sjaal en schudt de smeltende vlokken uit heur haren. Op de werktafel ligt een magazine opengeslagen op een artikel over slotkloosters. Er staat een kop koude koffie op de inleidende paragraaf. In de asbak ligt een halfopgerookt Hollands sprietje. Séverine wacht, eeuwenlang, in het gezelschap van Het Manuscript, in de rechterbovenhoek van het werkbladoppervlak. Het grote huis koelt langzaam af en verstart in zijn kilheid. Na enkele tijdperken, wanneer weer jaren zijn verstreken, nog alleen dit: ‘Hij was hier, dat is zeker, maar staat het wel vast dat Hij geen boodschap naliet?’